

JAARVERSLAG

2009

Kind & Gezin
kind is koning

JAARVERSLAG

2009

**Bevat dit jaarverslag niet de informatie die je zoekt?
Bezoek dan onze website voor aanvullende publicaties.**

Statistisch jaarverslag • Het kind in Vlaanderen • Jaarverslag Kinderopvang •
Jaarverslag Klachtendienst • Activiteitenverslag Adoptie • Vaccinatie-rapport •
Algo-rapport • Gemeentelijke kindrapporten • Kansarmoedegegevens •
Diversiteit- en Kinderrechtenrapport

www.kindengezin.be

Inhoudstafel

Een bewogen jaar	p. 4
Bestuursorganen	p. 12
Organogram	p. 13
<hr/>	
1. Een open en vernieuwende organisatie	p. 14
1. Een open organisatie	p. 16
1.1 De Kind en Gezin-Lijn	p. 16
1.2 De Kind en Gezin-Academie	p. 16
1.3 Marketing en Communicatie	p. 19
1.4 Klachtendienst	p. 20
2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen	p. 24
2.1 Informatisering	p. 24
2.2 Interne controle	p. 26
<hr/>	
2. Kinderopvang	p. 28
1. Trends, realisaties en plannen	p. 30
2. Kerncijfers	p. 32
3. Activiteiten en projecten	p. 35
3.1 Afstemmen van vraag en aanbod	p. 35
3.1.1. Bijkomende plaatsen in de kinderopvang mogelijk maken	p. 35
3.1.2. Ouders en voorzieningen informeren	p. 38
3.2 De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regio's	p. 38
3.3 Toestemming geven voor het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking	p. 40
3.4 Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen	p. 40
3.5 De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen	p. 40
3.5.1 Kwaliteit bevorderen, samen met de partners	p. 40
3.5.2 Medische preventie en veiligheid	p. 42
3.5.3 Competentiebevordering en professionalisering	p. 43
<hr/>	
3. Preventieve gezinsondersteuning	p. 44
1. Trends, realisaties en plannen	p. 46
2. Kerncijfers	p. 48
3. De dienstverlening van Kind en Gezin	p. 51
3.1 Zwangerschap en bevalling	p. 51
3.2 De eerste weken, maanden en jaren van het kind	p. 52
3.3 Opvoedingsondersteuning op maat	p. 55
3.4 Versterken van de dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen	p. 56
3.5 Opvoedingshulp bij opvoedingsspanning en -crisis	p. 58
3.6 Hulpverlening bij kindermishandeling	p. 59

4. Adoptie	p. 60
1. Trends, realisaties en plannen	p. 62
2. Kerncijfers	p. 64
3. Kerntaken	p. 66
3.1 Informatie	p. 66
3.2 Trajectbegeleiding van de kandidaat-adoptanten voor interlandelijke adoptie	p. 66
3.3 Binnenlandse adoptie	p. 66
3.4 Kanaalcontrole en samenwerking met de herkomstlanden	p. 66
3.5 Adoptiebemiddeling begeleiden en verbeteren	p. 67
3.6 Erkenning en subsidiëring van voorzieningen	p. 67
3.7 Kwaliteit bevorderen	p. 67
3.8 Aanvullende taken	p. 67
<hr/>	
5. Sociaal verslag	p. 68
1. Trends en realisaties	p. 70
2. Kerncijfers	p. 72
<hr/>	
6. Financieel verslag	p. 74
1. De begrotingscyclus	p. 76
2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie	p. 77
3. Evolutie van de ontvangsten	p. 78
4. Evolutie van de uitgaven	p. 79
5. Resultaat van de begrotingsuitvoering - reservefonds	p. 80
<hr/>	
Bijlage: Jaarverslag 2009 van het Raadgevend Comité bij het Intern Verzelfstandigd Agentschap met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	p. 84

EEN BEWOGEN JAAR

EEN BEWOGEN JAAR

Jaarverslag • 2009

Katrien Verhegge,
Administrateur-generaal

De balans opmaken van een bewogen jaar als 2009 doet je even stilstaan. Er was de steekpartij in het kinderdagverblijf Fabeltjesland in Dendermonde, een verschrikkelijke aanslag op de allerkleinsten voor wie wij het elke dag opnieuw opnemen. Er was het

blijvende tekort aan artsen, dat het aanbieden van onze preventieve zorg in de consultatiebureaus bemoeilijkt. Er was de mediastorm waar Kind en Gezin in het najaar in terechtkwam, die ons dwong opnieuw na te denken over de manier waarop we omgaan met risicodossiers in de kinderopvang. Er was ook de aankondiging van forse besparingen, met vanuit Kind en Gezin de resolute keuze om onze dienstverlening aan de gezinnen zo veel mogelijk te vrijwaren.

Gelukkig mochten we in 2009 ook een aantal hoopvolle evoluties optekenen. De Vlaamse Regering had oren naar de aanbevelingen die Kind en Gezin formuleerde in zijn memorandum voor de nieuwe regeerperiode, en gaf groen licht voor de opstart van de voorbereidingen voor het nieuwe decreet voor de kinderopvang in Vlaanderen. De voorbereiding van de Staten-Generaal inzake interlandelijke adoptie legde de basis voor een breed en verrijkend debat over een heikel thema. En ook de vernieuwing in de preventieve zorg vond een plaats in de beleidsnota. Ik heb er vertrouwen in dat de projecten die we in 2009 op de sporen gezet hebben ons zullen toelaten nog meer bij te dragen tot een goede zorg voor kinderen en gezinnen.

Kinderopvang

De Vlaamse verkiezingen maakten van 2009 een bijzonder jaar voor de kinderopvang. Veel werd afgewerkt voor de verkiezingen, er werd een basisdossier over kinderopvang opgesteld met het oog op de opmaak van het regeerakkoord en de beleidsnota Welzijn en na de verkiezingen kwam meteen het proces op gang voor de uitvoering van het nieuwe beleid.

Meer opvang, maar ook meer sociale opvang

De economische crisis en de stijgende werkloosheid en onzekerheid veranderden het algemene beleids- en cijferbeeld van de kinderopvang niet: de behoefte aan kinderopvang, het aanbod en het gebruik ervan namen ook in 2009 verder toe. Dit werd ook bevestigd door het onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar, uitgevoerd in het kader van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De inzet van bijkomende middelen kwam ook ten goede aan de vakantieopvang van schoolgaande kinderen. De opvang laat jonge ouders toe gebruik te maken van de tewerkstellings- en opleidingsmogelijkheden. Opvang wordt ook steeds meer ervaren als een aanbod dat niet louter een economisch doel heeft, maar ook een pedagogisch en een sociaal doel.

“ ER WAS DE AANKONDIGING VAN FORSE BESPARINGEN, MET VANUIT KIND EN GEZIN DE RESOLUTE KEUZE OM ONZE DIENSTVERLENING AAN DE GEZINNEN ZO VEEL MOGELIJK TE VRIJWAREN. ”

Om meer mensen toe te laten te betalen volgens inkomen ging op 16 februari 2009 het zogeheten inkomensgerelateerd bijdragesysteem in de zelfstandige kinderopvang (IKG) van start. Heel wat zelfstandige voorzieningen stapten in dit systeem: zij ontvangen voortaan een vaste opvangprijs per dag en per kind, terwijl de ouders betalen volgens hun inkomen. Om dit systeem te realiseren, was een bijzondere inspanning nodig voor het ontwerpen van de regelgeving, de interne organisatie en de samenwerking met een externe partner voor facturatie en debetbeheer.

Een veilige opvang, aan de deur en voorbij de deur
Door omstandigheden kwam het accent in het begin van 2009 te liggen op de veiligheid en de toegangsbeveiliging van de opvangvoorzieningen. De opvang moet echter een warme plaats blijven en mag geen versterkte burcht worden. De oproep voor toegangsbeveiliging werd niettemin ernstig genomen door de sector en er werd gretig gebruikgemaakt van de regelgeving en de eenmalige premiemogelijkheid die ertoe bijdragen dat niemand ongezien de opvang kan betreden of verlaten.

De media-aandacht voor een aantal potentiële gevaarsituaties bracht in het najaar van 2009 een proces op gang om gevaar- en risicosituaties versterkt op te volgen, risico's en gevaren in de kinderopvang te helpen vermijden en crisissituaties correct aan te pakken.

Timmeren aan de kwaliteitsweg

De gesprekken over de verbetering van het sociaal statuut voor aangesloten onthaalouders brachten tot nog toe geen effectieve stap voorwaarts. In de periode kort voor de verkiezingen lag het nemen van zware beslissingen niet voor de hand, daarna was het wachten op de nieuwe beleidslijnen. In afwachting van de verbetering van het statuut nam de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin het initiatief om bijkomend 10 miljoen euro vrij te maken voor de kostenvergoedingen voor aangesloten onthaalouders.

Op het vlak van kwaliteitsbeleid werd vooral aandacht besteed aan de verhoging van de competenties van de medewerkers, met onder andere de uitwerking van een instrument voor de selectie van onthaalouders. Studiedagen en andere initiatieven boden de voorzieningen de gelegenheid kennis en inzicht op te doen over ZiKo (het Zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van Kinderen in de opvang) en over actuele

thema's als crisisbeleid en toegangsbeveiliging. De Onthaalouderacademie kreeg een andere oriëntatie: geen elektronisch leerplatform, maar een samenwerking met de Centra voor Volwassenenonderwijs.

De toekomst van de opvang

De proefprojecten CKO (Centrum voor Kinderopvang) werden in 2009 afgerond. De projecten waren een leerschool op het vlak van de meerwaarde van lokale samenwerking. Een dynamiek is op gang

gebracht op het gebied van efficiënte samenwerking en de sociale en gecoördineerde aanpak van het opnamebeleid. De eindresultaten van de proefprojecten zullen mee de lijnen inzake samenwerking bepalen die in het ontwerp van decreet voorschoolse kinderopvang aan bod komen.

» Het nieuwe decreet kinderopvang vormt het sluitstuk van heel wat

evoluties die zich de voorbije jaren lieten voelen in de Vlaamse kinderopvang. In 2009 werd de eerste basis gelegd voor de 'Green-Paper' waarin uitdagingen voor de toekomstige organisatie van het kinderopvanglandschap in Vlaanderen worden geschetst. Vertrekkende van deze Green-Paper is het proces opgestart voor de realisatie van het decreet voorschoolse kinderopvang dat de lijnen zal uitzetten voor de vernieuwing en stroomlijning van de voorschoolse kinderopvang in Vlaanderen.

Preventieve zorg

Keuzes maken voor nog betere zorg

Met meer dan 540 000 consulten leverde Kind en Gezin ook in 2009 een stevige bijdrage aan het welzijn van kinderen in Vlaanderen – en de gemoedsrust van hun ouders. Achter dat cijfer gaat de inzet schuil van meer dan duizend regioteamleden en consultatiebureau-artsen. De inbreng van de artsen neemt in het aanbod van onze preventieve zorg een erg belangrijke plaats in, maar de orga-

» **HET NIEUWE DECREET KINDEROPVANG VORMT TENSLOTTE HET SLUITSTUK VAN HEEL WAT EVOLUTIES DIE ZICH DE VOORBIJE JAREN LIETEN VOELEN IN DE VLAAMSE KINDEROPVANG.**

niserende besturen kregen het de voorbije jaren steeds moeilijker om consultatiebureau-artsen te vinden voor het toenemende aantal zittingen. Het beheren van deze situatie – contact opnemen met artsen, zittingen verplaatsen, ouders informeren – was in 2009 een zware en tijdsintensieve opdracht voor alle betrokkenen en daagde ons uit om op zoek te gaan naar nieuwe oplossingen voor een probleem dat Kind en Gezin raakt in het hart van zijn dienstverlening.

Tegelijk willen we werk maken van een inhoudelijke update van ons medisch-preventief programma en bereiden we een hertekening voor van zowel de inhoud en het aanbod, als de organisatie en de taakverdeling van de professionals in de preventieve zorg. In februari 2009 werd een studie in voorbereiding daarvan toegewezen aan Prof. Karel Hoppenbrouwers van de K.U.Leuven. Parallel daaraan worden de preferenties en noden van de gezinnen in kaart gebracht door een team van Michel Vandebroek (UGent).

Inzetten op vernieuwing en versterking

In 2009 werd de laatste hand gelegd aan de voorbereiding van Mirage, het nieuwe ICT-ondersteuningspakket voor onze regioteamleden. Mirage wordt in het voorjaar van 2010 gelanceerd en koppelt een aantal nieuwe functionaliteiten aan de voortdurende centrale online-beschikbaarheid van gegevens. 3G-technologie zal de regioverpleegkundigen toelaten hun activiteiten ook buiten de consultatiebureaus of regiohuizen (bv. tijdens huisbezoeken) op te volgen en te registreren.

De invoering van Mirage wordt gekoppeld aan een in-

houdelijk traject ('CORE') dat inzet op de verankering en versterking van de inhoud en processen in onze dienstverlening. Samen moeten CORE en Mirage ervoor zorgen dat gezinnen nog meer de dienstverlening krijgen waar ze echt nood aan hebben.

Nieuwe regelgeving voor de CKG's

In 2009 werd verder gewerkt aan de nieuwe regelgeving voor de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning, met als doel te voorzien in een kwalitatieve opvolging en aansturing van het modulaire hulpaanbod. Met een regelgeving op basis van modules willen we meer responsabilisering en flexibiliteit geven aan de voorzieningen. Het basisregistratiesysteem voor de Centra voor Kinderzorg en Gezinsondersteuning is intussen bij alle voorzieningen in gebruik. Het systeem registreert relevante parameters voor alle hulpverlenende functies en activiteiten van het CKG, om het werk van zowel voorzieningen als administratie te faciliteren.

Aandacht voor maatschappelijk kwetsbare gezinnen

Vanuit een visie op diversiteit en kinderrechten besteedt Kind en Gezin in haar dienstverlening bijzondere aandacht aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Via de eigen registratiesystemen worden gegevens over kansarmoede gerapporteerd en opgevolgd. Het team diversiteit en kinderrechten zet de strategische lijnen uit, ontwikkelt methodieken en instrumenten en coördineert het overleg over deze thema's. In 2009 werd het team geherpositioneerd met het oog op een meer overkoepelende werking. Tegen de achtergrond van een aantal maatschap-

pelijke tendensen en met oog voor ontwikkelingen binnen de eigen organisatie werden voor het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen vijf beleidsassen uitgewerkt. De visie op het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen wordt naar en door alle medewerkers van Kind en Gezin uitgedragen. Als ervaringsdeskundigen versterken en vertalen onze gezinsondersteuners de boodschap van Kind en Gezin vanuit hun eigen ervaringen of achtergrond naar maatschappelijk kwetsbare gezinnen. Ook in andere aspecten van onze dienstverlening streven we naar de inzet van gepaste strategieën, methodieken en instrumenten, zoals inloopteams, aangepaste communicatiedragers, initiatieven voor toegankelijke kinderopvang, samenwerking met partners en een aangepast aanbod in de asielcentra. Het realiseren van een echte zorg op maat veronderstelt tot slot ook een doorgedreven aandacht voor de competentieontwikkeling van de eigen medewerkers en de ontwikkeling en opvolging van doordachte sturen en kengetallen.

Adoptie

Interlandelijke adoptie blijft een delicate materie. Als Vlaamse Centrale Autoriteit inzake adoptie zijn we verantwoordelijk voor het onderzoek van de mogelijke adoptiekanalen en dragen we een grote verantwoordelijkheid voor de opvolging ervan. Vooral het opzetten van een samenwerking met herkomstlanden die het Adoptieverdrag van Den Haag niet ratificeerden, is allesbehalve eenvoudig.

Voor kandidaat-adoptieouders is het vaak moeilijk te begrijpen dat adoptie niet altijd het juiste antwoord is voor de kinderen die dagelijks te midden van grote ellende opgevoerd worden door de media. Niettemin is het onze opdracht om erover te waken dat alleen die kinderen in Vlaamse adoptiegezinnen terecht komen waarvoor we de garantie hebben dat ze adoptabel zijn en niet in een gezin in eigen land kunnen opgroeien. Meer dan eens staat de adoptiewetgeving of het gebrek aan solide overheidsinstellingen in het land van herkomst een samenwerking in de weg.

“
**MEER DAN EENS STAAT DE
ADOPTIEWETGEVING OF HET
GEBREK AAN SOLIDE OVERHEIDS-
INSTELLINGEN IN HET LAND VAN
HERKOMST EEN SAMENWERKING
IN DE WEG.**

”
Hoezeer er ook begrip is voor het verlangen van gezinnen naar een adoptiekind, blijft het onze missie om voor de kinderen die het nodig hebben, een gezin te vinden en niet om voor al die gezinnen een kind te zoeken. Er moeten dan ook garanties zijn over de geschiktheid om te adopteren om het belang van het kind, dat al zoveel verloren heeft, te dienen. Het impliceert ook dat we vanuit Vlaanderen respect opbrengen voor de landen van herkomst, ook wat betreft het profiel van de gezinnen waaraan zij hun kinderen wensen toe te vertrouwen.

Steeds in beweging

In 2009 mocht Kind en Gezin behalve een nieuwe minister ook een nieuwe algemeen directeur verwelkomen. Inge Kinnaer heeft sinds 1 september de leiding over de teams die inhoudelijk werken over de beleidsafdelingen heen, waaronder de medische cel die op 1 februari werd opgericht en die de inhoudelijke coördinatie opneemt van de medische thema's uit de preventieve zorg en de kinderopvang.

Na een aanloopperiode in 2008 ging EXPOO, het Vlaams Expertisecentrum voor Opvoedingsondersteuning, in 2009 officieel van start: een unieke samenwerkingsovereenkomst tussen de agent-schappen Jongerenwelzijn en Kind en Gezin werd ondertekend en de Vlaamse regering stelde een adviescomité samen. EXPOO verzamelt, verrijkt en verspreidt kennis en expertise over opvoedingsondersteuning in Vlaanderen. Daarnaast biedt het concrete ondersteuning aan het werkveld en werkt het samen met partners aan een forum waar de knowhow over opvoedingsondersteuning verder kan groeien.

De provinciale afdelingen kregen in 2009 een grotere autonomie over de implementatie van de dienstverlening en werden versterkt met provinciale coördinatoren en de herpositionering van de opvoedingsconsulenten, doelgroepconsulenten en provinciaal adviserende artsen.

In 2009 werd tot slot het fundament gelegd voor de nieuwe website voor Kind en Gezin, om gezinnen ook digitaal snel, gericht en op elk moment te kunnen ondersteunen bij hun vragen. De website zal sterk vereenvoudigd worden en zal themagerichte informatie aanbieden voor iedereen, of men nu ouder, hulpverlener, begeleider in de kinderopvang of student is.

2009

januari	Bij een steekpartij in kinderdagverblijf Fabeltjesland in Dendermonde vallen drie doden en twaalf gewonden.
februari	Het adviescomité van het Vlaams Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning gaat van start.
maart	Samen met Unicef organiseert Kind en Gezin een rondetafelconferentie over het thema kinderopvang.
mei	Kind en Gezin lanceert met 'Kind in Beeld' een reeks communicatiedragers met beelden en pictogrammen.
juli	Jo Vandeurzen wordt aangesteld als minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
september	Intrekking van attest van toezicht naar aanleiding van omstrede situatie bij onthaalouders.
oktober	Een HIVA-onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen onder de 3 jaar toont een opvallende stijging van het gebruik van kinderopvang in Vlaanderen. Ouders beoordelen de kwaliteit van de opvang als goed tot zeer goed.
november	Kind en Gezin lanceert samen met zijn partners de campagne 'Positief opvoeden werkt!' Een Triple P-magazine wordt gratis verspreid in de provincie Antwerpen.
december	Het startcolloquium van de eerste Staten-Generaal over adoptie vindt plaats. De Staten-Generaal doet aanbevelingen over adoptie als een volwaardige, professionele zorgvorm in Vlaanderen, en zal de komende jaren het adoptiebeleid in Vlaanderen inspireren.

Bestuursorganen

DIRECTIERAAD

De Directieraad is bevoegd voor statutaire materies en personeelsaangelegenheden.

ADMINISTRATEUR-GENERAAL

Katrien Verhegge

ALGEMEEN DIRECTEUR

Inge Kinnaer (vanaf 1 september 2009)

AFDELINGSHOOFDEN

Lisette Bergmans, Simone Boeckmans, Ingrid Bombay, Inge Duchateau, Jos Eerdeken, Johan Letouche, Katleen Moortgat, Anne Vanden Berge, Leo Van Loo, Will Verniest

SECRETARIS

Eddy Verbestel

DIRECTIECOMITÉ

Het Directiecomité staat in voor het beheer en de beleidsmatige aansturing van het agentschap.

De samenstelling van het Directiecomité is identiek met die van de Directieraad, maar versterkt met Leen Du Bois, woordvoerder, en Dorine Chamon, adoptieambtenaar.

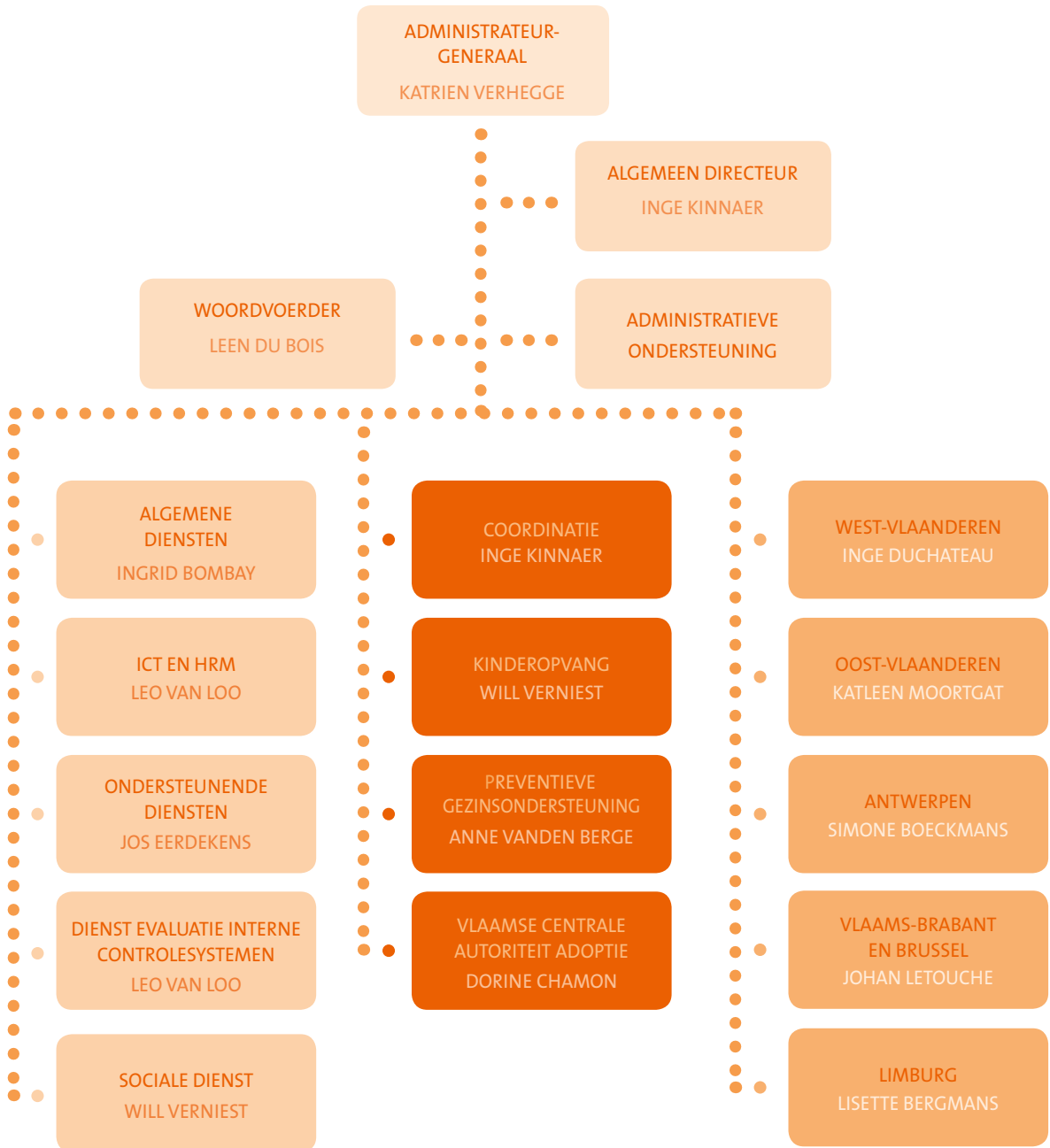
SECRETARIS

Wouter Appeltans

RAADGEVEND COMITÉ

Informatie over de samenstelling en werking van het Raadgevend Comité en het Bureau van het Raadgevend Comité vindt u in de bijlage achteraan.

Organogram

BESTUURSORGANEN

- Entiteiten voor interne ondersteuning
- Entiteiten voor beheer en ontwikkeling van de dienstverlening
- Provinciale afdelingen: uitvoering dienstverlening

1. Een open organisatie

Kind en Gezin wil, samen met zijn partners, voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is en opgroeit, zo veel mogelijk kansen creëren. Om die missie steeds beter gestalte te geven, werken we aan de uitbouw van een open en vernieuwende organisatie.

Voor zijn dienstverlening is Kind en Gezin afhankelijk van een professionele ondersteuning op het gebied van communicatie, kennisuitwisseling, klachtenbehandeling, ICT en interne controle. Daarom staan we ook even stil bij elk van deze elementen.

1.1 DE KIND EN GEZIN-LIJN

Ouders en aanstaande ouders in heel Vlaanderen kunnen bij de Kind en Gezin-Lijn terecht met vragen over zwangerschap, geboorte, voeding, verzorging, kinderopvang, opvoeding, enz. De frontoffice-medewerkers van de Kind en Gezin-Lijn verstrekken algemene informatie en kunnen afspraken in een consultatiebureau maken of wijzigen. Voor specifieke vragen schakelen ze door naar een deskundige inzake kinderopvang of naar een verpleegkundige in de backoffice. Vragen over preventieve gezinsondersteuning worden via een dagelijks rapport automatisch aan de regio's bezorgd, zodat de regioteamleden op de hoogte blijven van de vragen die bij 'hun' gezinnen leven en zij indien nodig ook kunnen zorgen voor de opvolging van de oproepen. De Kind en Gezin-Lijn is elke werkdag van 8 tot 20 uur bereikbaar op het nummer 078 150 100.

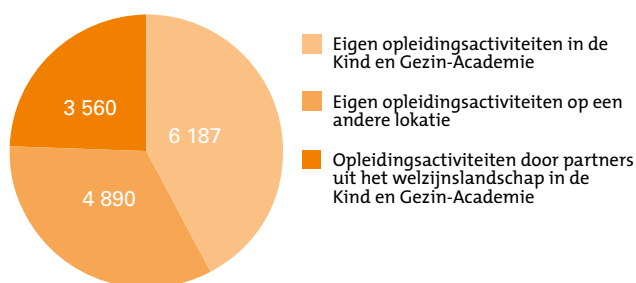
1.2 DE KIND EN GEZIN-ACADEMIE

Kind en Gezin wil de kennis en expertise in verband met zijn kernthema's zo ruim mogelijk delen, zowel binnen als buiten de organisatie. Op die manier wil de organisatie de betrokkenheid van de interne medewerkers en de partners verhogen en de positie van Kind en Gezin in het welzijnslandschap in binnen- en buitenland ondersteunen en versterken. Deze taak wordt in nauwe samenwerking met de inhoudelijke experts opgenomen door de Kind en Gezin-Academie, het centrum voor kennis en training van Kind en Gezin.

Investeren in deskundige medewerkers

In 2009 werden tientallen nieuwe medewerkers

Bereik van de Kind en Gezin-Academie

1.1 Aantal deelnemers per type opleidingsactiviteit - 2009

ingeschoold. Nieuwe regioteamleden doorliepen een uitgebreid traject dat hen liet kennismaken met thema's als opvoeding en ontwikkeling, een veilige leefwereld, gezonde voeding en de registratiedatabank van Kind en Gezin. Nieuwe consultatiebureauartsen kregen de kans om deel te nemen aan een inscholingsdag waarop onder andere het vaccineren en het Van Wiechen-ontwikkelingsonderzoek aan bod kwamen. Ook het project van de mentorartsen werd in 2009 officieel gelanceerd. Mentorartsen, zelf ook aan de slag als consultatiebureau-arts (CB-arts), begeleiden beginnende CB-artsen in een aantal kijken doestages. Om de mentorartsen in hun opdracht te ondersteunen werd een training georganiseerd over het geven van feedback.

Op het domein van de preventieve gezinsondersteuning kwam het project CORE/Mirage op kruissnelheid. CORE geeft het kader weer vanwaaruit Kind en Gezin zijn preventieve dienstverlening aanbiedt. Om regioteamleden hierin te ondersteunen werden in alle provincies introductiedagen georganiseerd. Als vervolg op deze introductiedagen werd het toepassingskader van CORE in kleinere groepen provinciaal verder besproken en toegelicht. Mirage, het nieuwe informaticasysteem ter ondersteuning van de preventieve zorg, zal in 2010 worden ingevoerd. Regioteamleden werden in 2009 intensief opgeleid om er in 2010 mee aan de slag te kunnen. Daarnaast werden in samenwerking met een externe partner de eerste stappen gezet in de ontwikkeling van digitaal leer materiaal rond het thema borstvoeding. Het eindproduct wordt in 2010 verwacht.

Kind en Gezin ondersteunde het project 'Gehechtheid bij generatiearme moeders en kinderen', het

doctoraatsonderzoek van Dr. Geenen. Op basis van dit onderzoek werd de opleiding 'Een (h)echte band. Inzichten in gehechtheid en perspectieven op preventie' ontwikkeld. Deze opleiding werd aangeboden aan beleidsmedewerkers en consultants van Kind en Gezin, maar ook aan medewerkers van verschillende partners zoals opvoedingswinkels, inloopteams, centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning, lokale diensten buurtgerichte kinderopvang, ...

Investeren in leren over de organisatie

Op 1 december 2009 werd een introductiedag voor nieuwe medewerkers gehouden. Zo'n 85 medewerkers maakten kennis met de organisatie Kind en Gezin en haar kernopdrachten. Daarnaast werden een aantal informele infosessies georganiseerd waar medewerkers de nodige inzichten meekregen over thema's die verband houden met de kernopdrachten. In 2009 werd een sessie georganiseerd rond de publicatie 'Het kind in Vlaanderen 2008' en het jaarverslag van Kind en Gezin en een sessie rond inspirerend coachen.

Kind en Gezin draagt de waarden 'respect voor diversiteit' en 'respect voor kinderrechten' hoog in het vaandel. Dat bleek ook tijdens de Diversiteitsweek die met een filmvoorstelling het thema 'kinderen in armoede' onder de aandacht wou brengen. Ook tijdens de Kinderrechtenweek werden activiteiten aangeboden zoals een filmvoorstelling en een feestelijke viering met gastoptreden van Bart Moeyaert, ter gelegenheid van de 20ste verjaardag van het internationaal verdrag van de rechten van het kind. Ook het project over de waarden die aangeven waar de organisatie voor wil staan - open, positief, gedreven en deskundig - kwam op kruissnelheid. De Kind en Gezin-Academie ondersteunde verschillende teams die met deze waarden aan de slag gingen. Het Directiecomité diepte de waarden verder uit tijdens een tweedaagse en de leidinggevendenden werden op een terugkomdag verder gesensibiliseerd en ondersteund.

Samen met partners kennis verhogen en delen

Op het domein van de kinderopvang werden samen met partners heel wat thema's uitgediept:

- de onderwerpen toegangscontrole, gezond binnenklimaat en crisisbeleid kwamen aan bod op een studiedag;
- er werd verder geïnvesteerd in de verspreiding van ZiKo, het Zelfevaluatie-instrument voor welbevinden en betrokkenheid van Kinderen in de opvang;
- de proefprojecten Centrum voor Kinderopvang (CKO) werden verder ondersteund bij het uitbouwen van hun werking;
- in samenwerking met het departement Onderwijs werd een conferentie georganiseerd over de Brede School;
- tijdens een expertenmeeting georganiseerd vanuit het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland werd van gedachten gewisseld rond de competenties en de taalstimulering in kinderopvang en de sociale opdracht van kinderopvang;
- het concept van Onthaalouderacademie kreeg verder vorm via de Centra voor Volwassenenonderwijs.

Op vraag van minister Vandeurzen organiseert Kind en Gezin samen met het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, de Staten-Generaal Adoptie met als bedoeling tot een nieuwe decretale basis voor interlandelijke adoptie te komen. Het startschot werd eind 2009 gegeven met een colloquium. In 2010 zullen vier werkgroepen de verschillende adoptiethematieken uitdiepen met de bedoeling om aanbevelingen voor het adoptiebeleid te formuleren, die zullen worden voorgesteld op het eindcolloquium in mei.

In 2009 werd de Kind en Gezin-Academie ook beschikbaar gesteld voor een aantal partners in het welzijnslandschap: de afdeling Communicatie van de Vlaamse Gemeenschap organiseerde er verscheidene studiesessies, de initiatiefnemers van het STOP 4-7-programma leidden er CKG-medewerkers op, de vormingsdienst van Jongerenbegeleiding organiseerde er de vorming 'Mijn stem in ons verhaal', ... Ook het VBJK, de VDAB, de expertisecentra Kraamzorg en de VLOV organiseerden in de Kind en Gezin-Academie een studiedag of een conferentie. De Coördinatiecel Internationaal (CCI) werd opgericht en zette zich bij de relevante Europese en internationale partners op de kaart als aanspreekpunt voor Kind en Gezin.

1. Een open organisatie (vervolg)

Project in de kijker

Het Expertisecentrum Opvoedingsondersteuning

Na een aanloopperiode in 2008 ging EXPOO, het Vlaams Expertisecentrum voor Opvoedingsondersteuning, in 2009 officieel van start: een unieke samenwerkingsovereenkomst tussen de agent-schappen Jongerenwelzijn en Kind en Gezin werd ondertekend en de Vlaamse regering stelde een adviescomité samen. EXPOO verzamelt, verrijkt en verspreidt kennis en expertise over opvoedingsondersteuning in Vlaanderen. Daarnaast biedt het concrete ondersteuning aan het werkveld en werkt het samen met partners aan een forum waar de knowhow over opvoedingsondersteuning verder kan groeien.

EXPOO kon in 2009 al uitpakken met enkele realisaties:

- Inspelend op de designaleerde behoeften werd in 2009 de 'handleiding voor het lokaal overleg opvoedingsondersteuning' ontwikkeld. Deze handleiding ondersteunt lokale netwerken bij het uitwerken van een beleid conform het decreet opvoedingsondersteuning en werd aan elke gemeente in Vlaanderen en Brussel bezorgd.
- EXPOO heeft de ambitie om jaarlijks een Vlaams congres opvoedingsondersteuning te organiseren om actuele tendensen in het daglicht te plaatsen en ruimte te geven aan opvoedingsondersteuners om ervaringen uit te wisselen. In 2009 zoomde het tweede congres 'Samen door de (informatie) stroom' in op de informatieve functie van opvoedingsondersteuning.

- Het ontwikkelen en aanbieden van gemakkelijk toegankelijke en kwaliteitsvolle basisinformatie aan het werkveld. In 2009 heeft EXPOO het digitaal platform over opvoeden ontwikkeld: Expoo.be als website voor de opvoedingsondersteuner en Groimee.be voor ouders en andere opvoedingsverantwoordelijken.
- Met de door EXPOO gecoördineerde Week van de Opvoeding wordt positief opvoeden in de kijker gezet, wordt opvoeden bespreekbaar gemaakt en krijgt het aanbod opvoedingsondersteuning bekendheid. De kracht van het initiatief is de inzet van de vele organisaties die dicht bij de burger staan. Zowel gemeenten, lokale actoren die opvoedingsondersteuning aanbieden, als verenigingen, tonen elk jaar opnieuw een grote betrokkenheid. Alle activiteiten werden gebundeld in een kalender. Samen met partners organiseerde EXPOO naar aanleiding van de Week van de Opvoeding 2009 een rondetafelconferentie met als thema 'Positief opvoeden: hype of noodzaak?'.

1.3 MARKETING EN COMMUNICATIE

Kind en Gezin wil door professionele externe en interne communicatie zijn algemene bekendheid vergroten en een klantgerichte dienstverlening aanbieden. Onze verschillende communicatiekanalen (publicaties, telefonische contacten, website, ...) bouwen we uit als volwaardig dienstverleningsaanbod, complementair aan de fysieke dienstverlening. De hedendaagse cliënt wil immers zelf kunnen bepalen welke informatie hij op welk moment consulteert via welk kanaal.

Om nieuwe cliënten aan te trekken en een duurzame band met hen op te bouwen, werkt Kind en Gezin actief aan een aantrekkelijk imago. Onze medewerkers spelen uiteraard een belangrijke rol bij het uitdragen van onze identiteit, maar ook het inspelen op de nieuwe communicatietrends en het aanhouden van een frisse huisstijl voor de communicatiedragers komen ons imago ten goede.

In onze communicatie houden we rekening met de grote diversiteit aan cliënten en hebben we in het bijzonder aandacht voor de toegankelijkheid en de effectiviteit voor maatschappelijk kwetsbare groepen en hun participatie in de communicatie. Iedereen moet de weg vinden naar de informatie die hij nodig heeft. Dat geldt ook voor de partners en de personeelsleden van Kind en Gezin.

Sinds 2001 werkt Kind en Gezin samen met het communicatiebureau Mosquito om de communicatie op een professionele wijze vorm te geven. Deze samenwerking werd in 2006 vernieuwd in een raamcontract tot 31 december 2010 en omvat zowel strategisch advies als de concrete uitwerking van producten.

Het communicatieplan 2008-2012 reikt tools aan om de gewenste identiteit van Kind en Gezin op een professionele manier te communiceren en waar te maken. Hierbij is aandacht besteed aan zowel externe als interne communicatie. De toekomstgerichte acties in het kader van een multikanalenbeleid bieden een antwoord op de communicatietrends. De realisaties van 2009 vinden hun oorsprong in het communicatieplan.

Publicaties

De bestaande brochures werden in 2009 geactualiseerd.

Zowel de teksten als de lay-out van het 'ABC, van baby tot kleuter' werden grondig herwerkt op basis van de resultaten van een tevredenheidsonderzoek bij ouders. De brochure 'Borstvoeding' werd uitgebreid met een inlegblad waarop de boodschappen met fotomateriaal worden gevisualiseerd. Verdiepende informatie voor ouders wordt uitgewerkt in KinderKwesties. Deze reeks werd aangevuld met 'Adviezen om voorkeurshouding en afplating van het hoofd te voorkomen', 'Positief ouderschap', 'Je kind helpen bij verlies en verdriet' en 'vzw Mamma-café'.

Bijzondere aandacht ging naar 'Kind in Beeld', een publicatie gericht naar (aanstaande) ouders in kwetsbare gezinnen. De thema's 'Zwangerschap' en 'Contraceptie' werden in het voorjaar van 2009 volledig afgewerkt. Samen met het basispakket en de handleiding werden deze delen verspreid naar hulpverleners in de belendende sectoren. Het thema 'Kinderopvang' werd in het najaar gerealiseerd. Het is nog wachten op de aanvullende handleiding alvorens ook dit deel in gebruik genomen kan worden.

Communicatiedrager voor professionals

Het informatiepakket 'Partnergeweld' werd in de huisstijl gelay-out.

www.kindengezin.be

De website van Kind en Gezin is dringend aan vernieuwing toe. Met Kunstmaan hebben we een communicatiepartner aangetrokken die gespecialiseerd is in de analyse en ontwikkeling van informatieve websites. In 2009 werd de analysefase afgerond en werden de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van een nieuwe website.

Visueel materiaal

De kennismakingsfilm van Kind en Gezin ging in juni 2009 in première en kent een groot succes. De film wordt o.a. gebruikt tijdens opleidingen, presentaties over Kind en Gezin en infosessies Kind op Komst. Er is ook hard gewerkt aan de film 'Kijk ik groei! Baby's en ouders in ontwikkeling'. Deze film wordt gelanceerd in het voorjaar van 2010.

1. Een open organisatie (vervolg)

Communicatie via partners

Kind en Gezin richt zich ook tot zijn doelgroep via kanalen van partners, onder meer met redactionele bijdragen in het tijdschrift Kind en Co en in de catalogus van DreamBaby.

Mediarelaties

In 2009 werd meer dan 1300 keer naar Kind en Gezin verwezen of over het agentschap gecommuniceerd in kranten en tijdschriften. Ook de nieuwsredacties van radio, tv en de onlinekanalen hadden ruime belangstelling voor de informatie die Kind en Gezin verstrekke. Ongeveer 1 dag op 5 zat Kind en Gezin in de actualiteit (audiovisueel of online). Daar zijn meerdere verklaringen voor. In januari 2009 was er de steekpartij in een kinderdagverblijf in Dendermonde en in september was er dagenlang berichtgeving over kinderopvang naar aanleiding van meerdere incidenten (een onthaalouder met nazi-sympathieën, een rechtszaak naar aanleiding van een verdacht overlijden in een kinderdagverblijf, enz.).

Er werden 23 persberichten opgemaakt, waarvan er 9 werden verspreid naar aanleiding van een persconferentie. Naast de eerder vermelde onderwerpen kwamen onder meer aan bod: cijfers over het aantal adopties, onderzoeksresultaten over de kwaliteit van het binnenmilieu in kinderdagverblijven, de communicatiedrager Kind in Beeld, het stijgende geboortecijfer, het adoptieschandaal in China, de aanstelling van het nieuwe Raadgevend Comité bij Kind en Gezin, onderzoeksresultaten over de stijging van het gebruik van kinderopvang, de lancering van het Triple P-magazine en de start van de Staten-Generaal adoptie.

Voor de persrelaties werkt Kind en Gezin ook samen met partners. Zo werd bijvoorbeeld samen met Unicef gecommuniceerd naar aanleiding van de rondetafelconferentie over kinderopvang.

Beurzen

Kind en Gezin stond in 2009 op 4 babybeurzen: in Hasselt, Antwerpen, Gent en Brussel. Door aanwezig te zijn op deze beurzen kan Kind en Gezin aanstaande en jonge ouders informeren over zijn dienstverlening. Op deze beurzen werden in totaal

2000 algemene informatiepakketten uitgedeeld en 737 zwangerschapspakketten aangevraagd. Verder nam Kind en Gezin ook deel aan 14 regionale beurzen, waaronder de provinciale netwerkdag in Vlaams-Brabant, de infodag kinderopvang in het gemeenschapsonderwijs in Leuven, de Week van de Opvoeding in Oostende en de gezondheidsbeurs in Waasmunster.

Interne communicatie

Het intranet is binnen Kind en Gezin een gevestigde waarde geworden. Nieuw in 2009 zijn de Snelinfo Directiecomité en de kalender.

Meer en meer wordt er voor interne activiteiten ondersteuning gevraagd voor de uitwerking van een communicatieplan. Het communicatiemateriaal dat voor deze projecten wordt ingezet, zoals affiches, nieuwsberichten, tafelstaanders en beeldschermen, wordt zeer gesmaakt.

Tijdens de nieuwjaarsrecepties 2009 lanceerde onze administrateur-generaal de vier interne waarden open, positief, deskundig en gedreven naar alle personeelsleden. De vier waarden gingen leven in de organisatie via een dag voor de leidinggevenden, afdelingsdagen en teamdagen over waarden. Ondersteunend communicatiemateriaal werd hiervoor ter beschikking gesteld: kaders, een screensaver, ballonnen, kubussen, sleutelhangers, bureauonderleggers en wenskaartjes. Een aantal verslagen van afdelings- en teamdagen werden op het intranet gepubliceerd zodat de belevingen gedeeld werden.

Blik op de toekomst

Met het thema 'Dienstverlening' wordt de voorlopig laatste fase van de pictografische publicatie 'Kind in Beeld' afgewerkt in 2010. De lancering van de nieuwe website, gebruiksvriendelijker en interactiever, is gepland eind 2010.

1.4 KLACHTENDIENST

Als open organisatie maakt Kind en Gezin werk van een laagdrempelig klachtenbeleid. Wie een beroep doet op de diensten van Kind en Gezin, kan telefonisch of schriftelijk, per brief of e-mail zijn eventuele onvrede uiten. De contactgegevens van de Klachten-

dienst worden bekendgemaakt via de verschillende communicatiekanalen van Kind en Gezin.

In wat volgt geven we een beknopt overzicht van de belangrijkste cijfers over de klachten. Wie meer wil weten, kan het integrale jaarverslag van de Klachtendienst downloaden op onze website.

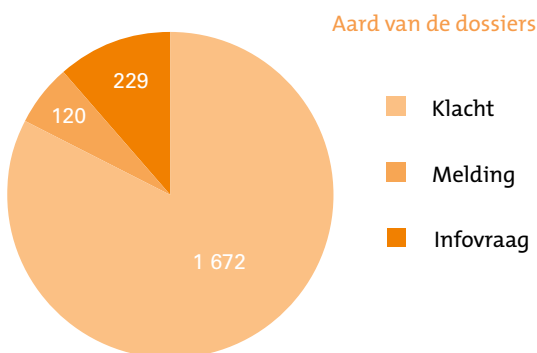
Informatieve vragen, meldingen en klachten

In 2009 ontving de Klachtendienst van Kind en Gezin 1918 oproepen die resulteerden in 2021 dossiers waarbij de gebruiker een concreet probleem (of concrete problemen) wou bespreken. Eén oproep kan tot verschillende klachtdossiers leiden, maar niet elke oproep mondt uit in een formele klacht: in 229 dossiers gaf de gebruiker aan alleen informatie of advies te willen over de context van een probleem of de wijze waarop hij of zij met een concreet ongenoegen zou kunnen omgaan.

Voor 120 dossiers werd een melding genoteerd. Het ging bijvoorbeeld om een melding van een defect bij Kind en Gezin of om een voorziening die zelf meldde dat er een probleem was binnen de eigen dienst. Voor deze oproepen wordt geen klachtendossier geopend, maar neemt de Klachtendienst wel contact op met de betreffende dienst, zodat die het probleem kan verhelpen.

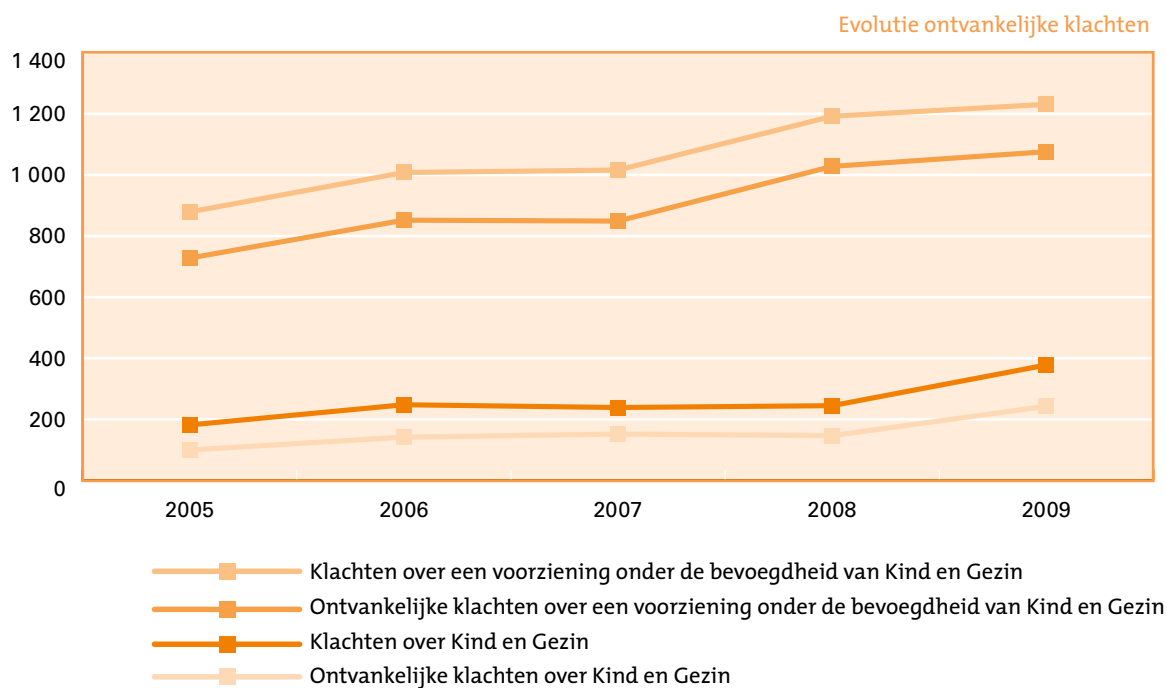
De Klachtendienst opende in 2009 in totaal 1672 klachtendossiers. Net als het aantal oproepen nam het aantal klachten de voorbije jaren geleidelijk toe. Van de in 2009 opgestelde klachtendossiers hadden er 378 betrekking op de dienstverlening van Kind en Gezin, terwijl 1231 klachten handelden over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin.

De Klachtendienst behandelde verder 63 dossiers over een probleem dat buiten de bevoegdheid van de Klachtendienst van Kind en Gezin viel. Het ging om 27 oproepen over een intrafamiliaal probleem, 25 oproepen over een andere dienst van de Vlaamse overheid of een handelspraktijk en 11 over het agentschap Inspectie. De Klachtendienst zorgde ervoor dat deze dossiers intern werden doorgegeven, zodat Kind en Gezin de oproepers kon helpen door informatie te verschaffen of gepast door te verwijzen.

1.2 Aantal dossiers dat in 2009 door de Klachtendienst geopend werd volgens aard van het dossier

1. Een open organisatie (vervolg)

1.3 Evolutie van het aantal ontvankelijke en onontvankelijke klachten (2005-2009)

Klachten over de dienstverlening van Kind en Gezin

In 2009 waren 5 op de 10 klachten over Kind en Gezin ontvankelijk. De onontvankelijke klachten hadden meestal betrekking op de regelgeving of op het beleid inzake kinderopvang of preventieve gezinsondersteuning.

Klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin

Ook met klachten over voorzieningen die onder de bevoegdheid van Kind en Gezin vallen, kunnen ouders en andere betrokkenen terecht bij de Klachtendienst van Kind en Gezin.

Aanbevelingen naar aanleiding van klachten

Op basis van de klachtendossiers van 2009 en de ervaringen uit de voorbije werkingsjaren formuleert de Klachtendienst aanbevelingen. Die worden meegedeeld aan de verschillende afdelingen van Kind en Gezin, met de vraag om aan te geven welke maatregelen er genomen zullen worden om soortgelijke klachten in de toekomst te voorkomen. Op die manier wil Kind en Gezin de klachten van ouders en andere betrokkenen omzetten in verbeteracties.

Klachten over Kind en Gezin

	Ontvankelijke klachten	Onontvankelijke klachten	Totaal
Administratieve en beleidsdiensten Kind en Gezin	146	132	278
Regionale preventieve gezinsondersteuning	90	2	92
Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie	7	1	8
Totaal	243	135	378

1.4 Klachten over Kind en Gezin naar de dienst/afdeling waarover de klacht ging - 2009

Evolutie ontvankelijke klachten over voorzieningen

	2005	2006	2007	2008	2009
Over een consultatiebureau	82	96	137	141	181
Over een adoptiedienst, dienst maatschappelijk onderzoek, centrum kinderzorg en gezinsondersteuning of vertrouwenscentrum	17	20	18	34	16
Over een kinderopvangvoorziening	629	736	694	853	877
<i>Erkende of gesubsidieerde kinderopvangvoorziening</i>	278	279	251	271	272
<i>Mini-crèche, zelfstandig(e) onthaalouder/kinderdagverblijf</i>	329	407	420	522	626
<i>Enkel gemelde of niet-gemelde kinderopvang</i>	22	50	23	60	74
Totaal	728	852	849	1 028	1 076

1.5 Evolutie van het aantal ontvankelijke klachten over een voorziening onder de bevoegdheid van Kind en Gezin per sector (2005-2009)

2. Vernieuwen en verbeteren achter de schermen

2.1 INFORMATISERING

Kind en Gezin kan voor de ondersteuning van zijn activiteiten een beroep doen op een ICT-afdeling. De informatisering heeft in het verleden een belangrijke rol gespeeld bij de uitbouw van Kind en Gezin als innovatieve organisatie en is ook vandaag de drijvende kracht achter een aantal vernieuwende projecten.

ICT-strategie voor de komende vier jaar

In 2009 werd het ICT-beleidsplan 2008-2011 verder uitgevoerd. Dit beleidsplan kwam tot stand na een doorlichting van de werking op het vlak van informatietechnologie en na overleg met de verschillende entiteiten binnen Kind en Gezin. Het beleidsplan beschrijft de ontwikkelingen die Kind en Gezin gedurende 4 jaar beoogt op het vlak van informatietechnologie in een aantal principes en een aantal basisprojecten.

De voornaamste principes zijn:

- de ICT-dienstverlening verder uitbouwen in nauw overleg met de operationele diensten binnen Kind en Gezin;
- een verder doorgedreven automatisering van de dienstverleningsprocessen realiseren;
- de betrouwbaarheid, de beschikbaarheid en de integriteit van de data garanderen, ook bij de fysieke vernietiging of onbeschikbaarheid van de plaatsen waar de ICT-infrastructuur zich bevindt;
- evolueren naar een zo uniek mogelijk data-model en naar zo veel mogelijk gemeenschappelijk gebruikte services;
- de ICT-exploitatie zo kostenefficiënt mogelijk aanpakken, onder andere door een degelijke en actuele sourcingsstrategie.

In het beleidsplan zijn projecten opgenomen die zowel de dienstverlenende als de ondersteunende activiteiten van Kind en Gezin vereenvoudigen:

- de vervanging van het ondersteuningspakket Ikaros voor de preventieve gezinsondersteuning door het moderne Mirage;
- de informatisering van de consultatiebureaus;
- de verdere uitbouw van het elektronisch dossierbeheer voor de erkenning en de subsidiëring van voorzieningen;
- de uitbouw van het elektronisch dossierbeheer voor de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie;
- de optimalisering van de interne processen (bestelling, facturering, inventaris, HR, vorming, ...);
- de uitbreiding van het bestaande datawarehouse met alle beschikbare ken- en stuurdata;
- de verdere uitbouw van de elektronische dienstverlening aan gezinnen, voorzieningen en partners.

In 2009 werden een aantal projecten uit dit beleidsplan (verder) gerealiseerd.

Vorbereiding ingebruikname Mirage door de regioteamleden van Kind en Gezin

In 2010 zal een nieuw ondersteuningspakket in gebruik genomen worden dat de regioteamleden van Kind en Gezin toelaat om rechtstreeks, via het internet, hun werkprocessen op te volgen en hun registraties uit te voeren. In 2009 zijn de nodige stappen gezet om de infrastructuur van Kind en Gezin hierop af te stemmen en het mogelijk te maken dat regioteamleden via 3G-technologie verbinding kunnen maken met het netwerk van Kind en Gezin. Dit zal de regioteamleden toelaten hun activiteiten ook buiten de consultatiebureaus of regiohuizen (bv. tijdens huisbezoeken) te plannen, op te volgen en te registreren.

Dossierbeheer en subsidiëring

In het kader van de verdere uitbouw van het elektronisch dossierbeheer is een tweede module opgeleverd om voorzieningen in de zelfstandige kinderopvangsector op te volgen.

Er zijn verder diverse aanpassingen en uitbreidingen gebeurd aan het geautomatiseerde subsidiëringssysteem, zowel voor de voorzieningen binnen het beleidsdomein kinderopvang als voor de voorzieningen binnen het beleidsdomein preventieve gezinsondersteuning.

Naar aanleiding van de beslissing van de Vlaamse Regering in het najaar van 2008 om ook binnen de zelfstandige kinderopvangsector te werken met ouderbijdragen die gerelateerd zijn aan het inkomen, is enerzijds een interactieve elektronische webmodule voor de aanvragen door de ouders en anderzijds een elektronisch opvolgingssysteem voor het administratief proces ontwikkeld en geactiveerd.

Automatisering vertrouwenscentra kindermishandeling

In 2009 werd een elektronisch dossieropvolgingssysteem ontwikkeld voor de vertrouwenscentra kindermishandeling. Het systeem is in gebruik genomen op 11 januari 2010.

Automatisering van de Vlaamse Centrale Autoriteit Adoptie

De eerste stap is gezet voor de nieuwe automatisering van de VCA. Een eerste geautomatiseerd dossierproces, het proces 'interlandelijke adoptie', is in gebruik genomen.

Procesmanagement en documentbeheer

Zowel voor het gecentraliseerde procesmanagement als voor het documentbeheer zijn twee voor Kind en Gezin nieuwe toepassingen in gebruik genomen. De toepassing voor procesmanagement laat toe om processen uit te tekenen volgens erkende standaarden en volgens de afspraken gemaakt binnen de Vlaamse Overheid. De getekende processen kunnen gepubliceerd worden als procedurehandboek en kunnen gekoppeld worden aan geautomatiseerde dossieropvolgingssystemen. Voor een gecentraliseerd documentbeheer is een nieuwe toepassing in gebruik genomen. Deze nieuwe toepassing biedt meer functionaliteiten en laat toe de werkwijze om tot een gemeenschappelijk document te komen beter te standaardiseren en op te volgen.

Vorbereiding kantoorinnovatie: IP-telefonie

IP-telefonie maakt deel uit van het streven om er via kantoorinnovatie voor te zorgen dat personeelsleden hun taak in ideale omstandigheden kunnen opnemen. De technologie maakt het mogelijk dat iedereen bereikbaar is in een werkomgeving zonder vaste werkplekken. Daarnaast laat IP-telefonie ook toe het callcenter zonder technische ingrepen te bemannen vanuit de provinciale afdelingen. Zo kunnen personeelsleden met de geschikte kennis callcenterwerk combineren met hun andere taken en kunnen lange verplaatsingen vermeden worden.

2.2 INTERNE CONTROLE

Kind en Gezin hecht veel belang aan de wijze waarop zijn activiteiten en processen beheerd worden en streeft naar voortdurende verbetering op het vlak van interne controle. De realisatie van een intern controlesysteem is de verantwoordelijkheid van het management en moet er concreet toe bijdragen dat de financiën deugdelijk beheerd worden, de processen en procedures efficiënt en effectief uitgevoerd worden, de rapportering deugdelijk en betrouwbaar is en het geheel verloopt volgens de normen, voorschriften en wetgeving die van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de systemen van interne controle bestaat er binnen Kind en Gezin een afzonderlijke dienst. Deze dienst is georganiseerd volgens de principes van een auditdienst, met als nuance dat niet aan alle vereisten van een auditdienst is voldaan, aangezien de dienst rechtstreeks aan de administrateur-generaal rapporteert. De dienst opereert los van het operationeel management. Een comité voor de evaluatie van de interne controlesystemen, dat bestaat uit personen die geen operationele bevoegdheden hebben binnen het agentschap, is in oprichting. Dit comité is bevoegd voor de externe evaluatie van de interne controle en voor de kwaliteitsopvolging van de operationele dienst.

Om te kunnen vastleggen welke evaluaties er moeten worden uitgevoerd, maakt de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen jaarlijks een risicoanalyse van alle processen die gangbaar zijn binnen het agentschap. Deze risicoanalyse is gestoeld op een kwantitatieve benadering van de risico's die zich voordoen in elk proces. De risicoanalyse rangschikt de processen van hoog naar laag risico. De processen die de grootste risico's inhouden, worden prioritair afgedekt door een evaluatie van

de interne controlesystemen die met deze processen gepaard gaan. Deze analyse wordt jaarlijks gevalideerd door het Directiecomité van het agentschap. Het is de bedoeling om alle processen binnen Kind en Gezin om de 5 jaar minstens één keer te evalueren.

Indien nodig worden naar aanleiding van een audit aanbevelingen geformuleerd. Het opstellen en realiseren van een actieplan om gevolg te geven aan deze aanbevelingen blijft de bevoegdheid van het operationeel management. De dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen plant in de regel een opvolgingsaudit na het verstrijken van het tijdschema voor de aanpassing. Wanneer de dienst echter van oordeel is dat uit de reactie van het operationeel management blijkt dat het resterende risico te hoog blijft, kan hij het actieplan 'escaleren' tot op het hoogste managementniveau om daar met alle betrokken partijen een risico-inschatting te doen.

Naast een louter bestuderen en evalueren van de interne controlesystemen, ontplooit de dienst voor de evaluatie van de interne controlesystemen eveneens consultingactiviteiten. Dergelijke opdrachten worden alleen uitgevoerd op verzoek van het management en voor zover ze een toegevoegde waarde kunnen bieden op het vlak van het risicomanagement, het beheer van het agentschap en het verbeteren van de processen van het agentschap.

In 2009 is consultancy verleend over een systeem van gestructureerd risicomanagement (Enterprise Risk Management), de evaluatie van het crisisplan en het crisiscommunicatieplan, de opzet van een proces van bedrijfscontinuïteit (Business Continuity Management) en de beschrijving van procesflows binnen Kind en Gezin.

HOOFDSTUK 2

KINDEROPVANG

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- 6 op de 10 kinderen van 3 maanden tot 3 jaar maken regelmatig gebruik van kinderopvang.
- Het gebruik van kinderopvang nam de voorbije decennia gestaag toe in Vlaanderen, mede onder invloed van de stijgende arbeidsdeelname van vrouwen.
- Kinderen in een gezin van allochtone origine en in een kansarm gezin maken veel minder gebruik van kinderopvang. Terwijl het gebruik van kinderopvang door kinderen in een kansarm gezin vrij stabiel blijft, nam het gebruik binnen de allochtone groep de voorbije vijf jaar toe.
- Een op de tien ouders die op zoek gaat naar formele opvang vindt er geen. Dit treft voornamelijk alleenstaande ouders, ouders zonder job, laaggeschoolde ouders en ouders van allochtone origine.
- Er is een toenemende maatschappelijke aandacht voor de betaalbaarheid van de opvang in de zelfstandige kinderopvangvoorzieningen.
- De vraag naar degelijke opvangmogelijkheden voor schoolgaande kinderen neemt toe.
- De opleidingsvereisten om in de kinderopvangsector te kunnen werken, liggen in Vlaanderen lager dan in de meeste andere Europese landen.
- Het toegelaten (en soms ook het reële) aantal kinderen per begeleider ligt in de kinderopvang in Vlaanderen hoger dan in heel wat andere Europese landen.

Voor meer vaststellingen en trends, raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' en het rapport met de resultaten van het meest recente onderzoek naar het gebruik van opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar (uitgevoerd door het HIVA, op vraag van het Steunpunt WVG en met de medewerking van Kind en Gezin).

Realisaties in 2009

Kind en Gezin

- zorgde voor de toewijzing van de middelen die in 2009 beschikbaar werden gesteld voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen in de gesubsidieerde voorschoolse opvang;
- is gestart met de voorbereiding van de opmaak van een kaderdecreet kinderopvang;
- heeft een eindevaluatie opgemaakt van de 16 proefprojecten 'Centrum voor Kinderopvang' en heeft beleidsvoorstellen geformuleerd voor de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- heeft voor een uitbreiding van het aantal occasionele opvangplaatsen gezorgd;
- zorgde voor een verdere uitbreiding van het aantal lokale diensten voor buurtgerichte opvang;
- heeft een visietekst uitgewerkt rond de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen;
- heeft het inkomensgerelateerd bijdragesysteem geïmplementeerd in de zelfstandige opvangsector;
- heeft het actieplan flexibele en occasionele opvang geëvalueerd en beleidsvoorstellen geformuleerd voor de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin;
- heeft samen met Indigov een verwerkingsmodule voor de behoefte aan kinderopvang ontwikkeld en ter beschikking gesteld van de lokale besturen;
- heeft in het kader van het decreet kinderopvang gewerkt aan een voorstel van kader voor gelijke en gecontroleerde vergunningsvoorwaarden voor alle opvang van kinderen;

- heeft een aantal initiatieven genomen inzake crisisbeleid en toegangsbeveiliging van de opvangvoorzieningen;
- implementeerde een interne procedure voor de aanpak van gevaardossiers;
- voerde een registratie uit van de slaapsituatie in de kinderopvang en vernieuwde de aanbeveling over het toedienen van geneesmiddelen en de aanpak van koorts in de kinderopvang;
- heeft advies uitgebracht over de inhoud van opleidingen en heeft bijgedragen tot het ontstaan van nieuwe opleidingsmogelijkheden.

Plannen voor 2010

- Meewerken aan de finalisering van het decreet kinderopvang.
- Toewijzen van de in 2010 beschikbaar gestelde middelen voor het creëren van nieuwe opvangplaatsen in de gesubsidieerde voorschoolse en buitenschoolse opvang.
- Zorgen voor de implementatie van de middelen van het Generatiepact voor de creatie van plaatsen in de buitenschoolse opvang via de toekenning van gesco's.
- Meewerken aan de realisatie van het volwaardig werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders waarover er op federaal en op Vlaams niveau een principieel akkoord is.
- De visietekst rond de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen verder uitklaren en uitwerken.
- Verder uitbouwen van het inkomensgerelateerd bijdragesysteem in de zelfstandige opvangvoorzieningen.

- Verdere initiatieven ondernemen om de zelfstandige kinderopvangsector te ondersteunen.
- Uitklaren van de knelpunten in de eerste tekst voor vergunningen in de voorschoolse groeps- en gezinsopvang en voor opvang aan huis en een voorstel voorleggen aan de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Verder inhoudelijk ondersteunen van opvangvoorzieningen bij het uitbouwen van een inclusief opvangaanbod voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte.
- Blijven zorgen voor de ondersteuning van de lokale besturen in hun lokale regierol.
- Verder timmeren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren.
- Ontwikkelen van een wetenschappelijk onderbouwd planningsinstrument voor de voorschoolse kinderopvang.
- In het kader van het decreet kinderopvang verder werken aan de stroomlijning van de regelgeving inzake een inkomensafhankelijke financiële bijdrage van het gezin.
- Uitwerken van een monitoringsysteem in functie van een meer verfijnde risico-inschatting.
- Met de sector verder overleggen rond het kwaliteitsdecreet.
- Verwerken van en rapporteren over de registratie van de slaapsituatie van kinderen jonger dan 3 jaar in de kinderopvang.
- Samen met ONE afwerken van de vertaling van de federale gids voedselveiligheid en verspreiden van de gids.
- Finaliseren van de visietekst 'taalontwikkeling en meertaligheid'.

2. Kerncijfers

Overzicht kinderopvang

	Aantal voorzieningen	Aantal opvangplaatsen		Aantal aanwezige kinderen		
		Absoluut	Per 1000 kinderen (< 3 jaar) ⁽¹⁾	Voor-schools ⁽²⁾	Buitenschools	Totaal
Erkend (en gesubsidieerd) door Kind en Gezin	821 ⁽³⁾	76 771	218,6	54 715	72 033	126 748
Kinderdagverblijven	358	16 518	68,0	20 255	166	20 421
Diensten voor onthaalouders	192	31 638 ⁽⁴⁾	149,6 ⁽⁴⁾	34 120	6 791	40 911
Lokale diensten voor-schoolse opvang	16	235	1,0	330	0	330
<i>Buitenschoolse opvang in aparte lokalen van kinderdagverblijven</i>	36	1 076	n.v.t.	3 ⁽⁵⁾	2 923	2 926
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	247	27 138	n.v.t.	7 ⁽⁵⁾	61 893	61 900
Lokale diensten buitenschoolse opvang	8	166	n.v.t.	0	260	260
Met attest van toezicht van Kind en Gezin	2 602	38 584	139,5	35 715	6 273	41 988
Zelfstandige kinderdagverblijven	1 376	27 555	107,4	28 088	1 254	29 342
Zelfstandige onthaalouders	1 127	7 004 ⁽⁴⁾	32,1 ⁽⁴⁾	7 597	969	8 566
Zelfstandige buitenschoolse opvang	99	4 025 ⁽⁴⁾	n.v.t.	30 ⁽⁵⁾	4 050	4 080
Algemeen totaal	3 423 ⁽³⁾	115 355	358,0	90 430	78 306	168 736

2.1 Overzicht van

- het aantal erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en het aantal opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2009
- het aantal plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht op 31 december 2009
- het aantal plaatsen per 1000 kinderen onder de 3 jaar in het Vlaamse Gewest op 31 december 2009 (voorlopige cijfers)
- het aantal aanwezige kinderen volgens soort opvang in de week van 1 februari 2009

(1) Deze cijfers zijn enigszins overschat, omdat mogelijk ook kinderen boven de 3 jaar worden opgevangen in de vermelde voorzieningen. Het is evenwel niet mogelijk om het aantal plaatsen dat gebruikt wordt voor buitenschoolse opvang te ramen. Vanaf 2010 gebruikt Kind en Gezin voor de berekening van deze tijdreeks eigen cijfers over het aantal geboorten

(2) Kinderen die nog niet naar school gaan of kinderen in de overgangperiode tussen opvang en kleuterschool

(3) Om dubbeltellingen te vermijden is de buitenschoolse opvang in aparte lokalen van de kinderdagverblijven niet opgenomen in het totaal

(4) Eigen kinderen onder de 6 jaar inbegrepen

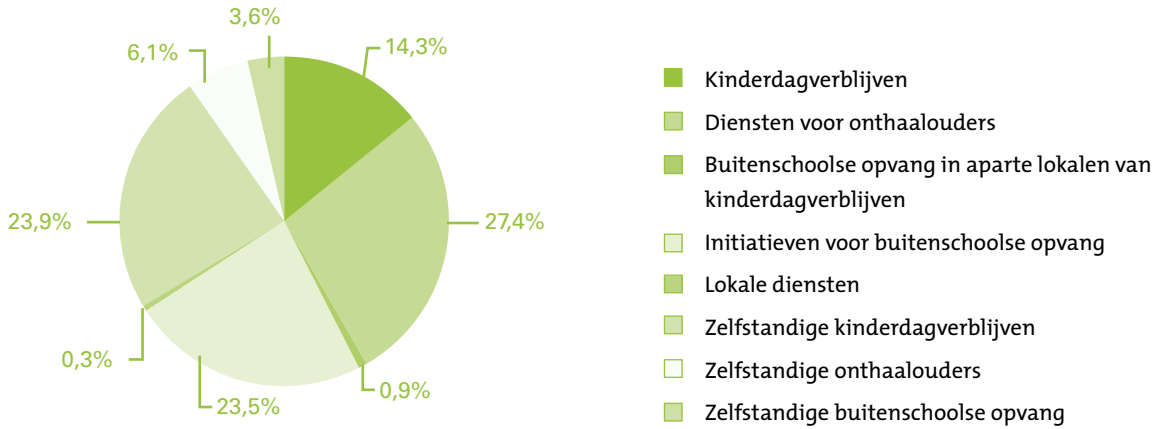
(5) Het gaat hier om kinderen die slechts deeltijds naar school gaan en gedurende een bepaald dagdeel tijdens de schooluren in de opvangvoorziening worden opgevangen

Overzicht flexibele en occasionele kinderopvang

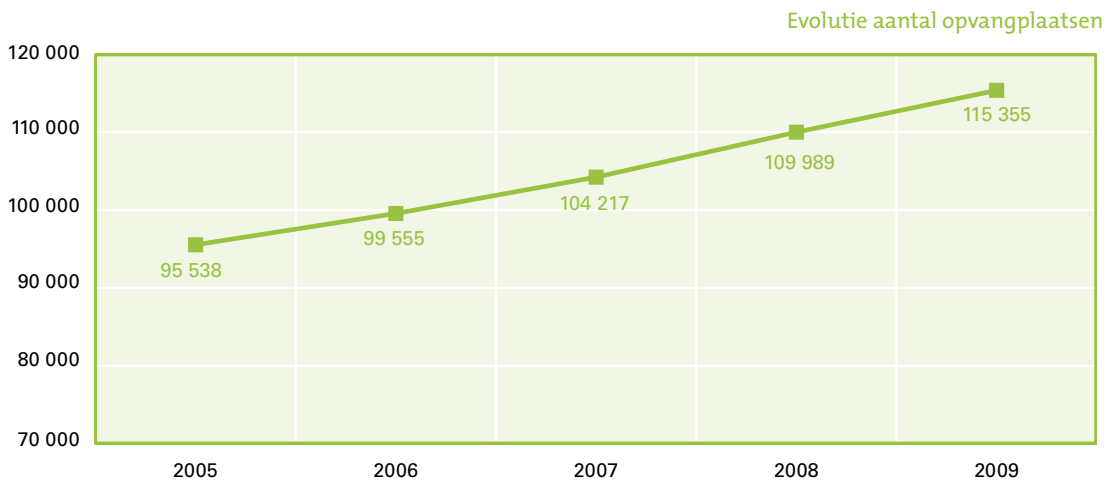
	Aantal uurpakketten	Aantal late ploegplaatsen	Aantal occasionele plaatsen
Kinderdagverblijven	953	10	176
Initiatieven voor buitenschoolse opvang	235	0	192
Totaal	1 188	10	368

2.2 Overzicht van het aantal uurpakketten, het aantal late ploegplaatsen en het aantal occasionele opvangplaatsen op 31 december 2009

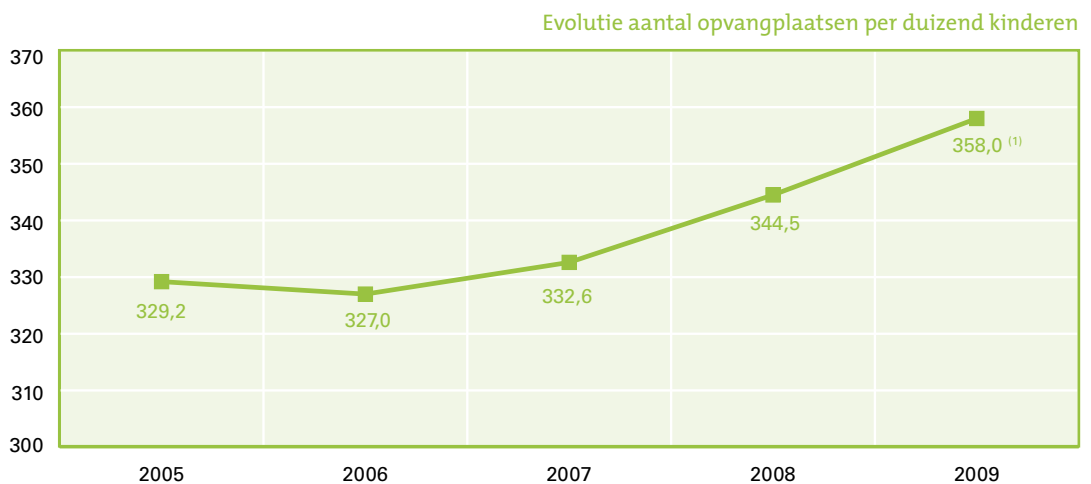
Aandeel van de verschillende types opvangvoorzieningen in het totaal aantal plaatsen

2.3 Aandeel van erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en van opvangvoorzieningen met attest van toezicht in het totaal aantal plaatsen - 2009

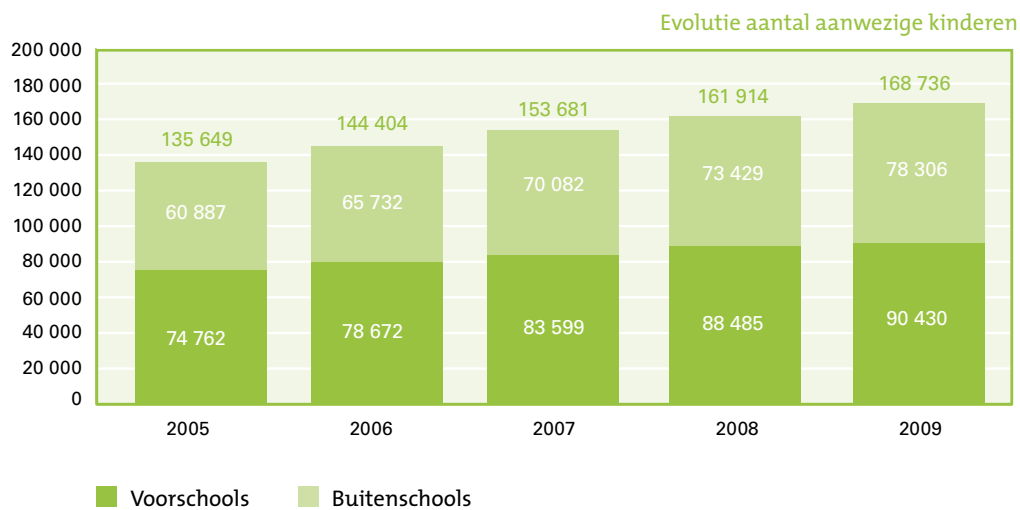

2.4 Evolutie van het totale aantal voor- en buitenschoolse plaatsen in erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en in opvangvoorzieningen met attest van toezicht

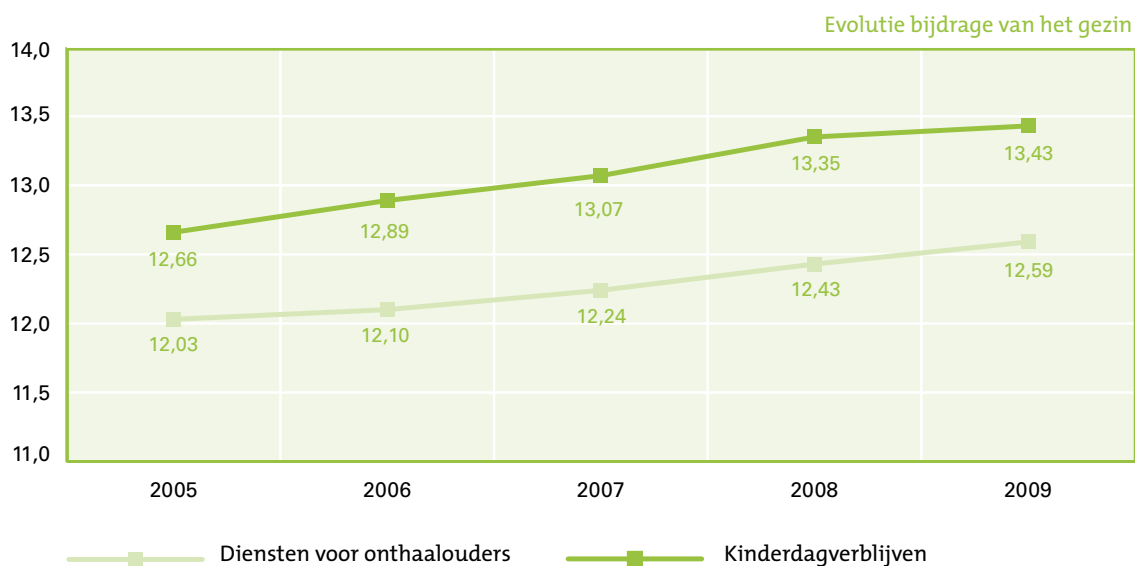

2.5 Evolutie van het aantal voorschoolse opvangplaatsen per duizend kinderen (2) onder de drie jaar in het Vlaamse Gewest
 (1) Voorlopige cijfers
 (2) Vanaf 2010 gebruikt Kind en Gezin voor de berekening van deze tijdreeks eigen cijfers over het aantal geboorten

2. Kerncijfers (vervolg)

2.6 Evolutie van het aantal aanwezige kinderen in de week van 1 februari volgens soort opvang

2.7 Gemiddeld betaalde bijdrage van het gezin in de erkende kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders in euro voor een volle verblijfsdag

3. Activiteiten en projecten

Kind en Gezin is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid inzake kinderopvang dat wordt uitgezet door de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Kind en Gezin organiseert zelf geen opvang, maar is verantwoordelijk voor de regie van de kinderopvang in Vlaanderen en Brussel. Dit wordt concreet vertaald in de volgende vijf kernopdrachten:

- *Afstemmen van vraag en aanbod.*
- *De lokale besturen betrekken bij de regie van de kinderopvang en hen ondersteunen in hun lokale regierol.*
- *Toestemming geven tot het opstarten van kwaliteitsvolle kinderopvang en deze opvang opvolgen in het kader van de ondersteuning van zijn werking.*
- *Een intermediaire rol spelen bij de financiering van de opvangvoorzieningen.*
- *De kwaliteit van de kinderopvang bevorderen.*

Hieronder lichten we deze vijf kernopdrachten toe.

3.1 AFSTEMMEN VAN VRAAG EN AANBOD

3.1.1 BIJKOMENDE PLAATSEN IN DE KINDEROPVANG MOGELIJK MAKEN

Kind en Gezin zorgt voor de toewijzing van de middelen die door de Vlaamse Regering worden vrijgemaakt voor nieuwe plaatsen in de erkende opvangsector.

De Vlaamse Regering maakte in 2009 5,5 miljoen euro vrij voor uitbreiding van het aantal plaatsen in erkende kinderdagverblijven en 2 miljoen euro voor uitbreiding van het aantal plaatsen in diensten voor onthaalouders. Concreet vertaalde dit zich in 574 nieuwe plaatsen in de erkende kinderdagverblijven en 909 nieuwe plaatsen bij de diensten voor onthaalouders*.

Deze nieuwe middelen werden ingebed in de uitbreiding die in 2008 begon, en er werd uitgegaan van dezelfde verdelingsoefening en gemeentelijke rangschikking per arrondissement. De nieuwe plaatsen werden bijgevolg opnieuw verdeeld via enerzijds een voorafname voor de grootsteden Gent en Antwerpen en voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en anderzijds via een verdelingsoefening die op basis van een aantal beleidsparameters bepaalde hoeveel plaatsen er in elk arrondissement (met uitzondering van de grootsteden Antwerpen en Gent) konden worden toegekend.

Ook het beslissingskader was grotendeels gelijklopend aan dat van 2008, met dit verschil dat in 2009,

omwille van een optimale verdeling van de beschikbare plaatsen over het arrondissement, binnen een bepaalde gemeente niet meer plaatsen toegekend werden dan 10% van het opvangtekort (nl. het verschil tussen het aanbod en de absolute vraag in deze gemeente, gecorrigeerd volgens schoolaanzuigefect) en dat rekening gehouden werd met het aantal plaatsen dat reeds toegekend werd in 2008.

Om tegemoet te komen aan de behoefte aan occasionele en laagdrempelige opvang werd door de Vlaamse Regering ook 5 miljoen euro voorzien voor nieuwe occasionele plaatsen in erkende kinderdagverblijven en in de lokale diensten voor buurtgerichte kinderopvang.

Er werden in totaal 142 plaatsen voor occasionele opvang toegekend aan erkende kinderdagverblijven in het Vlaamse Gewest.

In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest werd 1 nieuwe lokale dienst toegekend en in Vlaanderen 7. Daarnaast werden 128 plaatsen toegekend voor uitbreiding van bestaande lokale diensten in het Vlaamse Gewest.

Het generatiepact wil de tewerkstelling realiseren van laaggeschoolde jongeren in de socialprofitsector. De Vlaamse Regering heeft er in samenspraak met de sociale partners voor gekozen om de middelen in te zetten in drie deelprojecten: buitenschoolse kinderopvang, dagverzorgingscentra en deeltijds leren. Voor de buitenschoolse kinderopvang werd een budget van 5,3 miljoen euro voorzien. Dit leidt tot een bijkomende tewerkstelling van 151,5 voltijdse equivalenten in een geselecteerd aantal zorggebieden. De oproep vertrok naar de sector in december 2009. De beslissing over de toekenning zal genomen worden in de eerste helft van 2010.

De Vlaamse Regering stelde zich tot doel de kinderopvang voor kinderen met een specifieke zorgbehoefte toegankelijker te maken en besliste daarom in 2009 om bijkomend 800 000 euro in te zetten om de stijgende vraag en het stijgende aanbod te ondersteunen. Eind 2009 werd gestart met de opmaak van een oproep en van een beslissingskader om bijkomende structurele plaatsen voor inclusieve opvang van kinderen met een specifieke zorgbehoefte te kunnen toewijzen.

** De vermelde aantallen gaan uit van een gemiddelde kostprijs per plaats. Het effectieve aantal plaatsen hangt af van de feitelijke kostprijs per geselecteerd aanvraagdossier.*

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

Projecten in de kijker

Decreet kinderopvang

In het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering en in de Beleidsnota van de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin neemt de ontwikkeling van een kaderdecreet voorschoolse kinderopvang een belangrijke plaats in. Dit decreet moet:

- de maatschappelijke opdracht van de kinderopvang vastleggen;
- een koppeling maken tussen het aantal geboortes en de behoefte aan kinderopvang;
- op termijn iedereen het recht op kinderopvang geven;
- elk kind dezelfde basiskwaliteit bieden;
- vergunningsvoorwaarden vastleggen voor iedereen die kinderen opvangt;
- duidelijkheid en samenhang in het opvangaanbod scheppen;
- het competentiebeleid vastleggen;
- de concrete organisatie van de kinderopvang vastleggen.

De voorbereidingen voor dit decreet kinderopvang zijn volop aan de gang. Om voor het decreet een breed maatschappelijk draagvlak te hebben, wil de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ruim overleggen. Kind en Gezin kreeg de opdracht om het veld te verkennen met een 'Green Paper'. Dit startwerkdokument behandelt diverse relevante thema's, stelt vragen en geeft mogelijke pistes aan. In december 2009 legde Kind en Gezin het document voor aan het Raadgevend Comité. Met de Green Paper, de aanvullende nota's en de adviezen van het Raadgevend Comité, is in januari 2010 het politieke overleg opgestart. Dit moet leiden tot een visietekst, die voor principiële instemming aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd. Deze visie zal de basis vormen voor de ontwikkeling van een concreet ontwerp van decreet.

De wens van de minister is dat het Vlaams Parlement dit ontwerp in het najaar van 2010 kan behandelen.

Inkomensgerelateerd bijdragesysteem in de zelfstandige kinderopvang

Om de kinderopvang voor iedereen meer betaalbaar en bereikbaar te maken, besliste de Vlaamse Regering dat de opvangprijs ook in zelfstandige voorzieningen moet kunnen afhangen van het gezinsinkomen. Het systeem van inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige voorzieningen werd op 16 februari 2009 een feit. Zelfstandige opvangvoorzieningen geïnteresseerd in dit systeem, konden zich begin 2009 kandidaat stellen bij Kind en Gezin. Voorzieningen die in dit systeem instappen, krijgen een vaste vergoeding per dag en per opgevangen kind. De ouders betalen in deze voorzieningen een bijdrage aan de opvang berekend op basis van hun inkomen. De overheid betaalt dus aan de opvanginitiatieven het verschil terug tussen de bijdrage die de ouders betalen en de gegarandeerde dagprijs. Op 31 december 2009 bedroeg het aantal toegewezen plaatsen binnen het systeem van inkomensgerelateerde opvang binnen de zelfstandige opvangvoorzieningen 7771 plaatsen, verdeeld over 396 voorzieningen.

Stroomlijning regelgeving inkomensgerelateerde bijdrage van het gezin

Bij de start van het inkomensgerelateerd bijdragesysteem drukte de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin de wens uit om op termijn een uniform systeem te ontwikkelen voor de berekening van de financiële bijdrage van het gezin in de gesubsidieerde en de zelfstandige opvangvoorzieningen. In functie van deze stroomlijning werkte Kind en Gezin, samen met vertegenwoordigers van de sector en van organisaties van gezinnen, voorstellen uit tot het vereenvoudigen, transparanter en hanteerbaarder maken van de regels inzake het berekenen van de financiële bijdrage van het gezin. Eind 2009 werden deze voorstellen gefinaliseerd in een ontwerp van regelgeving. De verschillen in subsidiewijze en subsidiehoogte tussen de erkende en de zelfstandige opvang bemoeilijken echter een volledige stroomlijning. Echte eenvormigheid voor gezinnen zal wellicht pas mogelijk zijn wanneer ook de wijze waarop de Vlaamse overheid haar kinderopvang organiseert en subsidieert ten gronde gestroomlijnd wordt. Het decreet kinderopvang biedt daartoe de kans.

Panningsinstrument

Naast de regie van de kinderopvang behoort het programmeren van het aanbod eveneens tot de kerntaken van Kind en Gezin.

Binnen dit kader heeft Kind en Gezin zich als doel gesteld een nieuw planningsinstrument te ontwikkelen. Dit voornemen sluit aan bij het Vlaams Regeerakkoord waarin gesteld wordt dat de Vlaamse overheid werkt aan het realiseren van een groeipad dat op termijn ertoe moet leiden dat iedereen het recht op kinderopvang kan uitvoeren. Kind en Gezin gaf in het najaar van 2009 aan het Centrum voor Sociaal Beleid Herman Deleeck de opdracht een planningsinstrument te ontwikkelen. Het instrument moet stabiel zijn en werken met parameters waarvan op objectieve, wetenschappelijke manier is aangetoond dat ze een prognostische waarde hebben inzake het inschatten van de vraag naar formele en informele kinderopvang. De parameters moeten bovendien beschikbaar zijn tot op het niveau van de gemeenten en van de deelgemeenten/districten voor grootsteden. Dit planningsinstrument kan ook de nodige elementen aanreiken voor een verantwoorde toewijzing van bijkomende plaatsen.

Van 16 proefprojecten 'Centrum voor Kinderopvang' naar samenwerkingsverbanden

In 2006 selecteerde Kind en Gezin 16 proefprojecten 'Centrum voor Kinderopvang' (CKO). Een CKO is een groep van opvangvoorzieningen die lokaal of regionaal samenwerken om het gezamenlijk opvangaanbod af te stemmen op de lokale of regionale behoeften. Een CKO realiseert hierbij de drie maatschappelijke functies van kinderopvang en besteedt aandacht aan de toegankelijkheid van de kinderopvang voor gezinnen uit alle doelgroepen. De proefprojecten kregen tot eind december 2009 de tijd om de doelstellingen te realiseren. Kind en Gezin ondersteunde hen hierbij o.a. via het organiseren van bijeenkomsten en intervisiemomenten. Kind en Gezin evalueerde uitgebreid de mogelijkheden en de grenzen van het samenwerken als CKO in een eindrapport. Met deze eindevaluatie is de proefperiode van de CKO's afgerond.

De bevindingen in het eindrapport en de daaruit voortvloeiende adviezen zullen de input vormen voor het beleid over het verdere perspectief voor 'samenwerking in de kinderopvang'. De rol van

samenwerking in de realisatie van de beleidsdoelen kinderopvang zal worden ingevuld binnen het decreet kinderopvang. De focus zal daarbij liggen op de meerwaarde en de doelstellingen voor de ouders. Het rapport met de eindevaluatie is beschikbaar op de website van Kind en Gezin.

Evaluatie actieplan flexibele en occasionele opvang

Midden 2006 keurde de Vlaamse Regering een actieplan voor flexibele en occasionele kinderopvang goed, waarvoor ruim 18 miljoen euro werd vrijgemaakt. Het actieplan, dat in 2007 gelanceerd werd, behelst een aantal maatregelen voor de verschillende kinderopvangsectoren. In 2009 werd de evaluatie van het actieplan voorgelegd aan de Vlaamse Regering.

Nieuwe organisatiestructuur buitenschoolse kinderopvang

Eind 2008 werd binnen Kind en Gezin de denktank buitenschoolse kinderopvang in het leven geroepen, met als doel een langetermijnvisie te ontwikkelen voor de organisatie van de opvang van schoolgaande kinderen in Vlaanderen en Brussel. De werkzaamheden van deze denktank leidden in 2009 tot een eerste visietekst. Deze gaat uit van een opvangnetwerk waarin alle actoren, die betrokken zijn bij de organisatie van de opvang en van de vrije tijd van schoolgaande kinderen, samenwerken met als doel:

- een veilige omgeving te creëren waar kinderen (zelf)vertrouwen vinden (een 'nest');
- kinderen een ruim aanbod aan vrijetijdsactiviteiten (een 'web') aan te bieden waar zij hun talenten en vaardigheden kunnen verkennen en ontwikkelen.

Deze visietekst zal in 2010 verder worden uitgeklaard en uitgewerkt.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

3.1.2 OUDERS EN VOORZIENINGEN INFORMEREN

Kind en Gezin ondersteunt ouders in hun zoektocht naar opvang door het beschikbaar stellen van opvangadressen via de Kind en Gezin-Lijn en de website. Via deze kanalen en via brochures geeft Kind en Gezin ook algemene informatie over de opvang: de soorten opvang, de prijs voor opvang, tips voor het vinden van een opvang die het best aansluit bij de behoeften van de ouders, enz. In 2009 werd de website aangepast aan de gewijzigde regelgeving voor de zelfstandige sector; alle informatie over de mini-crèches* (voortaan zelfstandige kinderdagverblijven genoemd) werd herzien. Voor wie een opvangvoorziening wil starten of wil starten als onthaalouder stelt Kind en Gezin startersmappen ter beschikking, en ook op de website en bij de Kind en Gezin-Lijn kunnen potentiële starters terecht voor informatie. Elk jaar organiseert Kind en Gezin infomarkten 'Starten met opvang', waar geïnteresseerden terecht kunnen voor individueel advies. Naast medewerkers van Kind en Gezin, zoals een dossierbeheerder, een plandeskundige en een kwaliteitsambtenaar, zijn daar ook vertegenwoordigers van externe organisaties aanwezig, zoals een fiscaal adviseur, een medewerker van een sociaal verzekeringsfonds en een medewerker van het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO). Ook bestaande opvangvoorzieningen zijn aanwezig om hun ervaringen te delen.

** De term mini-crèche bestaat niet meer sinds 1 januari 2009. Alle mini-crèches worden voortaan zelfstandige kinderdagverblijven genoemd.*

3.2 DE LOKALE BESTUREN BETREKKEN BIJ DE REGIE VAN DE KINDEROPVANG EN HEN ONDERSTEUNEN IN HUN LOKALE REGIEROL

Het lokaal beleid kinderopvang vindt zijn oorsprong in het besluit van de Vlaamse Regering van 4 mei 2007 houdende het lokaal beleid kinderopvang. Dat besluit bepaalt dat het lokaal bestuur - in de praktijk: het OCMW en de gemeenteraad - zijn taak inzake de lokale regie van de kinderopvang uitoefent in overleg met Kind en Gezin. Het lokaal bestuur werkt een lokaal beleid kinderopvang uit op basis van een lokaal beleidsplan kinderopvang, dat een onderdeel is van het lokaal sociaal beleidsplan. Het lokaal beleid kinderopvang omvat het geheel van de voorschoolse en buitenschoolse opvang en gaat ruimer dan het opvangaanbod dat het lokaal bestuur zelf aanbiedt. De looptijd van het lokaal beleidsplan kinderopvang bedraagt zes jaar en valt samen met de gemeentelijke bestuursperiode.

Het lokaal bestuur legt ook de samenstelling en de interne werking van het Lokaal Overleg Kinderopvang vast. Het Lokaal Overleg Kinderopvang adviseert het lokaal bestuur over het lokaal beleid kinderopvang en over de uitbouw van opvangvoorzieningen in de gemeente.

Kind en Gezin vraagt advies aan de lokale besturen bij de uitbouw van opvangvoorzieningen en ondersteunt hen bij de opmaak van het lokaal beleidsplan kinderopvang en bij het organiseren van het Lokaal Overleg Kinderopvang. Het proces van lokale beleidsplanning en Lokaal Overleg Kinderopvang wordt vanuit Kind en Gezin opgevolgd.

Eind 2009 lanceerde Kind en Gezin, in samenwerking met Indigov, een online verwerkingsinstrument voor het verwerken van de korte vragenlijsten waarmee lokale besturen ouders kunnen bevragen over hun behoeften aan kinderopvang. Dit instrument laat het lokaal bestuur toe:

- schriftelijk of face to face afgenomen vragenlijsten zelf in te voeren in een gegevensbank;
- ouders rechtstreeks online te bevragen over hun behoeften aan kinderopvang;
- de ingevoerde gegevens automatisch te verwerken tot een voorgedefinieerd tabellenboek.

Dankzij de overeenkomst tussen Kind en Gezin en Indigov kunnen lokale besturen tot en met 2013 gebruikmaken van het instrument.

Project in de kijker

Een vergunningssysteem in de kinderopvang

Eind 2009 heeft het Platform Vernieuwing Kinderopvang een voorstel uitgewerkt van kader voor een vergunningssysteem in de kinderopvang.

Met dit voorstel wordt tegemoetgekomen aan de opdrachten van het Regeerakkoord om te komen tot een kaderdecreet voor kinderopvang en om de kwaliteit van de kinderopvang te versterken door het uitwerken van gelijke en gecontroleerde vergunningsvoorwaarden voor alle opvang van kinderen. Het uitgangspunt bij dit voorstel is het belang van het kind en het recht van elk gezin op kwaliteitsvolle opvang voor hun kind. Elk gezin heeft recht op de zekerheid dat alle opvang veilig en verantwoord is. Daarom zal elke formele Vlaamse opvangvoorziening aan dezelfde, duidelijke en onbetwistbare basisvereisten moeten voldoen.

Naast een voorstel voor de voorschoolse opvang werd er ook een voorstel van kader voor vergunningsvoorwaarden voor de buitenschoolse kinderopvang uitgewerkt voor de opvang van kinderen tot en met de eerste graad van de lagere school en met een langdurige opvangbehoefte.

Sociaal statuut onthaalouders

Het Vlaamse aanbod van kinderopvang steunt voor een belangrijk deel op de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst. Zij staan in voor bijna 40% van de plaatsen in de voorschoolse opvang. Het onthaalouderschap vindt zijn oorsprong in een vrijwillige dienstverlening en groeide uit tot een semiprofessionele opvangactiviteit, totdat de onthaalouders die aangesloten zijn bij een dienst op 1 april 2003 een sociaal statuut kregen dat aangepast is aan hun specifieke werksituatie. De ontvangsten die men verwerft uit de kostenvergoeding en de onvolledigheid van het eigen statuut inzake arbeidsrechtelijke bescherming (geen werkloosheidsuitkering,

geen vakantiegeld) worden door veel aangesloten onthaalouders als een knelpunt ervaren. Zowel de Vlaamse als de federale Regering hebben daarom het vaste voornemen geuit om te voorzien in een werknemersstatuut voor onthaalouders aangesloten bij een dienst. In 2009 werd het overleg opgestart tussen de gemeenschappen en de federale overheid om tot een werkbaar statuut te komen. Verwacht wordt dat er in het voorjaar van 2010 een beslissing zal worden genomen over een volwaardig werknemersstatuut voor aangesloten onthaalouders, over de datum van invoering ervan en over eventuele overgangsmaatregelen voor de huidige onthaalouders. Ook de werking van de diensten voor onthaalouders zal mede hierdoor moeten worden herbekeken.

Ondersteuningsstructuur zelfstandige kinderopvangsector

De Vlaamse Regering heeft in 2009 verschillende initiatieven genomen om meer ondersteuning te geven aan de zelfstandige kinderopvangsector.

Deze ondersteuning wordt gegeven vanuit drie invalshoeken:

- Het agentschap Ondernemen kreeg de opdracht om een ondersteuning te geven op bedrijfseconomisch vlak. Deze service is gratis beschikbaar;
- De Participatiemaatschappij Vlaanderen richtte een investeringsfonds op dat alleen voor de zelfstandige kinderopvangsector beschikbaar is;
- Kind en Gezin begeleidt een of meerdere organisaties in de ontwikkeling van een ondersteuningsproject voor kwaliteit en pedagogiek in de zelfstandige kinderopvangsector.

In 2009 werd voor dit project een oproep gelanceerd, waarop 13 kandidaturen werden ingediend.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

3.3 TOESTEMMING GEVEN TOT HET OPSTARTEN VAN KWALITEITSVOLLE KINDEROPVANG EN DEZE OPVANG OPVOLGEN IN HET KADER VAN DE ONDERSTEUNING VAN ZIJN WERKING

Iedereen die op bestendige wijze en al dan niet tegen betaling kinderen onder de 12 jaar opvangt, moet deze opvangactiviteit melden aan Kind en Gezin. Ouders en verwanten tot en met de vierde graad en opvang die georganiseerd wordt in het thuismilieu van het kind zijn vrijgesteld van deze plicht tot melding.

Kind en Gezin geeft een attest van toezicht of een erkenning aan de opvang die voldoet aan de wettelijke voorwaarden die op de betreffende opvangvoorziening van toepassing zijn. Regelmatig wordt geëvalueerd of nog altijd aan deze voorwaarden is voldaan. Als de opvang niet meer voldoet aan de wettelijke voorwaarden, kan de erkenning of het attest van toezicht worden ingetrokken. Kind en Gezin baseert zich hiervoor op de bevindingen van het Agentschap Inspectie, dat inspectieambtenaren uitstuurt die ter plaatse nagaan of de voorziening in kwestie aan de wettelijke vereisten voldoet.

3.4 EEN INTERMEDIAIRE ROL SPELEN BIJ DE FINANCIERING VAN DE OPVANGVOORZIENINGEN

De Vlaamse Regering bepaalt het budget dat aan kinderopvang wordt besteed. Kind en Gezin zorgt ervoor dat de subsidies en financiële vergoedingen bij de opvang terecht komen volgens de regels die door de Vlaamse Regering werden vastgelegd.

3.5 DE KWALITEIT VAN DE KINDEROPVANG BEVORDEREN

3.5.1 KWALITEIT BEVORDEREN, SAMEN MET DE PARTNERS

Kind en Gezin ondersteunt de kinderopvang bij het werken aan de kwaliteit. Kind en Gezin geeft daartoe informatie en aanbevelingen, bijvoorbeeld ter preventie van wiegendood, en stelt gratis brochures ter beschikking. Iedere opvangvoorziening die een attest van toezicht of een principieel akkoord krijgt, ontvangt gratis een volledig informatiepakket over kwaliteit, waaronder Het Grote Kinderopvangboek en een naslagwerk over kwaliteit in de opvang. Op de website van Kind en Gezin vinden voorzieningen

nog meer informatie over kwaliteit. Ook door het organiseren van studiedagen probeert Kind en Gezin de kwaliteit van de opvang te bevorderen en het management te versterken.

Concreet ondernam Kind en Gezin het afgelopen jaar ter bevordering van de kwaliteit volgende werkzaamheden:

- Als vervolg op de evaluatie van het kwaliteitsdecreet, die in 2008 samen met de sector gebeurde, werden in 2009 tijdens verschillende overlegmomenten met de sector de verplicht op te nemen procedures voor het kwaliteitshandboek bepaald en werd overlegd over een lijst van aspecten van zorg die een bijzondere maatschappelijke waarde hebben. Dit overleg zal in 2010 doorlopen.
- In 2009 werd een crisisprocedure wettelijk verplicht voor alle opvangvoorzieningen. In functie van deze regelgeving werd door Kind en Gezin een model van crisishandboek uitgewerkt en werden in het najaar vijf studiedagen georganiseerd over crisisbeleid ter ondersteuning van de verschillende opvangsectoren. Met deze studiedagen werden 849 medewerkers uit de kinderopvang bereikt. Ook via de website werd het materiaal ter beschikking gesteld van de gehele opvangsector.
- In 2009 werd het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering houdende de beveiliging van de toegang in kinderopvangvoorzieningen van kracht. Om de voorzieningen te ondersteunen bij het invullen van deze wettelijke opdracht werd een Wegwijzer Toegangscontrole in de Kinderopvang aan alle opvangvoorzieningen bezorgd en werden 6 provinciale studiedagen georganiseerd waarop de voorzieningen toelichting kregen van experts ter zake. Aan deze studiedagen namen 695 personen uit de opvangsector deel. Zowel de Wegwijzer als de studiedagen kregen gestalte in nauw overleg met de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken, Directie Lokale Integratie Veiligheid.
- Half 2009 werd in Kind en Gezin een interne procedure geïmplementeerd voor de behandeling van dossiers waarvan Kind en Gezin een melding van een (mogelijke) *gevaarsituatie* binnen kreeg. De ingevoerde procedure zorgt voor een gemeenschappelijke methodiek voor opvolging van alle risicodossiers, onafhankelijk van het voorzieningstype. Elk van deze dossiers wordt ingevoerd

in een intern centraal registratiebestand. Naast de invoering van deze interne gevarenprocedure werden in 2009 de risicodossiers extra gescreend en werd voor sommige dossiers een bijkomende inspectieopdracht gegeven. In functie van een meer verfijnde risico-inschatting besliste Kind en Gezin tot de uitbouw van een monitoring-systeem, dat in 2010 verder wordt uitgewerkt.

Opvangvoorzieningen kunnen terecht bij de Kwaliteitshelpdesk van Kind en Gezin met vragen over hun dienstverlening aan ouders en kinderen, de infrastructuur, het personeel, enz. In 2009 kwamen er 553 vragen binnen op de Kwaliteitshelpdesk waarvan de meerderheid (62%) zich situeerde in het domein van veiligheid en gevaar.

Kind en Gezin doet ook een beroep op zijn partners om de kwaliteit van de opvangvoorzieningen te verbeteren.

Sinds 2003 heeft Kind en Gezin een overeenkomst met ECEGO, het ExpertiseCentrum voor Ervarings-Gericht Onderwijs van professor Laevers, verbonden aan de K.U.Leuven, om de kwaliteit van de opvang te bevorderen vanuit de invalshoek van het kind.

ECEGO ontwikkelde ZiKo en ZiKo-Vo, het Zelfevaluatie-instrument voor het welbevinden en de betrokkenheid van Kinderen in de opvang. Terwijl ZiKo een zelfevaluatie mogelijk maakt van de aanpak van de voorziening op het niveau van een groep kinderen, kijkt ZiKo-Vo op het niveau van het individuele kind. In 2009 organiseerde Kind en Gezin samen met ECEGO ZiKo-trainingen voor zelfstandige opvangvoorzieningen en werden er netwerken voor uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden uitgebouwd voor alle erkende en zelfstandige groepsopvang, erkende buitenschoolse opvang en centra voor kindzorg en gezinsondersteuning.

Naast vorming en trainingen ontwikkelt ECEGO ook materiaal om voorzieningen te helpen bij de verbetering van hun kwaliteit. Zo werd bijvoorbeeld een bevragsingsinstrument voor kinderen ouder dan 7 jaar ontwikkeld dat de begeleiding op een eenvoudige manier feedback geeft over de wijze waarop kinderen de opvang beleven. Dit instrument zal in 2010 verspreid worden.

Verder werd er beeldmateriaal gemaakt over het werken met ZiKo-Vo en werd de checklist van ZiKo herzien.

ECEGO verzamelde tussen 2007 en 2009 ook gegevens over de aanpak, de organisatie van de voorziening en het welbevinden en de betrokkenheid van de kinderen in Vlaanderen. In het totaal werden er 180 nulmetingen gedaan. Deze gegevens werden toegevoegd aan het reeds bestaande gegevensbestand van het ZiKo-project (2003-2006) en werden verwerkt.

Tot slot startte in september 2009 de overeenkomst tussen Kind en Gezin en ECEGO over de ondersteuning van de zelfstandige sector die instapt in het inkomensgerelateerd bijdragesysteem.

Ook het Vormingscentrum voor de Begeleiding van het Jonge Kind is sinds 2003 partner van Kind en Gezin. Het VBJK engageert zich om op een resultaatgerichte manier mee inhoud te geven aan de uitvoering van het beleid inzake het jonge kind, van de missie van Kind en Gezin en van het hieraan gekoppelde beleidsplan.

Het partnerschap wordt geconcretiseerd in:

- het verstrekken van advies aan Kind en Gezin over het beleid inzake het jonge kind;
- het op een wetenschappelijk onderbouwde wijze opzetten van projecten en het aanleveren van didactisch materiaal in verband met kinderopvang, vernieuwde concepten over opvoeden, diversiteit in de opvoeding en het begeleiden en opleiden van medewerkers in de kinderopvang;
- het uitgeven van een kwaliteitsvol tijdschrift voor de kinderopvang (KIDDO).

Het VBJK heeft in 2009 nauw samengewerkt met Kind en Gezin voor de stuurgroep Kinderopvang met sociale functie en voor de opstart van een begeleidingstraject. Deze stuurgroep werd in april 2009 opgericht en wil samen met de actoren actief in de kinderopvangsector zoeken hoe de sector ondersteund kan worden in de uitbouw van de sociale functie in de praktijk. Mede op basis van de input van de stuurgroep kwam de visietekst Kinderopvang met sociale functie van het Platform Vernieuwing Kinderopvang tot stand. Deze visietekst werd overgemaakt aan het Raadgevend Comité van Kind en Gezin en inspireert ook de voorbereiding van het nieuwe decreet Kinderopvang.

3. Activiteiten en projecten (vervolg)

Een ander concreet gevolg van de stuurgroep was de opstart in juni 2009 van het begeleidingstraject voor begeleiders/pedagogische ondersteuners uit de sector die wilden werken rond de sociale functie in hun organisatie, regio of netwerk. De stuurgroep Kinderopvang met sociale functie volgt het begeleidingstraject op en formuleert nieuwe voorstellen van ondersteuning met betrekking tot de sociale functie van kinderopvang en toegankelijkheid.

Tot slot startte Kind en Gezin met een Interne Stuurgroep en een Externe Adviesgroep Taalstimulering en Meertaligheid. De Interne Stuurgroep werkt aan een gezamenlijke visietekst voor de twee beleidsafdelingen van Kind en Gezin. De Externe Adviesgroep, die werd samengesteld met experts op het vlak van taalontwikkeling bij jonge kinderen, taalstimulering en meertaligheid, fungeert hierbij als klankbord. Begin 2010 zal de visietekst worden gefinaliseerd.

3.5.2 MEDISCHE PREVENTIE EN VEILIGHEID

Kind en Gezin werkt aan de versterking van de medisch-preventieve begeleiding en de veiligheid van alle kinderen in alle opvangvormen. De aanpak richt zich onder andere op voedselveiligheid, preventie van ongevallen en incidenten, een goede aanpak bij infectieziekten, algemene hygiëne en preventie van wiegendood.

In 2009 werd het verplichte attest levensreddend handelen een feit: het ministerieel besluit van 26 februari 2009 bepaalt dat aangesloten en zelfstandige onthaalouders, medewerkers van een zelfstandige voorziening en het minimaal erkend personeel van een erkend initiatief, voor 31 december 2009 in het bezit moeten zijn van het attest levensreddend handelen zoals bepaald in de regelgeving. De eerdere sensibiliseringsacties werden uitgebreid met een financiële tegemoetkoming van 20 euro per personeelslid of per onthaalouder die opvang verleent aan kinderen van 0 tot 12 jaar.*

In het kader van de acties 'Veilig slapen en wiegendoodpreventie' werd in 2009 een registratie uitgevoerd van de slaapsituatie in de kinderopvang, gericht op kinderen jonger dan 3 jaar. Deze registratie liep over heel 2009 en werd uitgevoerd door in-

spectieambtenaren van het Agentschap Inspectie en door dienstverantwoordelijken. In 2010 zullen deze registratiegegevens worden verwerkt met als doel na te gaan of er gerichte preventieacties nodig zijn.

Vanwege nieuwe wetenschappelijke bevindingen werden de aanbevelingen van Kind en Gezin omtrent het toedienen van geneesmiddelen en de aanpak van koorts vernieuwd. Deze vernieuwde aanbeveling werd in december 2009 aan alle opvangvoorzieningen bezorgd.

Kind en Gezin werkt in nauwe samenwerking met ONE aan een vertaling van de federale gids voor voedselveiligheid, zodat deze gids toepasbaar wordt voor kinderopvangvoorzieningen. In 2010 zijn de laatste vertalingen gepland alsook de verspreiding van de gids naar alle opvangvoorzieningen.

Ten slotte werd in 2009 ook een gevolg gebreid aan het nationale onderzoek dat in 2008 gevoerd werd over de kwaliteit van het binnenmilieu in de voor-schoolse kinderopvang. Uit bevraging en uit onderzoek ter plaatse bleek onder meer dat de kwaliteit van de binnenlucht en de ventilatie van de kinderopvanglokalen minder goed scoren. Daarom werd in het voor- en najaar van 2009 in elke provincie de workshop '(G)een vuiltje aan de lucht' georganiseerd door Kind en Gezin in samenwerking met de Medisch Milieukundigen die verbonden zijn aan het Lokaal Gezondheidsoverleg. Hiermee wou Kind en Gezin zorgen voor meer aandacht, bewustmaking en sensibilisering over ventilatie in de kinderopvang. De zogenaamde 'Toolbox' voor een zelfevaluatie van het binnenmilieu in de eigen voorziening maakte deel uit van de workshop en kan sinds het voorjaar van 2009 worden uitgeleend via de provinciale afdelingen van Kind en Gezin.

** Indien er in het verleden nog geen beroep werd gedaan op de tegemoetkoming en het attest behaald werd voor 31 december 2009.*

3.5.3 COMPETENTIEBEVORDERING EN PROFESSIONALISERING

Kind en Gezin timmert op verschillende manieren aan de weg om de competenties van de personen die in de kinderopvang werken te verbeteren. De maatschappelijke belangen hierbij zijn groot: er moet voldoende goede instroom mogelijk zijn voor de sterk gegroeide sector en er moeten mogelijkheden komen voor een gezonde horizontale en verticale mobiliteit in de kinderopvang. Er moet ook werk gemaakt worden van een algemene competentieverbetering om te beantwoorden aan de maatschappelijke verwachtingen over de kwaliteit van de kinderopvang. 2009 was een jaar waarin veel gewerkt werd aan (politieke) bewustmaking over het thema 'geïntegreerd competentiebeleid voor kinderopvang'. Daarnaast werd gezocht hoe de bouwstenen voor competentieverbetering, de opleidingsmogelijkheden en elders verworven competenties (EVC), vorm kunnen krijgen. Pas wanneer er voldoende en kwaliteitsvolle bouwstenen bestaan, is een verankering van het competentiebeleid voor kinderopvang in een regelgeving (decreet en uitvoeringsbesluiten) mogelijk.

Kind en Gezin maakt deel uit van adviesgroepen die de inhoud van opleidingen bepalen en verzorgt daarnaast eveneens een lespakket over 'kinderopvangbeleid in Vlaanderen' aan de UGent, vakgebiedagogiek, kinderopvang en gezinsbeleid. In 2009 heeft Kind en Gezin bijgedragen tot het ontstaan van nieuwe opleidingsmogelijkheden zoals de startopleiding 'begeleider buitenschoolse opvang'. Daarnaast heeft Kind en Gezin met sleutelfiguren uit de sector en experts gezorgd voor een beroepsomschrijving in functie van een nieuwe opleiding professionele bachelor 'pedagogiek van het jonge kind' en werd samen met het VBJK vormgegeven aan het concept voor de onthaalouderacademie.

Om diensten voor onthaalouders te ondersteunen in hun opdracht om nieuwe onthaalouders te zoeken en te selecteren heeft Kind en Gezin samen met VCOK en de sector een selectie-instrument uitgewerkt (financiering Ecce Amal). Dit instrument werd in 2009 voorgesteld aan geïnteresseerde dienstverantwoordelijken die instaan voor de selectie van

onthaalouders. Hierbij werd ook een opleidings-traject aangeboden om met dit instrument te leren werken en te trainen in het voeren van gedragsgerichte interviews. Dit traject loopt nog verder in 2010 en kon rekenen op een massale interesse en positieve evaluaties.

Kind en Gezin werkte in 2009 mee aan het conceptuele kader voor doelgroepmedewerkers uit het generatiepact (buitenschoolse opvang), waar tewerkstellingsmogelijkheden zijn voor logistieke en begeleidende functies. De doelgroepwerknemers die aangeworven worden met de bedoeling dat ze begeleider worden, dienen tijdens de tewerkstelling een kwalificerend traject te volgen.

Kind en Gezin heeft er in 2009 voor gezorgd dat beleidsmonitoring van kwalificaties en geattesteerde competenties in de komende jaren mogelijk wordt en onderzocht de mogelijkheden die er bestaan in het kader van duurzame EVC-attestering.

Kind en Gezin heeft in 2009 meegewerkt aan de organisatie van de tweede expertenontmoeting georganiseerd vanuit het Cultureel Verdrag Vlaanderen-Nederland. Deze ontmoeting ging over de competenties en de taalstimulering in kinderopvang en de sociale opdracht van kinderopvang. Het resultaat van deze bijeenkomst was een rapport met beleidsaanbevelingen dat aan de beleidsvoerders van Vlaanderen en Nederland werd bezorgd.

HOOFDSTUK 3
PREVENTIEVE
GEZINSONDERSTEUNING

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- Ruim een op de tien kinderen leeft in een gezin met een verhoogd armoederisico.
- Voor ongeveer een op de vijf kinderen is de moedertaal niet het Nederlands.
- Er is een stijgende maatschappelijke aandacht voor opvoedingsvraagstukken.
- Steeds meer kinderen krijgen borstvoeding als startvoeding en de duur van de borstvoeding neemt ook toe. Autochtone kansarme kinderen hebben een gevoeliger kleinere kans om borstvoeding te krijgen.
- Overgewicht is ook bij kinderen op zeer jonge leeftijd een belangrijke problematiek.
- Meer dan 90% van de gezinnen doet een beroep op de preventieve zorg van Kind en Gezin. Meer en meer bereikt Kind en Gezin met zijn dienstverlening ook kinderen van 2 en 3 jaar.
- De organiserende besturen vinden moeilijk artsen voor de zittingen in de consultatiebureaus.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2009

- Aan de hand van intervisies en opleidingen werden de regioteamleden ondersteund in het integreren van CORE (zowel de kernprocessen als de inhoud) in hun dagelijkse praktijk. Deze ondersteuning kadert in het langere traject van consolidatie van de preventieve gezinsondersteuning en de ondersteuning daartoe van de regioteamleden.
- Het proefproject Triple P werd in de provincie Antwerpen volledig geïmplementeerd binnen de preventieve zorg van Kind en Gezin.
- Om verder tegemoet te komen aan de artsenproblematiek werd in 2009 geïnvesteerd in een aantal kwaliteitsverbeterende acties, waaronder de aanstelling van een aantal mentorartsen.
- Het basisregistratiesysteem voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning (CKG's) is door alle voorzieningen in gebruik genomen. Het systeem registreert relevante parameters inherent verbonden aan alle hulpverlenende functies en activiteiten van het CKG. Het heeft als doel om het werk van zowel voorzieningen als administratie te faciliteren door het aanleveren van beheersbare kwantitatieve informatie.
- In 2009 is er verder gewerkt aan de nieuwe regelgeving voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning met als doel te voorzien in een kwalitatieve opvolging en aansturing van het modulair hulpaanbod.
- Er is voor de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) een convenant opgemaakt voor 3 jaar, met een jaarlijkse projectovereenkomst.
- Samen met de vertrouwenscentra kindermishandeling werd een elektronisch dossierbeheerssysteem uitgewerkt dat een uniforme registratie en rapportering mogelijk maakt van de bij de vertrouwenscentra kindermishandeling beschikbare gegevens over kindermishandeling.

- In het kader van de implementatie van het decreet rechtspositie van de minderjarige is er in samenwerking met de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning en de diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg een kinderwerkmap uitgewerkt. Dit is een bundel van best practices waar alle voorzieningen aan hebben bijgedragen. Voor de vertrouwenscentra kindermishandeling werd een vorming georganiseerd over de toepassing van het decreet.
- In het kader van het project 'communicatie aan maatschappelijk kwetsbare groepen' werd de Kind in Beeld-reeks verder uitgebreid met het thema 'kinderopvang'. Daarnaast werd de reeks verspreid bij partnerorganisaties.

Plannen voor 2010

- Het proefproject Triple P wordt binnen de preventieve zorg van Kind en Gezin geëvalueerd.
- Om de gepaste leervormen in te zetten voor de regioteamleden wordt er digitaal ondersteunend materiaal over borstvoeding ontwikkeld.
- Het decreet opvoedingsondersteuning, dat een werkbaar kader creëerde om het beleid rond opvoedingsondersteuning te stroomlijnen, wordt geëvalueerd zodat we zicht krijgen op de implementatie.
- Van het proefproject Oogscreening wordt een eindexamen gemaakt om zo de mogelijkheden van een veralgemeende implementatie in kaart te brengen.
- De opvoedingsondersteuning wordt verder uitgebouwd door onder meer de opvoedingswinkels voor onbepaalde duur te erkennen en een kwaliteitslabel toe te kennen aan de opvoedingswinkels buiten de centrumsteden.

- De doelgroep en het profiel van de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning worden uitgeklaard om een aangepaste regelgeving en subsidiëring te kunnen uitwerken.
- De diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg worden ingepast binnen een integrale visie op pleegzorg.
- Er wordt een wetenschappelijk dossier opgemaakt over de preventie van overgewicht en obesitas vanaf zeer jonge leeftijd.
- De procedure voor de aanpassing van het oprichtingsdecreet van Kind en Gezin wordt opgestart om de werking van de vertrouwenscentra kindermishandeling decretaal te verankeren.
- De centrale applicatie van het elektronische dossierbeheersysteem van de vertrouwenscentra kindermishandeling wordt gerealiseerd.
- De Kind in Beeld-reeks wordt aangevuld met de thema's 'Ontwikkeling' en 'De dienstverlening van Kind en Gezin'. De verspreiding naar partners wordt verder geoperationaliseerd. Naast de publicaties Kind in Beeld, wordt de film 'Kijk, ik groei' over ontwikkeling en ontwikkelingsstimulering verspreid via verschillende kanalen. Deze communicatiedrager is toegankelijk en aantrekkelijk voor alle ouders, en in het bijzonder voor maatschappelijk kwetsbare groepen.

2. Kerncijfers

De dienstverlening van Kind en Gezin

	2005	2006	2007	2008	2009
Dienstverlening in absolute aantallen					
Infoavonden Kind op Komst (aantal deelnemers)	27 134	31 219	31 148	31 744	32 763 ⁽¹⁾
Prenatale steunpunten (aantal consulten)	6 499	NB	4 449 ⁽²⁾	3 107 ⁽²⁾	2 327 ⁽²⁾
Bezoeken in de kraamkliniek	57 169	58 524	59 744	65 216	65 133
Gezinsbezoeken	194 904	190 291	172 366	170 484	168 150
Consulten (aantal aanmeldingen)	517 117	530 260	526 720	536 080	540 478
Inloopteams (aantal contacten in het kader van groepsbijeenkomsten)	2 781	3 544	4 876	3 313	3 801
Spreekuur opvoedingsondersteuning (aantal gesprekken)	1 425	1 851	2 590	4 348	5 610
Vaccinaties	364 667	464 775	603 925	621 541	632 547
Gehoortesten ⁽³⁾	62 204	62 163	67 748	69 551	69 096
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn	63 378	135 714	267 462	263 121	266 356
Bereik als aandeel van de doelgroep (doelbereik) in het Vlaams Gewest					
Bezoeken in de kraamkliniek (als aandeel van de kinderen geboren in een kraamkliniek)	92,3%	92,2%	92,5%	92,0%	91,9%
Gezinsbezoeken (minstens 1 huisbezoek in de neonatale periode)	97,0%	97,3%	97,3%	97,2%	97,3%
Consulten (minstens 1 consult in de neonatale periode)	86,5%	87,2%	88,2%	88,2%	88,3%
Vaccinaties ⁽⁴⁾	64,3%	64,8%	67,5%	NB	NB
Gehoortesten ⁽⁵⁾	93,4%	95,0%	94,0%	95,2%	94,7%
Telefonische contacten via de Kind en Gezin-Lijn ⁽⁶⁾	13,1%	36,8%	69,6%	70,6%	70,2%

3.1 Bereik van de dienstverlening van Kind en Gezin, in absolute aantallen en als aandeel van de doelgroep

(1) Voorlopig cijfer

(2) Uitsluitend aanmeldingen bij arts. Vanaf 1 juli 2008 werd het prenataal steunpunt in het UZ Gent niet meer erkend

(3) Totaal aantal afgenomen gehoortesten, met inbegrip van door Kind en Gezin afgenomen opvolgingstesten

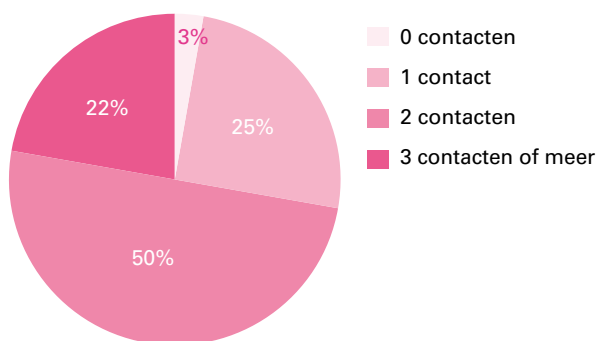
(4) Kinderen, geboren in het betrokken jaar, die op de leeftijd van 18 maanden alle aanbevolen vaccins kregen binnen Kind en Gezin

(5) Als aandeel van alle kinderen; in 2009 kreeg in totaal 99,2% van de kinderen het testaanbod: 2,9% was al elders getest, bij 0,9% van de kinderen werd de test geweigerd. Kinderen opgenomen in de NICU dienst (Neonatale Intensive Care Unit) worden niet meegeteld

(6) Aandeel van de in het eerste kwartaal van het betrokken jaar levend geboren kinderen waarvoor er minstens één contact geweest is met de Kind en Gezin-Lijn

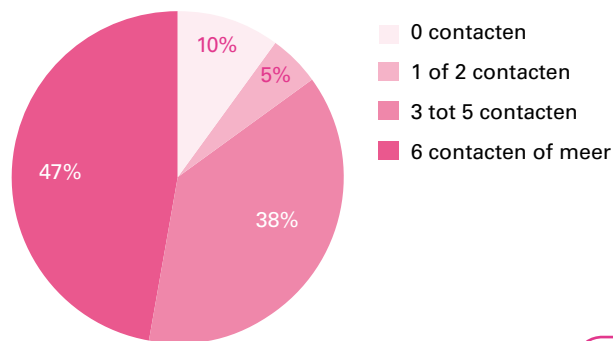
NB: niet beschikbaar

Gezinsbezoeken - eerste levensjaar

3.2 Doelbereik gezinsbezoeken: percentage kinderen geboren in 2009 naargelang van het aantal gezinsbezoeken in de neonatale periode (0 tot 15 weken) - Vlaams Gewest

Consulten - eerste levensjaar

3.3 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in 2008 naargelang van het aantal consulten in het eerste levensjaar - Vlaams Gewest

Doelbereik consulten

	Tweede levensjaar geboren in 2007	Derde levensjaar geboren in 2006
0 contacten	18%	41%
1 of 2 contacten	59%	59%
3 of meer contacten	23%	1%
	100%	100%

3.4 Doelbereik consulten: percentage kinderen geboren in respectievelijk 2007 en 2006 naargelang van het aantal consulten in het tweede en derde levensjaar - Vlaams Gewest

Aantal voorzieningen

	2005	2006	2007	2008	2009
Consultatiebureaus	343	342	342	342	342
Prenatale steunpunten	8	7	7	6	6
Inloopteams	13	13	13	13	15
Opvoedingswinkels	1 ⁽¹⁾	1 ⁽¹⁾	14	14	14
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg	4	4	4	4	4
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning	23	23	23	23	23
Vertrouwenscentra kindermishandeling	6	6	6	6	6
Projecten-Partnerships	14	11	8	8	10
Expertisecentra kraamzorg	6	6	6	6	6

3.5 Aantal voorzieningen

(1) DOT Opvoedingswinkel Turnhout, projectmatig gesubsidieerd

Opvang voor kinderen in probleem- of crisissituaties

Aantal plaatsen	2005	2006	2007	2008	2009
Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) ⁽¹⁾	1 450	1 450	1 485	1 505	1 505
Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP's) ⁽²⁾	157	165	177	187	211
Projecten met ambulante en/of mobiele aanbod ⁽³⁾	52	36	37	33	43

- 3.6 Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties
 (1) Aantal erkende plaatsen in voorzieningen voor kinderen in probleem- of crisissituaties
 (2) Aantal pleeg- en/of steungezinnen die kinderen opvangen
 (3) Aantal begeleidende gezinnen met kinderen

Meldingen bij de vertrouwenscentra kindermishandeling

	2005	2006	2007	2008	2009 ⁽¹⁾
Aantal meldingen	4 836	4 598	4 704	4 490	4 858
Aantal betrokken kinderen	6 538	6 117	6 078	6 071	6 503

- 3.7 Aantal meldingen van een concrete vorm van kindermishandeling of -verwaarlozing (fysieke mishandeling, of verwaarlozing, emotionele mishandeling, of verwaarlozing, of seksueel misbruik) en aantal betrokken minderjarigen
 Bron: Kind en Gezin - Registratie bij de vertrouwenscentra kindermishandeling
 (1) Voorlopige cijfers

3. De dienstverlening van Kind en Gezin

De medewerkers van Kind en Gezin zetten zich dag na dag in voor het welzijn van jonge kinderen en hun ouders. Op het vlak van de medische preventie speelt Kind en Gezin in Vlaanderen al meer dan twintig jaar een centrale rol, en de voorbije jaren werd er volop geïnvesteerd om ouders ook bij opvoedingsvragen een houvast te kunnen bieden. We werken bovendien samen met de gesubsidieerde voorzieningen om kinderen en gezinnen hulp te bieden bij verstoorde opvoedingssituaties en kindermishandeling.

3.1 ZWANGERSCHAP EN BEVALLING

Infoavonden

Aanstaande ouders, zeker wanneer ze een eerste kind verwachten, hebben heel wat vragen over het verloop van de zwangerschap en de bevalling. Om hieraan tegemoet te komen organiseert Kind en Gezin in samenwerking met de kraamklinieken de infoavonden 'Kind op Komst'. Er wordt informatie gegeven over onder andere de ontwikkeling van het ongeboren kind, de begeleiding en opvolging van de zwangerschap, het verloop van de bevalling, de behoeften van de pasgeborene en de sociale rechten en plichten tijdens de zwangerschap. De aanstaande ouders worden bovendien rondgeleid in een verloskamer. In een aantal kraamklinieken verleent Kind en Gezin ook zijn inhoudelijke medewerking aan infoavonden die niet door Kind en Gezin gesubsidieerd worden.

Gezondheidsbevordering in samenwerking

Kind en Gezin bouwt zijn beleid inzake gezondheidsbevordering uit in nauwe samenwerking met zijn partners en werkt actief mee aan Vlaamse en internationale initiatieven met hetzelfde doel. In 2009 werd de site www.testjevruchtbaarheid.be gelanceerd, op initiatief van het fertiliteitsnetwerk 'De Verdwaalde Ooievaar' en in samenwerking met organisaties zoals de Gezinsbond, beroepsverenigingen uit de gezondheidszorg (gynaecologen, vroedvrouwen, huisartsen en apothekers), Sensoa, het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGez) en de Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD). De site wil mensen informeren over de diverse aspecten van (het beheersen van) hun vruchtbaarheid en er hen bewust van maken dat ze zelf op een gezonde manier met vruchtbaarheid kunnen omgaan.

Zwangerschapsmap, zwangerschapspakket en zwangerschapsnieuwsbrieven

De zwangerschapsmap bevat informatie over de belangrijkste aspecten van zwangerschap en bevalling. Gynaecoloog, huisarts en vroedvrouw kunnen er informatie in noteren over de opvolging van de zwangerschap en de geboorte. De map bevat ook voorgedrukte formulieren, zoals voor de aangifte van de zwangerschap aan de werkgever, de aanvraag van moederschapsrust, enz.

Aanstaande ouders kunnen een zwangerschapspakket aanvragen, bestaande uit een zwangerschapskalender, de folders over borstvoeding, baby- en peuteruitzet en kinderopvang en een map met 'Kinderkwesaties'. De Kinderkwesaties verschaffen onder andere achtergrondinformatie over de sociale wetgeving rond zwangerschap en geboorte, ongemakken tijdens de zwangerschap, nuttige adressen en aanbevolen lectuur voor aanstaande ouders. Via de website van Kind en Gezin kunnen ouders zich ook inschrijven voor elektronische zwangerschapsnieuwsbrieven. Deze nieuwsbrieven geven wekelijks informatie over het verloop van de zwangerschap.

Bezoeken aan pasbevallen vrouwen in kraamklinieken

Tijdens hun verblijf in de kraamkliniek worden pasbevallen vrouwen bezocht door een regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Zij of hij stelt de dienstverlening voor, overhandigt een aantal informatieve brochures en gaat, als de ouders dat wensen, dieper in op hun vragen.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

Project in de kijker

Het aanmoedigen van borstvoeding

In cofinanciering met de Koning Boudewijnstichting wordt een proefproject goedgekeurd om de borstvoedingsgraad bij (autochtone) kansarme gezinnen in Vlaanderen te verhogen. In dit project zal worden uitgetest welke aanpak hiervoor het best geschikt is. Het project wordt opgezet via de inloopteams in grootsteden, centrumsteden en landelijke gebieden. In 2009 werd in Limburg een informatiecampagne ter promotie van borstvoeding financieel ondersteund. De campagne wordt mee gedragen door de Provinciale Dienst Gezondheid, het Logo en alle partners die borstvoeding promoten. In 2009 werd de samenwerking met het Mammacafé uitgebouwd. Mammacafé is een vrijwilligersorganisatie die in Vlaanderen 'moedergroepen' uitbouwt. De toegang is gratis en de doelstelling bestaat erin ouders te ondersteunen bij borstvoeding; ook andere thema's kunnen echter aan bod komen. Intussen werd er onder andere een kinderkwestie gemaakt over het Mammacafé en werkt Kind en Gezin mee aan de uitbouw van de informatiehoekjes in elk contactpunt.

Samenwerking met vroedvrouwen

Op regionaal niveau maken regioteams van Kind en Gezin afspraken met vroedvrouwen uit de thuiszorg over het naar elkaar verwijzen van cliënten, de onderlinge afstemming van de dienstverlening, de communicatie over de samenwerking, de dienstverlening aan gezinnen die extra zorg nodig hebben, enz. Op beleidsniveau werden afspraken gemaakt rond onder andere gezamenlijke studiedagen en het doorgeven van wetenschappelijke kennis. In 2009 werd het protocol voor samenwerking met vroedvrouwen in de postnatale periode geactualiseerd.

Prenatale steunpunten

Via prenatale steunpunten wil Kind en Gezin de doelgroep van maatschappelijk kwetsbare aanstaande ouders beter bereiken, de psychosociale begeleiding uitbreiden en voor de medische begeleiding meer samenwerken met de medische reguliere sector. In de prenatale steunpunten in Antwerpen, Brussel, Gent en Mechelen worden de zwangere en haar partner al tijdens de zwangerschap toegeleid naar de

medische reguliere sector. Daartoe worden netwerken uitgebouwd met gynaecologen, huisartsen en vroedvrouwen. De regioteamleden van Kind en Gezin nemen de psychosociale begeleiding met gezondheidsvoorlichting en -opvoeding op. Ook in centrumsteden wordt een prenatale werking uitgebouwd. Hier organiseert Kind en Gezin zelf geen medische consulten, maar wordt er met artsen en vroedvrouwen samengewerkt. Regioteamleden van Kind en Gezin nemen in deze samenwerking de psychosociale begeleiding van kwetsbare zwangeren voor hun rekening.

3.2 DE EERSTE WEKEN, MAANDEN EN JAREN VAN HET KIND

Kind en Gezin informeert en ondersteunt gezinnen op het vlak van gezondheid, voeding, verzorging, veiligheid, ontwikkeling en opvoeding van kinderen. Daartoe behoren ook de vaccinaties en het vroegtijdig signaleren van afwijkingen of risico's door bijvoorbeeld het screenen van het gehoor en het opsporen van opvoedings- of ontwikkelingsproblemen. De dienstverlening is gratis en beschikbaar voor alle ouders die er gebruik van wensen te maken.

Gezinsbezoeken

In de eerste drie levensmaanden van het kind brengt een regioverpleegkundige minstens twee huisbezoeken aan het gezin. De ouders krijgen informatie over het gediversifieerde aanbod van Kind en Gezin. Hun vragen worden in kaart gebracht en in dialoog met het gezin wordt hun behoefte aan dienstverlening ingeschat.

Consulten

Naast de huisbezoeken kunnen ouders voor 10 leeftijdsgelinkte consulten terecht op een consultatiebureau voor het jonge kind. Een consult bestaat uit een medisch-preventief consult bij de consultatiebureau-arts en een sociaal-verpleegkundig consult bij de regioverpleegkundige van Kind en Gezin. Ouders kunnen er hun kind ook gratis laten vaccineren. In regio's met een groot aantal kansarme gezinnen wordt de regioverpleegkundige bijgestaan door een gezinsondersteuner. Bij elke zitting zorgen vrijwilligers voor het onthaal en voor het wegen en meten van de kinderen.

Project in de kijker

De artsenproblematiek

De organiserende besturen, die de zittingen in de consultatiebureaus organiseren en de artsen tewerkstellen, vinden steeds moeilijker artsen voor het toenemende aantal zittingen. In 2009 nam het aantal zittingen dat zonder arts doorging toe van 972 naar 1327. Nog eens dubbel zoveel zittingen worden geannuleerd en al dan niet verplaatst. Dit betekent veel werk voor de organiserende besturen en regio teams én heel wat ongemak voor de ouders.

De toekenning van het sui-generisstatuut aan de huisartsen in opleiding, vanaf 1 juli 2009, had als neveneffect dat de organiserende besturen niet langer een contract konden aanbieden aan de jonge artsen in opleiding. Werken op een consultatiebureau was immers wel voorzien als een 'specifieke medische activiteit', maar enkel onder toezicht van de praktijkopleider. Op dit ogenblik is men afhankelijk van de goodwill van de praktijkopleiders en bieden zich gezien de grote drukte in de huisartsenpraktijken nog weinig kandidaten aan.

Om een fundamentele oplossing te vinden voor de artsenproblematiek werkt Kind en Gezin aan een Strategisch Project Preventieve Zorg dat moet zorgen voor een opwaardering van de preventieve zorg. In februari 2009 werd een studie naar de 'state of the art' van de preventieve gezondheidszorg voor het jonge kind toegewezen aan prof. Karel Hoppenbrouwers van de K.U. Leuven. Deze studie moet een antwoord bieden op de vraag welke medisch-preventieve aspecten samen met de opvoedkundige zorg opgenomen moeten worden in de dienstverlening van Kind en Gezin. Parallel daaraan worden door een team van Michel Vandenbroeck (UGent) de preferen-

ties en noden van de gezinnen in kaart gebracht. Er wordt getoetst in welke mate de dienstverlening van Kind en Gezin beantwoordt aan de noden van diverse types gezinnen.

Om tegemoet te komen aan de operationele problemen in verband met de bestaffing van de zittingen door artsen werden enkele noodmaatregelen genomen. Wanneer er geen arts beschikbaar is, en er geen andere oplossing gevonden wordt, kunnen kinderen van 24 en 30 maanden - niet toevallig leeftijden waarop geen vaccinatie gegeven wordt - voortaan uitgenodigd worden op een 'RV-zitting'. Op een dergelijke zitting is een regioverpleegkundige aanwezig, maar geen arts.

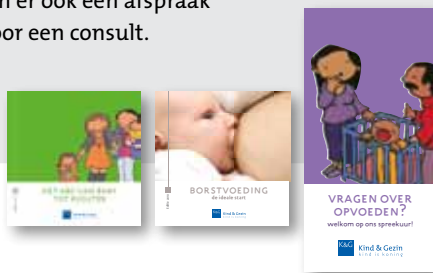
Om de werkdruk in de consultatiebureaus onder controle te houden, werd de uitdrukkelijke instructie gegeven om niet meer dan 15 afspraken op een zitting in te plannen - tenzij de arts ermee akkoord gaat om meer kinderen te zien. In juli 2008 werd het basisbesluit op de consultatiebureaus gewijzigd en werd een verschillende verloning voor dag- en avondzittingen geïntroduceerd. In hetzelfde wijzigingsbesluit werd de creatie van de functie van 'mentorarts' opgenomen voor de begeleiding van kandidaat-consultatiebureau-artsen. Beide maatregelen kenden pas hun volle uitwerking in 2009. De kandidaat-mentorartsen die aan de voorwaarden voldeden, hebben intussen de voorziene vorming afgewerkt en hun opdracht opgenomen.

De aanpak van de problematiek van de preventieve zorg kreeg een plaats in het Vlaams Regeerakkoord en de beleidsnota van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

Informatieaanbod

Kind en Gezin heeft een ruim aanbod aan informatie over alles wat verband houdt met het opgroeien van baby tot kleuter. De folders, brochures en dvd's bevatten basisinformatie. Ze worden aan ouders met jonge kinderen overhandigd tijdens de contacten met Kind en Gezin. Verder is er ook een aanbod van meer diepgaande informatie in de vorm van 'Kinderkwesties', bedoeld voor specifieke situaties of voor wie behoefte heeft aan meer dan basisinformatie. Ook de website van Kind en Gezin wordt intensief als communicatiekanaal gebruikt. De online-informatie wordt regelmatig uitgebreid en geactualiseerd. Ouders en aanstaande ouders kunnen met hun vragen over zwangerschap en over alle aspecten van kinderwelzijn, zoals gezondheid, voeding, veiligheid, opvoeding, ontwikkeling en verzorging, ook terecht bij de Kind en Gezin-Lijn op het nummer 078 150 100. Ze kunnen er ook een afspraak maken voor een consult.

Vaccinaties

Door de gratis vaccinaties op het consultatiebureau levert Kind en Gezin een belangrijke bijdrage aan de preventie van infectieziekten. Kind en Gezin publiceert elk jaar een vaccinatierapport, met uitgebreide informatie over de toepassing en het bereik van het vaccinatieschema voor zowel de totale populatie als voor deelgroepen. Het vaccinatierapport is te downloaden op onze website. Dankzij het registratie- en bestelsysteem Vaccinnet hebben alle huisartsen, kinderartsen, CLB's en andere vaccinatoren in Vlaanderen toegang tot een eenvoudig systeem voor het bestellen van vaccins en het raadplegen van vaccinatiegegevens.

Gehoorscreening

Sinds 1998 zet Kind en Gezin een geavanceerde gehoortest in om aangeboren gehoorstoornissen al vroeg op te sporen. Door een snelle behandeling kunnen de negatieve gevolgen voor de taal- en spraakontwikkeling worden gereduceerd. Bij een afwijkende test wordt er doorverwezen naar gespecialiseerde referentiecentra. Het Algozi-toestel, dat beide oortjes tegelijk test, werd in 2007 veralgemeend in gebruik genomen. Uit analyse van de Kind en Gezin-verwijzingen blijkt dat de meeste dove kinderen na implantatie van een elektronisch oortje uiteindelijk het normale onderwijs kunnen volgen.

Project in de kijker

Oogscreening

Bepaalde afwijkingen van de ogen kunnen een 'lui oog' (amblyopie) veroorzaken, een vermindering van het zicht die voorkomt bij ongeveer een op de twintig kinderen. Aangezien een behandeling maar tot de leeftijd van 7 jaar mogelijk is, zijn een tijdige opsporing en verwijzing voor behandeling van groot belang. Geïnspireerd door het succes van de gehoorscreening zette Kind en Gezin een proefproject op om de haalbaarheid van een veralgemeende screening te onderzoeken. Met behulp van een elektronisch screeningstoestel kunnen systematisch de belangrijkste oorzaken van amblyopie opgespoord worden bij kinderen van 1 jaar, zodat een vroegtijdige behandeling mogelijk wordt. Aan de hand van proefprojecten in de regio's Hasselt en Leuven werd de organisatorische haalbaarheid en de modaliteiten van een veralgemeende oogscreening in 2009 verder in kaart gebracht.

3.3 OPVOEDINGSONDERSTEUNING OP MAAT

Kind en Gezin wil ouders ondersteunen bij de opvoeding van hun jonge kind. We streven ernaar om ouders een adequaat antwoord te bieden bij lichte opvoedingsproblemen en om de netwerken rond gezinnen - en in het bijzonder rond gezinnen die weinig steun ervaren vanuit hun onmiddellijke omgeving - te versterken. Onderzoek toont immers aan dat 30% van de ouders aangeeft vragen te hebben bij het gedrag van hun kinderen of over de relatie met hun kinderen. Tijdens de consulten en huisbezoeken kunnen ouders met hun zorgen en vragen over opvoeding terecht bij de regioverpleegkundige.

Spreekuur opvoedingsondersteuning

Het spreekuur opvoedingsondersteuning is een vorm van kortdurende individuele ondersteuning die uitgaat van een specifieke vraag van de ouders en die geboden wordt door een medewerker van Kind en Gezin die geschoold is in het voeren van pedagogische adviesgesprekken. Bij het bespreken van deze vragen, die te maken hebben met thema's zoals koppigheid, driftbuien, slapen, eten, huilen en zindelijkheid, wordt teruggegrepen naar de positieve krachten in het gezin en richt de medewerker zich op de actuele situatie van ouders en kinderen. Deze uitgangspunten vormen ook de basis van het Triple P-programma (zie kader).

Opvoedingswinkels

De regioteams staan op het terrein van de opvoedingsondersteuning niet alleen. Daarom bouwt Kind en Gezin opvoedingsondersteuning uit in een netwerk van interne en externe partners. In dit netwerk nemen de opvoedingswinkels een centrale plaats in. Sinds 2008 worden 14 opvoedingswinkels door Kind en Gezin in samenwerking met het Agentschap Jongerenwelzijn erkend en gesubsidieerd. In een opvoedingswinkel kunnen ouders op een eenvoudige manier antwoord krijgen op al hun opvoedingsvragen. Samen met zijn partners wil Kind en Gezin zo een klimaat creëren waarin ouders zonder schroom naar buiten kunnen treden met hun vragen en onzekerheden over opvoeden. In 2009 doorliepen de opvoedingswinkels een communicatietraject met de bedoeling om hen als sector nog sterker op de kaart te zetten.

Project in de kijker

Triple P

Triple P ('Positive Parenting Program') is een Australisch programma dat voorziet in een getrapte aanbod van opvoedingsondersteuning. Triple P werd al in verschillende landen en culturen op zijn effectiviteit onderzocht en er is op elk niveau materiaal uitgewerkt, zowel voor dienstverleners als voor ouders. Het programma zou een structuur kunnen bieden voor de verdere verspreiding van het methodisch werken rond opvoedingsondersteuning binnen Kind en Gezin en bij zijn partners. Triple P werd daarom de voorbije jaren als proefproject geïmplementeerd in alle regio's van de provincie Antwerpen. Alle regioteamleden werden in de methodiek opgeleid en er werden intervisies opgezet om de regioteamleden te ondersteunen bij de uitvoering. In 2009 werd werk gemaakt van de evaluatie van het programma, met een externe evaluatie van de Triple P level 3-methodiek door prof. Johan Vanderfaeillie en de voorbereiding van een interne procesevaluatie. Het eindrapport van de procesevaluatie zal opgeleverd worden in de eerste helft van 2010.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

3.4 VERSTERKEN VAN DE DIENSTVERLENING AAN MAATSCHAPPELIJK KWETSBARE GEZINNEN

Kind en Gezin heeft in zijn dienstverlening bijzondere aandacht voor gezinnen die met uitsluiting bedreigd zijn of in uitsluiting leven en een gebrekkige toegang hebben tot maatschappelijk hooggewaardeerde goederen zoals werk, inkomen, huisvesting, school en gezondheidszorg. Voor deze gezinnen gaat het vaak om een duurzame toestand, die weinig onmiddellijke perspectieven op positieve veranderingen biedt en de ontwikkeling van het kind hypothekeert. Bij allochtone gezinnen verhogen taalkloof en cultuurkloof het risico op uitsluiting nog.

Kind en Gezin streeft ernaar om mogelijke gezondheidsrisico's en -verschillen bij kinderen in kansarmoede weg te werken of te voorkomen door een kwaliteitsvolle dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen en door ervoor te zorgen dat de ouders zich versterkt weten. Op die manier willen we effectief bijdragen aan maximale ontplooiingskansen voor de betrokken kinderen.

Project in de kijker

Kind in Beeld

Om de toegang tot informatie voor alle ouders te waarborgen, ontwikkelde Kind en Gezin pictografisch materiaal over de kernthema's zoals verzorging, voeding, veilig slapen, zindelijkheid en kinderopvang. Met foto's, tekeningen en eenvoudige schema's worden deze thema's verduidelijkt. In 2010 wordt het materiaal aangevuld met de thema's 'Ontwikkeling' en 'De dienstverlening van Kind en Gezin'. De Kind in Beeld-publicaties worden verder ontsloten voor partnerorganisaties die met dezelfde doelgroepgezinnen werken.

Werken met gezinsondersteuners

Binnen de regioteams van Kind en Gezin werken naast regioverpleegkundigen ook gezinsondersteuners, vroeger aan de slag als 'ervaringsdeskundigen in de kansarmoede' en 'intercultureel medewerkers'. De dienstverlening aan maatschappelijk kwetsbare gezinnen verzorgen ze in samenwerking met de regioverpleegkundige: elk heeft hierin een eigen aandeel vanuit haar of zijn eigen competenties.

Gezien de centrale plaats van de gezinsondersteuners in het werken met maatschappelijk kwetsbare gezinnen is de professionalisering van hun inzet in de dienstverlening voor Kind en Gezin van blijvend belang. Binnen het curriculum van Jeugd en Gehandicaptenzorg werd eenmalig een traject opgezet van functiespecifieke opleiding. In het kader van het ontwikkelingstraject van de gezinsondersteuners werd onder andere geïnvesteerd in een verfijnd functieprofiel en in opleidingen over pedagogisch adviseren.

De gezinsondersteuners kregen een rol toegewezen in het spreekuur opvoedingsondersteuning en het Triple P-programma.

Inloopteams

De door Kind en Gezin gesubsidieerde inloopteams organiseren groepswork voor ouders en aanstaande ouders rond de opvoeding van en de zorg voor hun kind. Waar nodig kunnen ze gezinnen ook bijstaan met individuele ondersteuning, bemiddeling en begeleide doorverwijzing. Om de toegankelijkheid van de dienstverlening te verbeteren, in het

bijzonder voor kansarme gezinnen, organiseren ze een onthaalfunctie. In 2009 gingen twee nieuwe inloopteams van start.

De vijftien inloopteams zijn actief in achtergestelde buurten van acht Vlaamse steden en in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. Vanuit hun laagdrempelige karakter en hun groepsgerichte werking zijn de inloopteams complementair aan de overige dienstverlening van Kind en Gezin.

Project in de kijker

Kleuterparticipatie

Kind en Gezin onderneemt samen met het beleidsdomein Onderwijs een aantal acties om de deelname van kleuters aan het kleuteronderwijs te stimuleren. Ouders worden tijdens de consulten op de kindleeftijd van 15 en/of 24 maanden geïnformeerd over het belang van het kleuteronderwijs en worden aangespoord om stil te staan bij de keuze van een kleuterschool. Daartoe werd de Schoolkieswijzer ontwikkeld, een ondersteunend instrument voor ouders. In 2009 werd deze in overleg met onderwijs en gebruikers geëvalueerd en bijgesteld. Maatschappelijk kwetsbare gezinnen kunnen indien nodig een beroep doen op extra ondersteuning voor de toeleiding. In het consult op 30 maanden staat de regioverpleegkundige vanuit haar of zijn preventieve opdracht stil bij de voorbereiding op de kleuterschool (de ontwikkeling van peuter naar kleuter en hoe je daar als ouder mee omgaat). Aanvullend worden ook ouderbijeenkomsten (groepsgerichte activiteiten) georganiseerd rond het thema 'de kleuterschool'.

In de inloopteams liepen de ouderbijeenkomsten sinds 2008 rond het thema 'de kleuterschool'. In 2009 startte in samenwerking met de partnerorganisaties de uitbouw van een aanbod in het kader van ouderbijeenkomsten in de regio's zonder inloopteam. Daartoe werden binnen Kind en Gezin vijf provinciale medewerkers aangesteld. Daarnaast brengt Kind en Gezin vanuit zijn preventieve opdracht een huisbezoek aan de niet in de kleuterschool ingeschreven kinderen om ze extra te motiveren voor en te ondersteunen bij de instap in de kleuterschool.

Project in de kijker

Gehechtheid

Op basis van een innovatief onderzoek naar de intergenerationele overdracht van gehechtheid bij Belgische moeders en kinderen die in extreme armoede leven, werd een traject gestart rond expertisebevordering op het domein van gehechtheid. Prof. Greet Geenen verzorgde in 2009 een vormingspakket voor de intermediairen die de regioteamleden ondersteunen in de opvoedingsondersteuning en psychosociale begeleiding van gezinnen. Tijdens deze vorming werd stilgestaan bij inzichten over gehechtheid in het algemeen en de kwetsbaarheden en mogelijkheden van de relatie moeder-kind in generatiearmoede in het bijzonder.

3. De dienstverlening van Kind en Gezin (vervolg)

3.5 OPVOEDINGSHULP BIJ OPVOEDINGSSPANNING EN -CRISIS

Bij probleem- of crisissituaties met jonge kinderen kunnen ouders een beroep doen op een aantal voorzieningen die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden.

Centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's)

De centra voor kindercare en gezinsondersteuning (CKG's) bieden aan gezinnen met jonge kinderen (van 0 tot 12 jaar) een tijdelijke ondersteuning om een moeilijke periode door te komen. Die hulp kan bestaan uit een pedagogische begeleiding aan huis ofwel uit een verblijf van het kind in het centrum gedurende een dagdeel of 24 uur op 24 uur, gekoppeld aan een gezinsbegeleiding.

De CKG's ondersteunen zowel gezinnen waarin de opvoeding door situationele factoren tijdelijk belemmerd wordt (bv. een ouder met kanker die niet kan terugvallen op een sociaal netwerk) als gezinnen die om uiteenlopende redenen (bv. aard van het kind, kenmerken van de ouder, armoede) in een opvoedingscrisis of risicosituatie voor een problematische opvoeding zijn beland. Het is daarbij van belang dat de situatie nog omkeerbaar is door tijdig in te grijpen, en dat de gezinnen zelf, eventueel met de hulp van een andere hulpverlener, de stap zetten om op deze hulpverlening een beroep te doen. De CKG's kunnen ook hulp bieden bij acute crisissituaties waarvoor onmiddellijk een oplossing gevonden moet worden.

De CKG's in beweging

Na een lange periode van interne voorbereiding werd het Basisregistratiesysteem voor de CKG's in 2009 door alle voorzieningen in gebruik genomen. Het systeem registreert relevante parameters eigen aan alle hulpverlenende functies en activiteiten van het CKG en heeft als doel om het werk van zowel voorzieningen als administratie te faciliteren.

In de loop van 2009 volgden verschillende medewerkers uit de Antwerpse CKG's de opleiding Triple P level 4/5 en/of level 3. De Triple P-methodiek wordt door Kind en Gezin ook als proefproject geïmplementeerd in de regioteams van de provincie Antwerpen. De CKG's ondervonden een sterk preventief effect van deze methodiek.

Daarnaast blijft Stop 4-7 actief met 8 teams. Dit programma werd Vlaanderen ontwikkeld, is wetenschappelijk onderbouwd en richt zich op kinderen tussen 4 en 7 jaar die thuis of op school gedragsproblemen vertonen.

In 2009 is Kind en Gezin ook gestart met de ontwikkeling van nieuwe regelgeving voor de CKG's.

Diensten voor gezinsondersteunende pleegzorg

Bij een probleem- of crisissituatie is ook kortstondige opvang mogelijk in een pleeggezin dat aangesloten is bij een dienst voor gezinsondersteunende pleegzorg (DGOP). Zowel de gezinnen als de pleeggezinnen worden professioneel ondersteund door deze diensten.

In 2009 werden de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek 'Is gezinsondersteunende pleegzorg echt preventief?' naar de instroom en uitkomsten van deze pleegzorgvorm bekend. De resultaten van het onderzoek zijn globaal positief voor wat betreft de ondersteunende en preventieve functie van de diensten voor een grote groep van gezinnen. Daarnaast werden ook een aantal kritische aandachtspunten vermeld. De resultaten van het onderzoek werden besproken met de DGOP en zullen verder opgenomen worden in de ontwikkeling van hun hulpaanbod.

Sinds 2009 zijn er voor de DGOP's driejarige overeenkomsten die de werking en financiering van de sector regelen (1 januari 2009 tot en met 31 december 2011).

3.6 HULPVERLENING BIJ KINDERMISHANDELING

Preventie van kindermishandeling

Kind en Gezin wil gezinnen met jonge kinderen en maatschappelijk kwetsbare zwangeren maximaal ondersteunen op het vlak van opvoeding. Een vroegtijdige gerichte ondersteuning via de gezinsbezoeken en de consulten op de consultatiebureaus kan voorkomen dat het fout loopt. Het verder uitbouwen van opvoedingsondersteuning draagt op die manier bij tot de preventie van ernstige opvoedingsproblemen en problematische opvoedingsituaties.

Signalering van zorgwekkende opvoedingsituaties

Kind en Gezin investeert ook in het vroegtijdig onderkennen van situaties waar het minder goed loopt. De regioteamleden van Kind en Gezin worden daarom opgeleid voor en ondersteund bij het signaleren van opvoedingsituaties die voor kinderen een ernstige bedreiging vormen. De doelstelling is om de nodige ondersteuning te bieden aan gezinnen om de relatie tussen ouder en kind optimale kansen te bieden. Daarbij spelen doorverwijzing naar en samenwerking met partners in de hulpverlening een belangrijke rol.

De vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's), die door Kind en Gezin erkend en gesubsidieerd worden, zijn een aanspreekpunt voor alle mogelijke situaties van intrafamiliaal geweld op kinderen. Iedereen, zowel hulpverleners als de kinderen zelf en ook mensen uit de omgeving van een kind, die een vermoeden of een ongerustheid heeft over de veiligheid van een kind, kan contact opnemen met een VK voor advies of met een concrete hulpvraag. De medewerker van het VK luistert, geeft advies en kan hulp organiseren.

Project in de kijker

Het ontwikkelingsplan voor de vertrouwenscentra kindermishandeling

De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) werkten in 2005 een ontwikkelingsplan uit om hun dienstverlening te verbeteren, rekening houdend met een aantal maatschappelijke evoluties inzake kindermishandeling. De vertrouwenscentra streven ernaar hun dossiers op een unieke en uniforme wijze te beheren. In 2008 werd daarom van start gegaan met de uitbouw van een elektronische toepassing die de dossiers bij de vertrouwenscentra informatiseert. In 2009 werd deze toepassing in samenwerking met de VK's verder concreet uitgewerkt en in 2010 wordt de finale versie van de toepassing geïmplementeerd in de werking van de vertrouwenscentra. Het uniforme beheerssysteem zal een meer uniforme meting en rapportering mogelijk maken van de bij de VK's beschikbare gegevens over meldingen van en diagnosestelling bij vermoedens van kindermishandeling.

Veiligheid van kinderartikelen

Het streven naar een veilige leefomgeving voor het kind van 0 tot 3 jaar is voor Kind en Gezin een belangrijke opdracht. Het meldpunt voor de registratie van onveilige kinderartikelen biedt aan ouders, onthaalouders en kinderdagverblijven de mogelijkheid om via de website van Kind en Gezin (of telefonisch) melding te maken van onveilige eigenschappen van speelgoedartikelen, kindermeubilair of andere producten die bestemd zijn voor kinderen van 0 tot 3 jaar of van ongevallen of bijna-ongevallen met deze artikelen. Onveilige situaties die door de melder als ernstig worden ingeschat of die een ongeval hebben veroorzaakt, worden meteen meegedeeld aan de federale overheidsdienst Economie, die verder onderzoek op zich neemt en het artikel indien nodig uit de markt kan nemen. Kind en Gezin zal het meldpunt actief promoten via verschillende communicatiekanalen.

HOOFDSTUK 4

ADOPTIE

1. Trends, realisaties en plannen

Vaststellingen en trends

- In 2009 werden meer kinderen interlandelijk geadopteerd dan in 2008. Toch blijven de wachtlijsten bij de adoptiediensten groeien door de grote instroom van kandidaat-adoptieouders.
- De gemiddelde wachttijd tussen het verkrijgen van een geschiktheidsvonnis en de kindtoewijzing bedraagt 20 maanden.
- Er is nood aan buitenlandse missies in het kader van kanaalonderzoek en kanaalcontroles.
- Interlandelijke adoptie door paren van gelijk geslacht is in de praktijk nog steeds niet mogelijk, wat zorgt voor een grote toestroom naar de binnenlandse diensten.
- De helft van de aanmeldingen voor binnenlandse adoptie van een gekend kind heeft betrekking op de adoptie door meemoeders van het kind van hun partner.
- Bijna 3 op de 4 adoptiekinderen werden interlandelijk geadopteerd vanuit Kazachstan of Ethiopië.

Raadpleeg onze publicatie 'Het kind in Vlaanderen' voor meer vaststellingen en trends.

Realisaties in 2009

- Er werd een missie ondernomen naar Kazachstan om de adoptiesamenwerking verder op punt te stellen.
- Er werden delegaties ontvangen uit Rusland, Nigeria en Ethiopië.
- De VCA nam deel aan de bijeenkomst van Europese Centrale Autoriteiten inzake adoptie in Oslo en aan de Europese adoptieconferentie in Straatsburg.
- De aanpak van intrafamiliale adopties werd verder geoptimaliseerd.
- De VCA bracht een bezoek aan elke jeugdrechtbank in Vlaanderen om de samenwerking kracht bij te zetten.
- Het wetenschappelijk onderzoek naar de geschiktheidsonderzoeken werd opgestart.
- De Staten-Generaal rond interlandelijke adoptie werd op gang gebracht met een startcolloquium en een eerste bijeenkomst van de werkgroepen rond voorbereiding en nazorg, geschiktheidsonderzoek, de rol van de overheid bij adoptie en rond adoptiebemiddeling en zelfstandige adopties.
- Het nieuwe beheerssysteem voor individuele adoptiedossiers is gebruiksklaar en de eerste dossiers kunnen worden ingebracht.

- De wachttijd tussen het tussenvonnis en de start van het maatschappelijke onderzoek naar de geschiktheid werd teruggebracht tot een gemiddelde van 8 weken; gemiddeld werd elk onderzoek binnen de 8 weken afgerond.
- Ondanks een gelijkblijvend aantal aanmeldingen voor interlandelijke adoptie stroomden minder mensen door naar de voorbereidingscursussen.
- Er werd met alle betrokken diensten een evaluatieronde georganiseerd over de huidige kwaliteitsbesluiten.

Plannen voor 2010

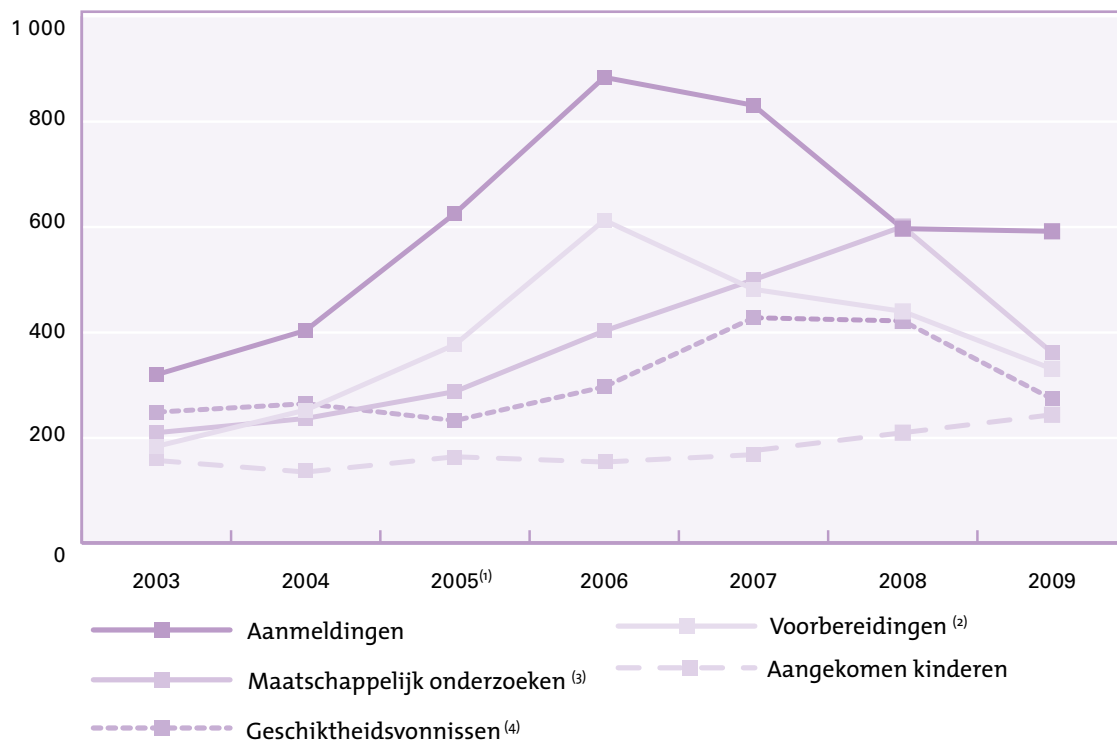
- Het vertalen van de resultaten van de Staten-Generaal naar het adoptiebeleid.
- Het ondersteunen van adoptiediensten bij het uitwerken van nieuwe adoptiesamenwerkingen met herkomstlanden.
- Actief bijdragen aan een grotere samenwerking tussen de Europese Centrale Autoriteiten.

- Het uitwerken van een decreet voor binnenlandse adoptie met aandacht voor de adoptie van kinderen met een handicap.
- Het uitbreiden van het beheersysteem voor individuele adoptiedossiers naar alle dossiers.
- Het maken van een nieuwe brochure met algemene informatie over de binnen- en buitenlandse adoptieprocedure.
- Het uitschrijven van voorstellen voor de aanpassing van de kwaliteitsbesluiten voor de voorbereidingscentra, diensten voor maatschappelijk onderzoek, adoptiediensten voor binnenlandse kinderen en interlandelijke adoptiediensten aan het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.

2. Kerncijfers

Interlandelijke adoptie

4.1 Overzicht interlandelijke adoptie

(1) Op 1 september 2005 trad de nieuwe adoptiewet in werking, waardoor vrije adopties niet meer mogelijk zijn en alle kandidaat-adoptieouders verplicht zijn zich aan te melden bij de VCA

(2) Uitgereikte attesten van voorbereiding; voorbereiding is alleen nodig voor de eerste adoptie

(3) Aantal gerealiseerde maatschappelijk onderzoeken door een dienst voor maatschappelijk onderzoek

(4) Het aantal door de jeugdrechtbank uitgesproken geschiktheidsvonnissen die VCA ontvangen heeft via de FCA, voor 2009 ontvangen op 1 maart 2010

Aangekomen kinderen volgens herkomstland

	2008		2009	
	Aantal	%	Aantal	%
China	8	3,8	13	5,3
Colombia	1	0,5	0	0,0
Ethiopië	97	46,2	107	43,9
de Filipijnen	6	2,9	2	0,8
Haiti			3	1,2
India	9	4,3	0	0,0
Kazachstan	58	27,6	86	35,2
Polen	4	1,9	2	0,8
Rusland	8	3,8	14	5,7
Sri Lanka	5	2,4	3	1,2
Thailand	4	1,9	3	1,2
Zuid-Afrika	10	4,8	11	4,5
Totaal uit buitenland afkomstig	210	100,0	244	100,0

4.2 Aangekomen kinderen na bemiddeling door een erkende adoptiedienst, volgens herkomstland

Zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

	2008	2009
Kanaaldossier ontvangen	17	17
Kanaalonderzoek opgestart	15	16
Goedkeuring kanaal	8	8
Weigering kanaal	3	5
Verzending naar buitenland	7	9
Ontvangen kinddossier	6	2
Goedkeuring kindtoewijzing	6	1
Weigering kindtoewijzing	-	1

4.3 Kerncijfers over zelfstandige interlandelijke adoptiedossiers

Binnenlandse adoptie

Aantal aanmeldingen	2008	2009
Adoptiedienst	115	163
Zelfstandig	431	444
<i>waarvan stiefouder hetero</i>	194	187
<i>stiefouder holebi</i>	208	232
<i>bekend kind</i>	29	13
Totaal	546	607
Afgeronde voorbereidingen		
Adoptiediensten	12	47
Zelfstandig	284	376
Totaal	296	423
Aantal plaatsingen via adoptiedienst	29	24⁽¹⁾

4.4 Aantal aanmeldingen, afgeronde voorbereidingen en plaatsingen

(1) Van de 24 binnenlands geadopteerden hadden 22 kindjes de Belgische nationaliteit, 2 kinderen hadden een andere nationaliteit

Raadpleeg het Activiteitenverslag van de Vlaamse Centrale Autoriteit inzake Adoptie op onze website voor meer gedetailleerd cijfermateriaal.

3. Kerntaken

De VCA werkt onder leiding van de Vlaamse adoptieambtenaar, Dorine Chamon. Het team van de VCA neemt een reeks taken op die gericht zijn op de kandidaat-adoptanten (o.a. informatie, trajectbegeleiding), de adoptiesector (o.a. erkenning, begeleiding, werkafspraken, overleg en informatieverstrekking) en de herkomstlanden (o.a. kanaalcontrole, samenwerking).

3.1 INFORMATIE

De VCA verstrekt doorlopend informatie over de verschillende aspecten van adoptie aan alle geïnteresseerden (kandidaat-adoptanten, binnenlandse en buitenlandse overheden, ...). Dit gebeurt door middel van informatiebrochures en telefonische contacten, maar ook via de website van Kind en Gezin, die een overzicht biedt van de adoptieprocedure en antwoord geeft op enkele veelgestelde vragen.

3.2 TRAJECTBEGELEIDING VAN DE KANDIDAAT-ADOPTANTEN VOOR INTERLANDELIJKE ADOPTIE

Twee trajectbegeleiders leiden de kandidaat-adoptanten door de soms complexe adoptieprocedure: de registratie van de aanmeldingen, het doorverwijzen naar voorbereidingscentra en diensten voor maatschappelijk onderzoek, het verzenden van gezinsrapporten naar de jeugdrechtbanken, het verzenden van het geschiktheidsvonnis en het verslag van het Openbaar Ministerie naar het herkomstland (al dan niet via de adoptiedienst), de goedkeuring van de kindtoewijzing, het registreren van de erkenning, enz. In 2009 werd de implementatie opgestart van een ICT-instrument voor de opvolging van deze dossiers.

3.3 BINNENLANDSE ADOPTIE

Ook voor binnenlandse adoptie is de VCA het centrale aanmeldingspunt.

Als de binnenlandse adoptiediensten behoefte hebben aan nieuwe kandidaten, worden die uitgenodigd voor een vorming. Dit voorbereidingsprogramma wordt gegeven door de vzw EVA-vorming, waarin de binnenlandse adoptiediensten zich verenigden. Na het volgen van de voorbereiding kiezen de kandidaten voor een adoptiedienst die zal instaan voor de verdere bemiddeling.

Daarnaast werd in 2009 ook een groot aantal zelfstandige binnenlandse adopties gerealiseerd, meestal als stiefouderadoptie. Voor hen geeft EVA-vorming een aangepaste voorbereidingscursus.

3.4 KANAALCONTROLE EN SAMENWERKING MET DE HERKOMSTLANDEN

De VCA zorgt voor de goedkeuring van de adoptiekanaalen die worden voorgesteld door adoptiediensten of zelfstandige adoptanten. We investeren daarnaast ook in de samenwerking met buitenlandse overheden met het oog op het waarborgen van het belang van het kind en zijn fundamentele rechten bij interlandelijke adoptie.

De VCA onderhoudt goede contacten en een regelmatige informatiedoorstroom met de andere Europese autoriteiten.

3.5 ADOPTIEBEMIDDELING BEGELEIDEN EN VERBETEREN

De VCA begeleidt erkende adoptiediensten bij het tot stand brengen van een samenwerkingsverband in het buitenland, bij het ontwikkelen van concrete bemiddelingsprocedures en bij het evalueren en verbeteren van de concrete adoptiebemiddeling. Bij de toepassing van de regelgeving van de adoptiediensten werkt de VCA net als bij het onderzoek en het opstarten van nieuwe kanalen nauw samen met de Federale Centrale Autoriteit, de FOD Buitenlandse Zaken, de Dienst Vreemdelingenzaken en de Centrale Autoriteiten van de Franse en de Duitstalige Gemeenschap.

De VCA organiseert bovendien op geregelde tijdstippen structureel overleg met en tussen de partners uit het adoptiewerkveld, met name de voorbereidingscentra, de diensten voor maatschappelijk onderzoek inzake interlandelijke adoptie, de adoptiediensten en het Steunpunt Nazorg Adoptie.

In 2009 werd een bezoek aan Kazachstan gebracht om de adoptiesamenwerking verder te verfijnen. Er werden ook delegaties ontvangen uit Rusland, Ethiopië en Nigeria. Twee medewerkers van de VCA namen deel aan het jaarlijkse congres voor Europese Centrale Autoriteiten dat in 2009 plaatsvond in Oslo. Daarnaast nam de adoptieambtenaar ook deel aan een Europese adoptieconferentie in Straatsburg. De adoptieambtenaar bracht samen met de juriste van de VCA een bezoek aan alle jeugdrechtbanken om de samenwerking te optimaliseren.

3.6 ERKENNING EN SUBSIDIËRING VAN VOORZIENINGEN

De verlenging, intrekking of schorsing van de erkenning en de subsidiëring van een voorbereidingscentrum, een dienst voor maatschappelijk onderzoek of een adoptiedienst gebeurt op advies van de VCA. Ook de werking van het Zoekregister, VAG, Steunpunt Nazorg Adoptie en EVA-vorming wordt gesubsidieerd. De VCA erkent ook de trefgroepen. In 2009 zette Horizon zijn activiteiten als adoptiedienst stop.

3.7 KWALITEIT BEVORDEREN

In 2009 werd de huidige kwaliteitsreglementering besproken en geëvalueerd samen met alle voorbereidingscentra, diensten voor maatschappelijk onderzoek, adoptiediensten voor binnenlandse kinderen en interlandelijke adoptiediensten. Deze evaluatieronde diende als voorbereiding van de aanpassing van de reglementering van elke sector aan het decreet van 17 oktober 2003 betreffende de kwaliteit van de gezondheids- en welzijnsvoorzieningen.

De VCA herwerkte de visietekst over adoptie. Deze tekst wordt in 2010 intern verder geconcretiseerd naar werkingsprincipes voor de VCA en is een aanzet om in samenspraak met de sector de kwaliteitsvisietekst aan te passen.

3.8 AANVULLENDE TAKEN

De VCA informeert niet alleen kandidaat-adoptanten: aan de Vlaamse adoptieambtenaar werden ook een aantal taken toevertrouwd die erop gericht zijn geadopteerden toegang te geven tot hun eigen dossier. Concreet kreeg de VCA de opdracht alle dossiers over adoptie te bewaren, inzage in de adoptiedossiers te verschaffen en bijstand te verlenen aan geadopteerden die op zoek zijn naar gegevens over hun adoptiedossier.

Om deze rol ten volle te kunnen opnemen, werden in 2009 verschillende personen en instanties aangeschreven om meer adoptiedossiers in ons bezit te krijgen.

HOOFDSTUK 5

SOCIAAL VERSLAG

1. Trends en realisaties

Vaststellingen, trends en realisaties

- Met 91% vrouwelijke personeelsleden blijft Kind en Gezin een heel vrouwelijke organisatie. Dit typeert Kind en Gezin sterk in zijn cultuur en gebruiken: deeltijds werk, onbezoldigd verlof, thuiswerk en decentraal werken worden veelvuldig gebruikt in het streven naar een goede werk-privébalans. Kind en Gezin is een van de weinige organisaties die deze verhouding tussen mannen en vrouwen ook op de hogere managementniveaus behouden.
- De groep van regioverpleegkundigen blijft de grootste groep binnen Kind en Gezin, met meer dan de helft (54%) van het personeelsbestand.
- Kind en Gezin kent een zeer loyale personeelsgroep. Slechts 95 collega's hebben de organisatie verlaten door vrijwillig vertrek, pensionering, einde contract of ontslag. 140 nieuwe collega's startten bij Kind en Gezin. Uit de personeelsbevraging blijkt dat vooral de unieke missie van Kind en Gezin deze loyaliteit verklaart.
- De evolutie naar meer deeltijds werken is al enkele jaren merkbaar, maar zette zich in 2009 niet verder. In 2009 werkte 43,8% van de personeelsleden voltijds (40,5% in 2008). Vermoedelijk is de economische crisis hiervoor een verklarende factor. De deeltijdse personeelsleden kiezen overwegend voor een werkfractie van 50% of 80%. 7% van de personeelsleden hebben een niet-actief statuut: ze zijn in loopbaanonderbreking, verlof zonder wedde, detachering, ziekte of zwangerschapsverlof. De 1397 personeelsleden in 2009 vertegenwoordigden een voltijds equivalent van 1052. Hierdoor wordt een activiteitsratio van 75% gehaald.

Realisaties in 2009

- In 2009 werkte de dienst HRM een vernieuwd personeelsplan uit met nadruk op het ontwikkelen van loopbaanpaden. Waar mogelijk wordt de statutaire aanstelling van contractuele personeelsleden als eerste stap in de loopbaan gerealiseerd. Daarnaast wordt er geïnvesteerd in de loopbaanmogelijkheden van personeelsleden van Kind en Gezin door loopbaanperspectieven aan te bieden op alle niveaus. Verder wordt ernaar gestreefd om de interne onbillijkheden (verschil in rang of niveau voor eenzelfde functie) zo veel mogelijk weg te werken.
- De mogelijkheden om via het intranet personeelsformaliteiten te regelen of personeelsinformatie te consulteren werden uitgebreid. De individuele basisinformatie over het salaris werd in 2009 online beschikbaar gesteld voor personeelsleden. Wie in de regio's werkt, kan langdurige verloven voortaan aanvragen via interactieve formulieren op het intranet.
- In 2009 werden het opleidingsaanbod en de opleidingsadministratie via een webtoepassing volledig geautomatiseerd. Het aanvragen van akkoord voor een externe opleiding of het inschrijven voor een interne opleiding gebeurt nu volledig geautomatiseerd. Informatie over opleidingshistoriek, opleidingsbudgetten, teamplanningen en dergelijke is toegankelijker gemaakt.
- In 2009 werd een aanzet gegeven tot een globaal integriteitsbeleid. De rollen en verantwoordelijkheden van de actoren werden in kaart gebracht. Het Directiecomité nam deel aan een vorming over het thema en formuleerde een visietekst.

- Binnen de dienst HRM werd in 2009 het werken met service level agreements verder geïmplementeerd. Kwaliteitsafspraken over een eerste reeks van werkgebieden (rekrutering en selectie, arbeidsvoorwaarden, verzekeringen, informatiebeheer en prestatiebeheer) werden goedgekeurd door het Directiecomité.

Vormingsdeelname

In 2009 nam 87% van de personeelsleden van Kind en Gezin deel aan een of meerdere opleidingen. Deze 1215 personen zorgden voor 6311 deelnames aan opleidingen, goed voor 51 286 vormingsuren (6748 dagen). In vergelijking met het voorgaande jaar is er opnieuw een stijging van het aantal deelnemers aan vorming en van het aantal vormingsuren. Een deelnemer volgde gemiddeld 5 opleidingen, die gemiddeld gezien iets minder lang duurden dan in 2008 (8 uren per deelname).

Individuele competentieontwikkeling

In 2008 gingen HRM en de Kind en Gezin-Academie een partnerschap aan om samen de competentieontwikkeling binnen Kind en Gezin vorm te geven. In 2009 resulteerde deze samenwerking in verschillende door HRM georganiseerde opleidingsprogramma's:

- De personeelsleden van niveau B werden voorbereid op de generieke proeven.
- In het kader van de verplichte opleiding tot evaluator organiseerde HRM de opleidings sessies over planning, evaluatie en competenties voor de nieuwe leidinggevenden.
- In overleg met de Kind en Gezin-Academie werd een integraal opleidingstraject voor leidinggevenden uitgewerkt, met in 2009 onder andere aandacht voor personeelsregeling.
- Er werd tweemaal een driedaagse vorming georganiseerd voor regioteamleden die schoolstagiaires begeleiden.
- De consultants lokaal beleid Kinderopvang startten een opleiding in het kader van de geplande beleidsevaluatie.
- Op basis van het 5S-model werd een training en coaching georganiseerd voor de veranderbegeleiders bij de kantoorinnovatie.
- Er werden verschillende persoonlijke en teamcoachings opgestart en vaardigheidstrainingen georganiseerd.

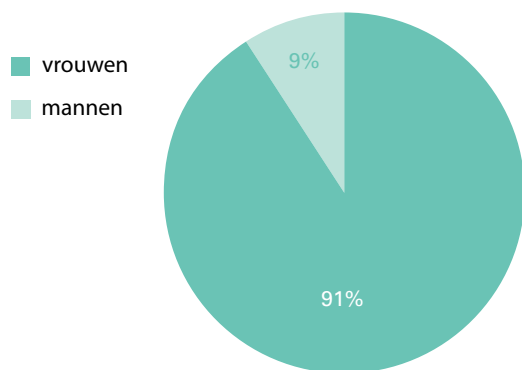
2. Kerncijfers

Geslacht, statuut en niveau

	Statutair		Niet-statutair		Totaal	
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw
Niveau A	32	77	25	72	57	149
Niveau B	24	517	5	309	29	826
Niveau C	9	49	13	105	22	154
Niveau D	11	53	6	90	17	143
Totaal	76	696	49	576	125	1 272

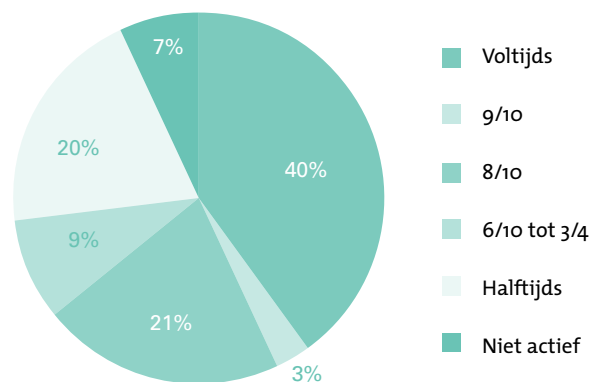
5.1 Personeelsbestand volgens geslacht, statuut en niveau bij Kind en Gezin op 31 december 2009

Verdeling man/vrouw

5.2 Personeelsbestand volgens geslacht

Arbeidsstelsels

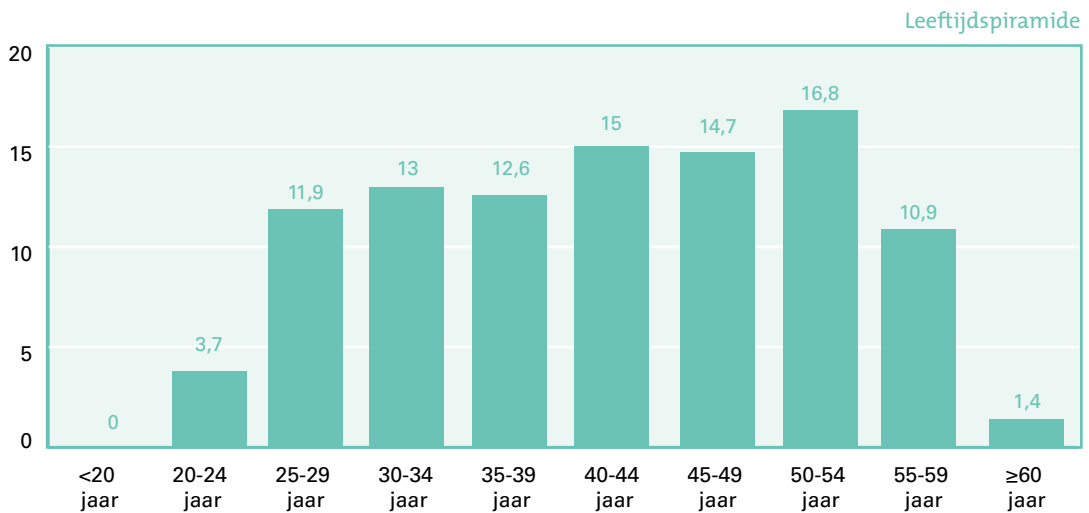

5.3 Verdeling van het personeel volgens werkfractie

Verdeling personeel over de afdelingen

	VTE's	Effectieven	Percentage VTE's
Antwerpen	222,75	312	21,17
Limburg	101,50	143	9,64
Oost-Vlaanderen	167,50	227	15,92
West-Vlaanderen	117,75	163	11,19
Vlaams-Brabant	138,80	187	13,19
Centrale afdelingen	303,83	365	28,86
Totaal	1 052,00	1 397	100,00

5.4 Verdeling van het personeelsbestand van Kind en Gezin over de afdelingen, in VTE's en effectieven op 31 december 2009

5.5 Leeftijdsverdeling als aandeel van de effectieven in percenten

HOOFDSTUK 6

FINANCIËEL VERSLAG

1. De begrotingscyclus

De begroting wordt jaarlijks opgesteld en heeft betrekking op de periode van één jaar. De begrotingscyclus, het tijdsbestek waarin aan een begroting van een bepaald jaar wordt gewerkt, duurt uiteraard langer en kan in drie grote fasen worden opgedeeld: de totstandkoming van de begroting, de uitvoering ervan en het opstellen van de eindafrekening.

De begrotingscyclus van een specifiek begrotingsjaar start met het ontwerp van initiële begroting, dat wordt opgesteld in de eerste helft van het voorafgaande jaar. Tegen het einde van dat jaar, en na goedkeuring door het Vlaams Parlement, worden de begrotingsdecreten bekrachtigd door de Vlaamse Regering en kan de begrotingsuitvoering in het nieuwe begrotingsjaar van start gaan.

In het eerste trimester van het nieuwe begrotingsjaar wordt een begrotingscontrole uitgevoerd om de initiële begroting te actualiseren. De begrotingscontrole moet tegen eind juni van het begrotingsjaar voltooid zijn. Aangezien 2009 een verkiezingsjaar

was, vond deze controle pas in de tweede jaarhelft plaats, na de regeringsvorming. Er werd in 2009 eerst een technische oefening uitgevoerd om de beleidsruimte voor de legislatuur 2009-2014 te bepalen.

De initiële begroting en de begrotingscontrole trekken de krijtlijnen voor de uitvoering van de begroting in het betreffende begrotingsjaar. Na afloop van het begrotingsjaar wordt een eindafrekening opgesteld waarin de entiteit aangeeft hoe de uitvoering van de begroting zich verhoudt tot de goedgekeurde begroting. Deze eindafrekening moet uiterlijk op 31 oktober van het jaar volgend op het begrotingsjaar bij het Vlaams Parlement worden ingediend. Overeenkomstig de Vlaamse regelgeving voert Kind en Gezin zijn budgettaire boekhouding op basis van de ESR-classificatie (Europees Stelsel van Rekeningen). Deze classificatie stelt de overheid in staat om de begroting en de uitvoeringscijfers van verschillende overheidsentiteiten te vergelijken en te consolideren in Europees perspectief.

2. De initiële begroting en de begrotingscontrole - evolutie van de dotatie

De begroting is naast een zuiver ontwerp of prognose van de vermoedelijke ontvangsten en uitgaven voor een bepaald begrotingsjaar ook een beleidsinstrument. Het is het financieel-economisch huishoudplan van de regering voor het komende begrotingsjaar. Bij de invulling van de begroting worden de beleidsvoornemens, de beleidsacties en de prioriteiten geuit en geconcretiseerd in budgettaire euro's.

Voor de uitvoering van bestaand en van nieuw beleid is Kind en Gezin in belangrijke mate afhankelijk van de dotatie die het van de Vlaamse Gemeenschap ontvangt.

In vergelijking met 2008 steeg de dotatie van Kind en Gezin in 2009 naar aanleiding van de initiële begroting, de twee begrotingscontroles en overhevelingsbesluiten met 48,3 mio EUR.

Vooreerst werden de eenmalig toegekende bijkredieten 2008 van 11 782 duizend euro (voor o.a. de ouderbijdragebonus, het wegwerken van de wachtlijsten bij de diensten voor maatschappelijk onderzoek en dergelijke) teruggedraaid.

Binnen de beleidsdomeinen kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning werden bijkomende middelen aan de dotatie toegevoegd om de beleidsvoornemens te realiseren.

Voor kinderopvang werd er 77,2 mio EUR aan bijkomende middelen vrijgemaakt. Dit kwam vooral ten goede aan de invoering van inkomensgerelateerde kinderopvang bij de zelfstandige opvangvoorzieningen, de uitbreiding van het aantal plaatsen in de kinderopvang (inclusief occasionele opvang en opvang van kinderen met specifieke zorgbehoeften) alsook de verbetering van de werksituatie van de aangesloten onthaalouders.

Binnen het domein van de preventieve gezinsondersteuning werden bijkomende middelen toegekend ten bedrage van 1,1 mio EUR.

Deze middelen werden toegekend voor:

- de verdere ondersteuning en uitbreiding van de gezinsondersteunende pleegzorg;
- de realisatie van de doelstelling 7 uit het Globaal Plan Jeugdzorg, met name het preventief ingrijpen op gedragsproblemen via het aanbieden van gerichte gedragsprogramma's;
- het opvangen van het effect van de weddedrift zowel op de subsidiëring van de centra voor kinderopvang en gezinsondersteuning (CKG's) als op de subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling.

Daarnaast werden aan de dotatie van Kind en Gezin ook de middelen toegevoegd ter uitvoering van de maatregelen opgenomen in het Vlaams Sectoraal Akkoord 2006-2011. Deze middelen zijn bestemd voor de verschillende door Kind en Gezin gesubsidieerde sectoren.

Er dient ook vermeld te worden dat er bijkomende middelen aan de dotatie werden toegevoegd om de inflatie op te vangen.

Ook de middelen noodzakelijk om te kunnen voldoen aan de verhoogde pensioenverplichtingen van het statutaire personeel werden toegekend.

Teneinde te voldoen aan de opgelegde besparingsnorm van de Vlaamse Regering werd er bij de begrotingscontrole een bedrag van 17,1 mio EUR in mindering gebracht.

Daarenboven werd er toen vanuit de dotatie van Kind en Gezin ook een budget van 8,1 mio EUR eenmalig overgeheveld binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voor een beleidskeuze van de minister.

3. Evolutie van de ontvangsten

De totale ontvangsten van Kind en Gezin bedroegen 567,7 mio EUR in 2009. Kind en Gezin deed in 2009 voor de financiering van zijn uitgaven ook nog een beroep op een deel van zijn reservefondsmiddelen (6,2 mio EUR).

De uitgaven van Kind en Gezin worden gefinancierd door een aantal verschillende ontvangsten. De belangrijkste financieringsbronnen zijn de inkomsten vanuit de sector overheid (75,7%) en de ouderbijdragen uit de gesubsidieerde kinderopvangsector (20%). Slechts een zeer beperkt deel van de uitgaven wordt gefinancierd met reservefondsmiddelen (1,1%) of met de overige ontvangsten (0,2%).

Ten slotte wordt ook het begrotingsresultaat van 2008 ten belope van 17,6 mio EUR overgeheveld naar 2009 om te worden toegevoegd aan het reservefonds (3,3%).

Inkomsten vanuit de sector overheid

De inkomsten vanuit de sector overheid stegen met 52,2 mio EUR of 13,8% in vergelijking met 2008. Het leeuwenaandeel van deze inkomsten wordt gevormd door de dotatie die Kind en Gezin ontvangt van de Vlaamse Gemeenschap. Deze steeg met 48,3 mio EUR of 12,9%. In 2009 werden zowel de renteontvangsten met betrekking tot 2007 als met betrekking tot 2008 ontvangen. Omdat er in 2008 niets werd ontvangen aan renteontvangsten met betrekking tot 2007, heeft dit een positieve impact van 4,1 mio EUR op de inkomsten vanuit de sector overheid.

Voorts zijn de ontvangsten van een aantal andere overheidsinstanties (RSZ, federale overheid, Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling) lichtjes afgenomen tegenover 2008. De reden hiervoor is dat in 2009 de tussenkomst van de federale overheid voor de afgehandelde adoptiedossiers door de diensten voor maatschappelijk onderzoek niet meer werd ontvangen.

Ouderbijdragen

De ouderbijdragen voor de kinderdagverblijven en diensten van onthaalouders stegen met 4,8 mio EUR of 4,6% in vergelijking met 2008.

Deze stijging van de ouderbijdragen is enerzijds toe te schrijven aan de uitbreidingen bij de kinderdagverblijven en diensten voor onthaalouders en anderzijds aan de indexering die de ouderbijdragen ondergingen. Deze bijkomende ontvangsten stellen Kind en Gezin in staat om de gestegen subsidiëringsuitgaven deels zelf te financieren.

De ouderbijdragen ontvangen in het kader van de inkomensgerelateerde kinderopvang in de zelfstandige sector en deze van de lokale diensten ten bedrage van 5,1 mio EUR werden dan weer voor het eerst ontvangen in 2009.

4. Evolutie van de uitgaven

De totale uitgaven van Kind en Gezin (exclusief de toevoeging aan het reservefonds) bedroegen 520 mio EUR in 2009. Het overgrote deel van de uitgaven wordt vertegenwoordigd door de subsidiëringsuitgaven (84,8%). De personeelsuitgaven maken 11,1% uit van het totaal van de uitgaven, terwijl werkingsuitgaven, investeringsuitgaven en uitgaven verbonden aan aangegane leningen 4,1% vertegenwoordigen.

Bij de begrotingscontrole werd er bovendien afgesproken dat Kind en Gezin 23,6 mio EUR zou reserveren om toe te voegen aan het reservefonds.

Subsidiëringsuitgaven

De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de kinderopvang stegen met 50 mio EUR of 15,5% in vergelijking met 2008. De subsidiëringsuitgaven binnen de sector van de gezinsondersteunende pleegzorg stegen met 3 mio EUR of 4,7% tegenover 2008.

Deze gestegen subsidiëringsuitgaven zijn in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van het op kruissnelheid komen van initiatieven gefinancierd met middelen die al vóór 2009 aan de dotatie werden toegevoegd;
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ten gevolge van de bijkomende middelen die in 2009 toegevoegd werden aan de dotatie (zie hierboven);
- bijkomende subsidiëringsuitgaven ingevolge de indexering van de basissubsidiebedragen.

In de kinderopvang kon er door een extra opname uit het reservefonds ook geïnvesteerd worden in toegangsbeveiliging.

Personeelsuitgaven

De personeelsuitgaven zijn in vergelijking met 2008 met 7,63% gestegen. Deze stijging is in hoofdzaak toe te schrijven aan de volgende elementen:

- de spilindexoverschrijdingen van december 2007, april 2008 en augustus 2008 die zich laten voelen;
- de loonstijging van 2% die van toepassing is vanaf 1 januari 2009;
- de verhoging van het werkgeversaandeel in de maaltijdcheques vanaf 1 mei (ook de verhoging van het werkgeversaandeel dat van toepassing is vanaf 1 september 2008 kwam in 2009 op kruissnelheid);
- de stijging van het bijdragepercentage van 27% naar 29,5% van de loonlast van de statutairen aan de pool van de 'parastatalen' als aandeel in de financiering van de pensioenen.

Werkingsuitgaven

De werkingsuitgaven zijn tegenover 2008 gedaald met 5,1 mio EUR of 21,9%. Deze daling vindt haar oorsprong in de voorafbetaling van de huur van de centrale zetel in Brussel aan AXA (voor de periode die loopt van 1 april 2009 tot 31 december 2011) die plaatsvond in 2008. Deze verhoogde uitgave in 2008 viel in 2009 dus weg.

Investeringsuitgaven

De investeringsuitgaven zijn in vergelijking met 2008 gedaald met 11 duizend EUR of 0,5%.

Dit status quo is te wijten is aan het feit dat er in 2009 ook een investeringsproject plaatsvond voor de aankoop van notebooks voor de personeelsleden van de centrale administratie.

5. Resultaat van de begrotings- uitvoering - reservefonds

Aangezien de ontvangsten in 2009 de uitgaven overstegen, realiseerde Kind en Gezin in 2009 een budgettair resultaat van 24 mio EUR. Dit budgettair resultaat komt boven op de 23,6 mio EUR waarvan al bij de begrotingscontrole werd afgesproken dat ze zou worden toegevoegd aan het reservefonds per eind 2009.

Dit budgettair resultaat werd gerealiseerd door de onderaanwending van de in 2009 recurrent en eenmalig toegekende bijkomende middelen. De ermee te financieren uitgaven konden in 2009 slechts gedeeltelijk of helemaal niet worden uitgevoerd.

De stand van het reservefonds van Kind en Gezin bedroeg eind 2009 58 mio EUR.

in duizend EUR	Begrotingsresultaat	
	2008	2009
Algemeen totaal inkomsten	487 610	567 735
Algemeen totaal uitgaven	469 964	543 645
Begrotingsresultaat	17 647	24 090

6.1 Vergelijking begrotingsresultaat 2008-2009

in duizend EUR	2008	%	2009	%
Inkomsten vanuit de sector overheid				
Dotatie 'Kind en Gezin'	374 037		422 293	
Dotatie 'Nationale Loterij'	561		561	
Renteontvangsten	0		4 103	
Premies gesco's	115		141	
Van de sociale verzekeringsinstellingen (Sociale Maribel)	2 222		2 291	
Premies Brusselse gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling	417		393	
Van regionale en lokale overheden	196		0	
Totaal inkomsten vanuit de sector overheid	377 548	77,4	429 782	75,7
Functionele ontvangsten				
Ouderbijdragen met betrekking tot:				
kinderdagverblijven	39 558		42 898	
diensten voor onthaalouders	64 048		65 472	
Inkomensgerelateerde kinderopvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen			5 034	
lokale diensten			72	
Bijdragen adoptie	15		14	
Totaal functionele ontvangsten	103 621	21,3	113 490	20,0
Desinvesteringen				
Verkoop overige materialen	50		2	
Totaal desinvesteringen	50	-	2	-
Varia				
Recuperatie van kosten en varia-ontvangsten	924		643	
Totaal varia	924	0,2	643	0,0
Totaal ontvangsten	482 143	98,9	543 918	95,8
Reservefonds				
Totaal reservefonds	5 467	1,1	6 170	1,1
Overgedragen resultaat				
Overgedragen resultaat 2009			17 647	3,1
Algemeen totaal inkomsten	487 610	100,0	567 735	100,0

6.2 Vergelijking van de ontvangsten 2008-2009

in duizend EUR	2008	%	2009	%
Uitgaven aan personen verbonden aan de instelling				
Lonen en sociale lasten	51 299		55 363	
Representatie- en reiskosten	1 778		1 782	
Vorming	494		515	
Totaal uitgaven aan personen verbonden aan de instelling	53 571	11,4	57 661	10,6
Functioneringsuitgaven				
Huur gebouwen	6 678		1 504	
Huisvestingskosten	1 017		969	
Bureaunkosten	624		675	
IT-uitrusting en ondersteuning (excl. investeringen)	5 208		5 562	
PR en communicatie	2 358		1 524	
Betalingen aan derden voor geleverde prestatie	2 099		2 474	
Door derden ter beschikking gesteld personeel	3 187		3 211	
Leveringen aan voorzieningen en voor huisbezoeken	416		440	
Overige	1 478		1 650	
Totaal functioneringsuitgaven	23 064	4,9	18 009	3,3
Subsidiëring				
Kinderopvang				
Kinderdagverblijven	170 358		189 620	
Diensten voor opvanggezinnen	119 159		131 462	
Initiatieven buitenschoolse opvang	14 831		12 899	
Vorming kinderopvang	527		347	
Projecten kinderopvang	1 536		1 460	
Projecten Derde Arbeidscircuit	3 379		3 357	
Financiële ondersteuning zelfstandige kinderopvang	7 170		26 473	
Startpremie	383		350	
Specifieke zorgbehoefte	1 036		1 162	
Buurt- en nabijheidsdiensten	2 661		3 431	
Gemandateerde voorzieningen	796		1 227	
Totaal subsidiëring Kinderopvang	321 838	68,5	371 789	68,4

Preventieve Gezinsondersteuning				
Inloopteams	1 496		1 779	
Consultatiebureaus	11 518		11 657	
Infovergaderingen 'Kind op Komst'	34		36	
Prenatale steunpunten	141		121	
Expertisecentra kraamzorg	597		603	
Vertrouwenscentra kindermishandeling	4 247		4 346	
Adoptie	2 588		2 247	
Centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning	42 663		44 919	
Diensten voor private gezinsplaatsing	884		1 230	
Projecten	1 570		1 867	
Opvoedingsondersteuning	391		412	
Sociale bijdragen aan gezinnen	30		22	
Totaal subsidiëring Preventieve Gezinsondersteuning	66 159	14,1	69 240	12,7
Totaal subsidiëring	387 997	82,6	441 028	81,10
Investeringsuitgaven				
Vervoermateriaal			58	
Installaties, kantoormachines en uitrusting	130		55	
Meubilair	88		78	
Informatica: hardware en software	1 924		1 941	
Totaal investeringsuitgaven	2 142	0,5	2 131	0,4
Rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen				
Totaal rentebetalingen en kapitaalaflossingen leningen	1 190	0,3	1 189	0,2
Totaal uitgaven	467 963	99,6	520 018	95,7
Stijving fondsen				
Totaal stijving fondsen	2 000		23 627	
Algemeen totaal uitgaven	469 963	100,0	543 645	100,0

6.3 Vergelijking van de uitgaven naar bestemming 2008-2009

BIJLAGE
JAARVERSLAG 2009 VAN HET
RAADGEVEND COMITÉ BIJ HET
INTERN VERZELFSTANDIGD
AGENTSCHAP MET
RECHTSPERSOONLIJKHEID
KIND EN GEZIN

In 2009 ging het Raadgevend Comité van Kind en Gezin eindelijk van start in zijn nieuwe samenstelling. Na lang wachten, en nadat de vroegere Raad van Bestuur van Kind en Gezin een paar jaar gefunctioneerd had als Raadgevend Comité, keurde de Vlaamse regering in mei 2009 de oprichting goed van het nieuwe Raadgevend Comité. In september vond dan ook de installatievergadering plaats in aanwezigheid van Vlaams minister Jo Vandeurzen. Het Raadgevend Comité nam een nieuwe start, met een nieuwe ploeg die kort op de bal wil adviseren rond de werking van Kind en Gezin.

De samenwerking met het nieuwe Raadgevend Comité kreeg vorm in een nieuwe, dynamische manier van werken. Om proactief mee te werken aan nieuwe ontwikkelingen binnen de bevoegdheidsdomeinen van Kind en Gezin werd gestart met het concept van denkdagen. Het Raadgevend Comité zal niet enkel formele adviezen geven over afgewerkte concepten en regelgevingen, maar ook actief meedenken over belangrijke, vernieuwende evoluties. In december werd bijvoorbeeld een denkdag georganiseerd in het kader van het nieuwe decreet op de kinderopvang. Het Raadgevend Comité kon op die manier in een vroeg stadium van de ontwikkeling van het decreet inhoudelijk input geven, een dynamische aanpak die zeker verder gezet zal worden voor de preventieve zorg en adoptie.

In 2009 bracht het Raadgevend Comité ook formele inhoudelijke adviezen uit over een aantal belangrijke thema's, waaronder de inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen, de toegangsbeveiliging in de kinderopvang, de bijdrage van Kind en Gezin aan de voorbereiding van het Vlaams Regeerakkoord 2009-2014, de niet-discriminatie in de kinderopvang, de begrotingsopmaak en -controle en verschillende ontwerpbesluiten over de subsidiëring van voorzieningen binnen de preventieve zorg. Ook de uitwerking van het huishoudelijk reglement van het Raadgevend Comité en de wisselwerking tussen agentschap en Raadgevend Comité kwamen aan bod.

De grote maatschappelijke relevantie van de opdrachten van Kind en Gezin blijkt keer op keer uit de grote persbelangstelling voor de thema's van de organisatie. Het is goed dat het agentschap via het Raadgevend Comité op permanente wijze voeling kan houden met de visie en signalen van belangrijke betrokken actoren en vernieuwende ontwikkelingen maatschappelijk kan toetsen. Meteen een goede reden om voluit verder te gaan op de goede weg die in 2009 werd ingeslagen.

Martine Lemonnier
Voorzitter Raadgevend Comité
Kind en Gezin

Samenstelling Raadgevend Comité werkjaar 2009

Het Raadgevend Comité bestaat uit 20 leden die voor een periode van 4 jaar door de Vlaamse Regering benoemd worden. In het Raadgevend Comité zetelen vertegenwoordigers van de kinderen en de gezinnen, de voorzieningen en hun werknemers, aangevuld met een aantal onafhankelijke deskundigen. Het Raadgevend Comité verstrekt op verzoek van de leidend ambtenaar advies over concrete dossiers.

AFSCHEIDNEMEND RAADGEVEND COMITÉ (TOT 1 JULI 2009)

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht (tot 28 februari 2009)
Martine Lemonnier (vanaf 1 maart 2009)

Ondervoorzitters

Erwin Devriendt, Martine Lemonnier
(tot 28 februari 2009)

Leden

Jan Bosmans, Henk Callewaert, Lieve Cerulus, Els Demol, Jean De Clercq, Fons De Neve, Jannie Hespel, Moo Laforce, Magda Linthout, Ann Lobijn, Sandra Rosvelds, Monique Swinnen, Wim Van Esch

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Elke Speltinckx (tot 13 november 2009)

AFSCHEIDNEMEND BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ WERKJAAR 2009 (TOT 1 JULI 2009)

Voorzitter

Lyliane Hebbrecht (tot 28 februari 2009)
Martine Lemonnier (vanaf 1 maart 2009)

Ondervoorzitters

Erwin Devriendt, Martine Lemonnier
(tot 28 februari 2009)

Leden

Jan Bosmans, Fons De Neve

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Elke Speltinckx (tot 13 november 2009)

VERNIEUWD RAADGEVEND COMITÉ (VANAF 1 JULI 2009)

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Leden

Henk Callewaert, Fatiha Dahmani, Fons De Neve, Regine Desmet, Dimitri Govers, Stijn Gryp, Dr. Karel Hoppenbrouwers, Magda Linthout, Ann Lobijn, Lut Maertens, Anne-Marie Raymaeckers, Monique Swinnen, Gert Van Hees, Wim Van Esch, Dr. Michel Vandenbroeck, Françoise Vermeersch, Sarah Willockx

Administratie

Katrien Verhegge
Inge Kinnaer (vanaf 1 september 2009)

Secretaris

Elke Speltincx (tot 13 november 2009)

*VERNIEUWD BUREAU VAN HET RAADGEVEND COMITÉ
WERKJAAR 2009 (VANAF 1 JULI 2009)*

Voorzitter

Martine Lemonnier

Ondervoorzitters

Jan Bosmans, Erwin Devriendt

Administratie

Katrien Verhegge

Secretaris

Elke Speltincx (tot 13 november 2009)

WERKING VAN HET RAADGEVEND COMITÉ: ACTIVITEITEN- VERSLAG 2009

Aantal vergaderingen van het Raadgevend Comité
en aanwezigheden

Overzicht aanwezigheden Raadgevend Comité 2009

Datum vergadering Raadgevend Comité	Aantal aanwezig- heden op een totaal van ...
Afscheidnemend RC	
28.01.2009	10 op 17
18.02.2009	12 op 16
25.03.2009	11 op 15
29.04.2009	12 op 15
03.05.2009	afgelast
01.07.2009	12 op 15
Vernieuwd RC	
23.09.2009	13 op 20
21.10.2009	17 op 20
18.11.2009	14 op 20
16.12.2009	18 op 20

Advies-nummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister	Advies
2009	Afscheidnemend Raadgevend Comité				ja
001	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de inloopteams voor de organisatie van ouderbijeenkomsten in verband met kleuterparticipatie	Hoofd agentschap	28.01.2009	18.02.2009	X
002	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan een aantal centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning met het oog op de realisatie van het project STOP 4-7	Hoofd agentschap	28.01.2009	18.02.2009	X
003	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan een aantal centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning met het oog op de realisatie van het hulpprogramma crisisjeugdhulpverlening	Hoofd agentschap	28.01.2009	18.02.2009	X
004	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 30 maart 2007, gewijzigd door het besluit van 19 juli 2007 houdende de voorwaarden voor erkenning en subsidiëring als gemandateerde voorziening, coördinatiepunt en flexibele opvangpool van doelgroepwerknemers	Hoofd agentschap	18.02.2009	01.04.2009	X
005	Modelconvenant proeftuinen dienstencheques kinderopvang	Hoofd agentschap	18.02.2009	01.04.2009	
006	Tussentijds advies i.v.m. de vergunningsvoorwaarden voorschoolse kinderopvang (van 0 tot 3 jaar)	Hoofd agentschap	18.02.2009	01.04.2009	
007	Visietekst wisselwerking agentschap Kind en Gezin en zijn Raadgevend Comité	Hoofd agentschap	25.03.2009	20.04.2009	X
008	Uitwerking van het huishoudelijk reglement van het Raadgevend Comité	Hoofd agentschap	25.03.2009	20.04.2009	X
009	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2002 betreffende de erkenning en subsidiëring van de vertrouwenscentra kindermishandeling	Hoofd agentschap	25.03.2009	20.04.2009	X

Overzicht van de uitgebrachte adviezen in 2009

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	ja	nee	
nee	ja	nee	
	X		
	geen extra opmerkingen		
	geen extra opmerkingen		
		X	
		X	RC/2009/0325/DOC.028
X		X	
	X		RC/2009/0429/DOC.032
	geen extra opmerkingen		RC/2009/0429/DOC.033
	deels gevolgd		

Adviesnummer	Onderwerp	Op verzoek van	Datum advies	Datum naar minister	Advies
2009	Afscheidnemend Raadgevend Comité				ja
010	Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering houdende regeling van inkomensgerelateerde opvang bij zelfstandige opvangvoorzieningen	Hoofd agentschap	25.03.2009	20.04.2009	X
011	Besluit van de Vlaamse Regering houdende de beveiliging van toegang bij kinderopvangvoorzieningen	Hoofd agentschap	25.03.2009	20.04.2009	X
012	IVArp Kind en Gezin – Jaarverslag 2008 bij het IVA met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	Hoofd agentschap	29.04.2009	25.06.2009	X
013	Jaarrekening en uitvoering begroting 2008 van het IVA met rechtspersoonlijkheid Kind en Gezin	Hoofd agentschap	29.04.2009	25.06.2009	X
014	Inbreng van Kind en Gezin aan de bijdrage vanuit de Vlaamse administratie aan de voorbereiding van het regeerakkoord van de volgende Vlaamse Regering (2009-2014)	Hoofd agentschap	29.04.2009	25.06.2009	X
015	Perspectiefplan Jeugdzorg en de korte toelichting in relatie tot de Kind en Gezin-sectoren	Hoofd agentschap	29.04.2009	25.06.2009	X
016	Herwerkt attest van de arts betreffende de gezondheidstoestand van een kindbegeleider of onthaalouder + verklaring op eer	Hoofd agentschap	29.04.2009	25.06.2009	X

	Vernieuwd Raadgevend Comité				ja
Tus-sentijds advies	Aanpassing van de voorwaarden voor een attest van toezicht of erkenning inzake niet-discriminatie	Hoofd agentschap	23.09.2009	15.10.2009	X
002	Derde begrotingscontrole 2009 en de begrotings-opmaak 2010	Hoofd agentschap	21.10.2009	09.12.2009	X
003	Ministerieel besluit tot bepaling van het percentage van de anciënniteitsontwikkeling voor de wijziging van de subsidie voor de centra voor kinderzorg en gezinsondersteuning voor 2008 en 2009	Hoofd agentschap	21.10.2009	09.12.2009	X
004	Besluit van de Vlaamse Regering houdende niet-discriminatie in de kinderopvang	Hoofd agentschap	16.12.2009	14.01.2010	X
005	Beroepsbeschrijving van de professionele bachelor 'pedagogiek van het jonge kind'	Hoofd agentschap	16.12.2009	14.01.2010	X
006	Besluit van de Vlaamse Regering tot toekenning van een facultatieve subsidie aan de inloopteams voor de organisatie van ouderbijeenkomsten rond kleuterparticipatie	Hoofd agentschap	16.12.2009	14.01.2010	X

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	ja	nee	
nee	X		RC/2009/0429/DOC.034
	geen extra opmerkingen		RC/2009/0429/DOC.035
	X		
	X		
	X		
	deels gevolgd		
	X		

gevolgd of niet	Extra opmerkingen gevolgd of niet		Opvolging
	ja	nee	
	deels gevolgd		RC/2009/1021/DOC.006
	geen extra opmerkingen		
	geen extra opmerkingen		
		X	
	X		
	geen extra opmerkingen		

Kind en Gezin wil, samen met zijn partners,
voor elk kind, waar en hoe het ook geboren is
en opgroeit, zoveel mogelijk kansen creëren.

Kind en Gezin
Hallepoortlaan 27
1060 BRUSSEL

Kind en Gezin-Lijn: 078 150 100 (nationaal tarief)
www.kindengezin.be

